

MASARYKOVA UNIVERZITA
PEDAGOGICKÁ FAKULTA

Katedra českého jazyka

**Současná jména restaurací, hospod, kaváren
a barů v Brně**

Diplomová práce

Brno 2014

Vedoucí práce:

prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc.

Autor práce:

Bc. Lenka Rokytová

Bibliografický záznam

ROKYTOVÁ, Lenka. *Současná jména restaurací, hospod, kaváren a barů v Brně: diplomová práce*. Brno: Masarykova univerzita, Fakulta pedagogická, Katedra českého jazyka, 2014. 112 l. Vedoucí diplomové práce prof. PhDr. Rudolf Šrámek, CSc.

Anotace

Předmětem diplomové práce je onomastická analýza názvů současných brněnských restaurací, hospod, kaváren a barů. Hlavním cílem práce je získaná data rozdělit do kategorií podle předem zadaných kritérií. Při klasifikaci jsou v první fázi názvy rozděleny na české a cizojazyčné, obě skupiny se pak ještě dále dělí. U českých názvů je rozhodující struktura a motivace pojmenování, u cizojazyčných jazyk, z něhož vycházejí. Součástí práce je i rozsáhlý slovník, který obsahuje všechna analyzovaná data. U názvů, kde bylo možno zjistit motivaci pojmenování, je zde tato motivace uvedena.

Annotation

The subject of this diploma thesis is an onomastic analysis of the names of contemporary restaurants, pubs, cafes and bars in Brno. The major aim of the work is to classify the obtained data into two categories according to the criteria defined beforehand. In the first phase of the classification, the names are divided according to their origin into the Czech and foreign groups. Both of the groups are further subdivided. The decisive features of the Czech names are their structure and motivation of their naming, whereas for the foreign names the most important feature is the language in which they originate. A part of the thesis is created by an extended dictionary which contains all of the data analysed. Where it is possible, the names are provided with the description of their naming motivation.

Klíčová slova

onomastika, toponyma, chrématonyma, vlastní názvy, restaurace, bary, kavárny, hospody, Brno

Keywords

onomastics, toponyms, chrematonyms, proper names, restaurants, bars, cafes, pubs, Brno

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem diplomovou práci zpracovala samostatně a použila jen prameny uvedené v seznamu literatury.

V Brně dne 14. dubna 2014

Lenka Rokytová

Poděkování

Na tomto místě bych ráda poděkovala panu prof. PhDr. Rudolfu Šrámkovi, CSc. za odborné vedení práce, lidský přístup, vstřícnost a poskytování cenných rad.

Obsah

1. Úvod.....	8
2. K historii pohostinství v Brně	9
3. Vymezení objektu zájmu.....	10
4. Důvod výběru tématu	11
5. Onomastika a její vnitřní členění.....	12
6. Otázka zařazení názvů restaurací v onomastické teorii.....	13
6.1. Zařazení mezi toponyma	13
6.2. Zařazení mezi chrématonyma.....	15
7. O brněnských restauracích	17
7.1. Problematika názvosloví	17
7.2. Odpovídají názvy podniků realitě?.....	19
7.3. Kombinace různých typů provozoven v názvu	19
7.4. Nejčastěji používaná obecná slova určující předmět podnikání a jejich etymologie	20
7.4.1. Café, nebo kavárna? Restaurant, nebo restaurace?.....	21
7.4.2. Puby, hospody, bistra, bary... ..	23
8. Klasifikace názvů	26
8.1. České názvy restaurací	26
8.1.1. Dělení podle struktury	27
8.1.1.1. Jednoslovné názvy	27
8.1.1.1.1. Substantivní názvy.....	27
8.1.1.1.2. Adjektivní názvy	29
8.1.1.1.3. Názvy tvořené numeralem.....	29
8.1.1.1.4. Názvy tvořené partikulí	29
8.1.1.1.5. Názvy obsahující předpony předložkového původu.....	29
8.1.1.2. Dvouslovné názvy	30
8.1.1.2.1. Názvy tvořené prepozicí a substantivem	30

8.1.1.2.2.	Názvy tvořené adjektivem a substantivem	30
8.1.1.2.3.	Názvy tvořené substantivem a adjektivem	31
8.1.1.2.4.	Názvy tvořené substantivem a substantivem	31
8.1.1.2.5.	Názvy obsahující numerale	32
8.1.1.2.6.	Názvy tvořené adverbiem	32
8.1.1.3.	Víceslovné názvy	32
8.1.2.	Dělení podle motivace	34
8.1.2.1.	Poloha	34
8.1.2.1.1.	Názvy vycházející z obecných slov	35
8.1.2.1.2.	Názvy vycházející z jiných proprií	38
8.1.2.2.	Sortiment jako pojmenovací motiv	41
8.1.2.2.1.	Názvy vycházející z obecných slov	41
8.1.2.2.2.	Názvy vycházející z jiných proprií	41
8.1.2.3.	Typ restaurace a cílová klientela	42
8.1.2.3.1.	Názvy vycházející z obecných slov	42
8.1.2.3.2.	Názvy vycházející z proprií	43
8.1.2.4.	Vlastní jméno osobnosti jako pojmenovací motiv	43
8.1.2.4.1.	Podle nynějšího majitele	43
8.1.2.4.2.	Podle zakladatele	44
8.1.2.4.3.	Podle historické osoby či literární postavy	44
8.1.2.5.	Zvíře jako pojmenovací motiv	45
8.1.2.6.	Ostatní motivace	46
8.1.2.6.1.	Názvy vycházející z obecných slov	47
8.1.2.6.2.	Názvy vycházející z jiných proprií	47
8.2.	Cizojazyčné názvy	48
8.2.1.	Názvy přejaté z angličtiny	48
8.2.2.	Názvy přejaté z italštiny	49
8.2.3.	Názvy přejaté z francouzštiny	50

8.2.4.	Názvy přejaté ze španělštiny	51
8.2.5.	Názvy přejaté z latiny	52
8.2.6.	Názvy vycházející z ostatních jazyků.....	52
8.2.7.	Nejednoznačný původní jazyk	53
9.	Slovník	55
10.	Závěr.....	108
11.	Resumé	110
12.	Použitá literatura	111

1. Úvod

Brno, často nazýváno také moravská metropole, je městem studentů i častých kulturních akcí. Nejen díky těmto důvodům je zde hojně množství restaurací, hospod, kaváren a dalších občerstvovacích zařízení, jejichž dveře se uzavírají často až v brzkých ranních hodinách.

Na území města Brna existují i podniky, které se postupem času staly kultovní. U některých je jedinečnost dána duchem podniku, jinde se podnik dostal do povědomí lidí díky své dlouholeté existenci. Historií hostinců, hospod, kaváren a podobně na území Brna se zabýval například Karel Altman ve svém díle s poetickým názvem *Krčemné Brno*. Zabývá se zde obdobím, které považuje za vrcholné období rozkvětu, tedy dobou od poloviny 19. do poloviny 20. století.

Tato práce se bude ubírat trochu jiným směrem. Předmět zájmu zůstane stejný, práce se však pokusí zmapovat spíše současnou scénu. Tedy jaké restaurace, hospody, kavárny a podobně se nacházejí ve městě Brně nyní. Přesto však nebudeme historii ztracovat, naopak z ní budeme čerpat cenné poznatky. Množství podniků, které v současnosti figurují na brněnské scéně, totiž mají dlouholetou tradici.

Tématem práce jsou vlastní jména (neboli vlastní názvy, propria) těchto podniků. V rámci zjednodušení budeme na následujících stránkách pracovat s výrazem **název** ve významu vlastního názvu podniku.

Samotná práce bude rozdělena na tři části, v první části se budeme zabývat výběrem tématu, zařazením do kategorie v rámci onomastiky a pak již samotnými názvy. Vysvětlíme si také etymologii některých slov, které se v názvu těchto podniků často vyskytují. Druhá část bude klasifikace názvů do kategorií podle předem zvolených kritérií. Ve třetí části pak představíme slovník brněnských podniků včetně původu názvů (u podniků, kde bylo možné název zjistit).

Na tomto místě je vhodné upozornit, že je pracováno s takovými názvy, jaké byly získány povětšinou na internetových stránkách daných

podniků. Názvy nejsou upravovány, tedy ani ve smyslu správnosti dle pravopisných norem.

Karel Altman, ve své již zmíněné knize, dokázal poutavým způsobem zaujmout i širokou veřejnost. Za cíl práce si klade „čtenáře nejen poučit o životě v brněnských hostincích a výčepech a jiných podnicích, ale současně jej také pobavit. Ostatně k tomuto úmyslu téma knihy neobyčejně svádí: vždyť kde jinde se událo tolik veselých příhod, kde jinde mohli Brňané vyslechnout takové množství rozverných příběhů, pověstí, různých historek a anekdot!“¹ Cíl práce je pojat obdobným způsobem, tedy aby odborná práce byla zároveň čtivou a snad i přitažlivou pro laickou veřejnost.

2. K historii pohostinství v Brně

Brno je druhé největší město České republiky a také město historicky velmi významné. První písemná zmínka o něm pochází již z roku 1091 (*Kosmova kronika*). O necelých dvě stě let později, v roce 1243, byla Brnu udělena práva městská, ke kterým mimo jiné patřilo i právo várečné a výčepné, tedy právo vařit pivo a prodávat jej. Nic již tedy nebránilo vzniku šenků, hostinců a dalších podniků.

První z podniků, o kterém je písemná zmínka z roku 1243, se jmenoval *U Modrého lva*. Není náhoda, že datum písemné zmínky se shoduje s datem udělení Brnu městských práv. Právě při té příležitosti obdržel tehdy již existující hostinec právo vařit pivo a v okruhu jedné míle od městských hradeb mu nesměli konkurovat žádní obchodníci ani řemeslníci. Hostinec zde tedy s největší pravděpodobností fungoval již před tímto rokem. Dnes bychom tento podnik hledali v Brně marně, téměř po sedmi stech letech byl v roce 1934 i přes protesty místních obyvatel zrušen, později byla zbourána i budova hostince. Nacházel se na Starém Brně, na křižovatce Křížové, Václavské a Křídlovické a jeho

¹ ALTMAN, K. Krčemné Brno. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1993, s. 7.

někdejší slávu dodnes připomíná mozaika na jednom z domů v místě bývalého hostince.

K velkému rozmachu této živnosti došlo právě s rokem 1243, kdy mnozí měšťané směli točit a prodávat pivo a víno. Tito obvykle zřizovali živnost přímo ve svých domech speciálně k tomuto účelu označených. Vedle nich samozřejmě existovaly i hostince s možností ubytování či ustájení zvířat.²

Za zlaté období brněnských hostinců považuje Altman období od poloviny 19. do poloviny 20. století, kdy byly „*skutečnými a ničím nenahraditelnými středisky společenského života obyvatel města i jeho předměstí.*“³

Význam restaurací a hospod v životě dnešních lidí se zcela jistě posunul. Pro stále více lidí jsou restaurace místem, kde se dobře a bez práce najedí, což v dnešní uspěchané době mnoho z nich považuje za prioritu. Některé podniky však stále zůstaly spíše místem setkávání lidí, kde se, stejně jako kdysi, řeší politika, špatné poměry a velké otázky lidstva. A stejně jako v minulosti se při tom vypije nejedno pivo či víno.

3. Vymezení objektu zájmu

Problematiku názvů firem jsem si pro potřeby své práce zúžila pouze na restaurace, hospody, pivnice, bistra, bary a kavárny v moravské metropoli. Podniky, jejichž názvy se stanou jádrem výzkumu, byly omezeny ještě několika dalšími parametry. Stalo se tak především z toho důvodu, abych získala reálné množství dat, se kterými budu nadále pracovat.

Aby byl daný podnik zařazen do výzkumu, musí tedy splňovat tyto parametry: Musí mít možnost posezení, je tedy možné si zde sednout a u obsluhy objednat. Tímto odpadnou všechny stánky s párky v rohlíku a jiné další fastfoody, jejichž názvy jsou zpravidla neoriginální a často se

² Srov. ALTMAN, K. Krčemné Brno. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1993, s. 9 – 10.

³ ALTMAN, K. Krčemné Brno. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1993, s. 7.

opakující (např. *Stánek s občerstvením*, *Fastfood*, *Asijské bistro*, a podobně.) Současně tím odfiltrujeme podniky typu *KFC* a *McDonald's*. Podniky v našich končinách nepůvodní, prakticky bez tradice. Taktéž bez originálního názvu, jedná se o importované společnosti, všechny pobočky se jmenují stejně.

Druhým důležitým parametrem je přítomnost nabídky jídel (tímto se nemyslí pouze brambůrky či křupky, ale „teplé jídlo“ například alespoň polévka nebo klobása, tousty a podobně). Tímto se zbavíme heren, nočních klubů, striptýzových barů a dalších, které v této práci také záměrně opomineme.

4. Důvod výběru tématu

Důvodů, proč se budeme zabývat tímto tématem, je hned několik. Nezapírám vlastní inklinaci k této problematice, domnívám se však, že se jedná o téma obecně zajímavé a částečně i populární pro širokou veřejnost.

Samotná hospoda a její prostor zaujímá své místo v kontextu dějin nejen české literatury. Pokud nahlédneme jen do moderní literatury (tedy 19. století a mladší), plnila hospoda a její název, který ji nutně doprovází, konkretizuje a místně zařazuje, důležitou funkci. I v díle Daniely Hodrové *Poetika míst* je jedna kapitola věnována právě prostředí českých hostinců a hospod. Autor Vladimír Macura se zde zabývá především nepostradatelností těchto prostor pro vznikající český národ i pro rozvoj samotného jazyka.⁴ Hospodu jako jakési mystické místo a pramen svojí fantazie vnímali i další velikáni mezi českými spisovateli, například Jaroslav Hašek či Bohumil Hrabal.

Neposlední důvod je poněkud praktický. Názvy těchto podniků se získávají pravděpodobně snadněji, než je tomu v jiných odvětvích. Existuje množství serverů, kde majitelé i klienti shromažďují názvy restaurací, kaváren a podobně. Při čerpání z těchto stránek však vzniká

⁴ Srov. MACURA, V. Kontexty české hospody. In *Poetika míst*. 1. vyd. Praha: H&H, 1997, s. 63-70.

poměrně velké riziko, že informace již mohou být neaktuální, nikdo je totiž pravidelně neaktualizuje. Dalším úskalím získávání dat tímto způsobem je nemožnost zjistit motivaci názvu. Nejspolehlivější metodou je tedy stále osobní výzkum, zvláště v těch lokalitách, kde je frekvence podniků nejvyšší. V mém výzkumu byly obě tyto metody kombinovány. Postupovala jsem způsobem porovnání dat na několika různých serverech a posléze jejich konfrontace s realitou. Původním záměrem bylo alespoň částečně získat seznam od institucí, které se tím zabývají, Ty však povětšinou odmítly data sdělovat.

Již byly zmíněny některé komplikace při získávání dat. Největší z nich je pravděpodobně dynamičnost tohoto odvětví. Každoročně jen na území Brna vznikne několik desítek nových podniků, v době současné ekonomické recese jich minimálně stejný počet zanikne. Můj výzkum probíhal v období červenec-listopad 2013. Některé podniky již tedy nemusí existovat a naopak mohlo vzniknout několik nových. Stěžejní ale zůstává. Motivace, podle nichž majitelé své podniky pojmenovávají, totiž zůstává podobná. K jednotlivým typům pojmenování se dostaneme později.

5. Onomastika a její vnitřní členění

Vzhledem k faktu, že se jedná o onomastickou práci, bude vhodné nejprve nastínit onomastiku jako lingvistickou disciplínu.

Onomastika je nauka o vlastních jménech, propriích. Pojmenování pochází z řeckého slova *onoma*, což znamená název. Jako věda má silné zázemí v některých okolních státech, především na Slovensku a v Polsku. U nás není onomastika jednoznačně zakotvena, „*o její konkrétní náplni a jejím postavení v systému společenských věd panují různé názory. V č. prostředí je o. považována za subdisciplínu jazykovědy s relativně značnou mírou autonomnosti a chápána jako nauka o vzniku a fungování propriálních pojmenovacích soustav, o jejich realizaci v konkrétních podmínkách společenských, časových, místních a zároveň jako nauka o konkrétních prvcích těchto soustav (tj.*

o konkrétních propriích, pojmenovacích principech, onymických objektech, areálech atd.)“⁵

Onomastika se dále dělí do kategorií. Způsobů rozdělení existuje více, dnes se moderní onomastika dělí na tři skupiny podle typu označované skutečnosti. Jsou to **bionyma** (rozlišujeme na vlastní jména lidí - antroponyma, vlastní jména zvířat – zoonyma a vlastní jména rostlin - fytonyma), **geonyma** (dále dělíme na toponyma a kosmonyma) a **chrématonoma** (jména lidských výrobků a výtvorů).⁶

6. Otázka zařazení názvů restaurací v onomastické teorii

Podle onomastické teorie bývají názvy restaurací a podobných podniků tradičně řazeny mezi dvě různé kategorie. Jsou to buď **toponyma** nebo **chrématonyma**. Obě zařazení mají svou logiku a nelze jednoznačně rozhodnout, které je správné.

6.1. Zařazení mezi toponyma

Nejprve tedy k **toponymům**. Toponyma jsou „*vlastní jména pozemských objektů, které leží v krajině a jsou kartograficky fixovatelné v mapových dílech ... Podle druhu pojmenovávaného objektu se rozlišují (1) choronyma – vlastní jména větších přírodních nebo správních celků z hlediska horizontálního členění, a to přírodní choronyma: Evropa; administrativní choronyma: Česká republika (2) oikonyma (vlastní jména místní/vlastní jména sídlištní) – jména obydlených objektů, a to pustých i zaniklých ... a (3) anoikonyma*

⁵ KARLÍK, P., NEKULA M. a PLESKALOVÁ J. *Encyklopedický slovník češtiny*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 293.

⁶ Srov. KARLÍK, P., NEKULA M. a PLESKALOVÁ J. *Encyklopedický slovník češtiny*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 293.

/pomístní jména/ vlastní jména nesídlištní – jména neobydlených objektů“⁷

Bylo by tedy logické, že hostinec, restaurace a podobně, má své pevně dané místo v prostoru, je fixována na konkrétní dům či skupinu domů, a proto je řazena mezi toponyma. Mezi toponyma řadí názvy hostinců i Vladimír Šmilauer. Pokud budeme vycházet z jeho dělení onomastiky, budeme rozeznávat dvě hlavní oblasti. Je to antroponomastika (nauka o vlastních jménech lidských) a toponomastika (nauka o vlastních jménech zeměpisných). V případě tohoto rozdělení pak budou názvy restaurací patřit do toponomastiky, konkrétně do skupiny místních jmen. ⁸ „*Jména místní, tj. jména lidských sídlišť a jejich částí, ... obcí, osad, místních částí (samot, mlýnů, mysliven, hájoven, cihelen, hospodářských dvorů, loveckých zámků, turistických chat atp.), význačných staveb (hradů, kostelů, lékáren, **hostinců**), jednotlivých domů, ulic, náměstí, nábřeží, mostů (v městech), sadů atp. (toponyma)“⁹*

Není nicméně jediný, kdo zastává tento názor. Také podle knihy *Úvod do onomastiky* prof. Šrámka bychom mohli názvy restaurací řadit mezi **toponyma**. Prof. Šrámek ve své práci dělí toponyma na oikonyma („*vlastní jména domů, skupin domů, sídlišť, vsí, městeček, měst (=urbanonyma) a jejich (místních) částí, hradů, zámků, mlýnů, továren ...*“¹⁰) a anoikonyma. (Choronyma jsou pouze jednou z podskupin anoikonym.) Názvy restaurací kolísají mezi skupinou oikonym a anoikonym, tedy mezi sídelními a nesídelními objekty. V tomto ohledu se práce přiklání k doktorce Hlubinkové, která říká, že „*Vzhledem k tomu, že restaurace jsou domy, popř. jejich skupiny, avšak objekty neobydlené, představují jejich jména v rámci toponym specifickou třídu*

⁷ KARLÍK, P., NEKULA M. a PLESKALOVÁ J. *Encyklopedický slovník češtiny*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002, s. 491.

⁸ Srov. ŠMILAUER, V. *Úvod do toponomastiky*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966, s. 8-10.

⁹ ŠMILAUER, V. *Úvod do toponomastiky*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966, s. 9.

¹⁰ ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: Vydavatelství MU, 1999, s. 163.

*místních vlastních názvů, pro kterou je typický průnik oikonymického a anoikonymického systému.*¹¹

Zařazení této skupiny propriet do toponym podporuje také skutečnost, že množství hospod, restaurací, kaváren a podobně je v paměti lidí spojeno s určitým konkrétním místem. Tyto podniky jsou pak pro dané místo tak typické, že se stávají jeho součástí (například města, ulice a podobně) a jsou s místem nerozlučně spjaty. I v Brně bychom mohli doložit několik podobných případů. Z nejznámějších například *Zemanovu kavárnu*, tzv. *Zemanku*. Kavárna dnes sice stále existuje, již však pod jiným názvem. O historii názvu se zmíníme ve třetí části práce, ve slovníku, nyní jen poznamenáme, že *Zemanova kavárna* byl dlouhá léta pojmem, každý Brňan věděl, kde ji hledat a bylo tedy možné se podle ní i orientovat. O její popularitě a především povědomí mezi lidmi svědčí i fakt, že se již skoro dva roky nejmenuje *Zemanova kavárna*, přesto když se někoho místního zeptáte, kde najdete *Zemanku*, každý Vás bez zaváhání pošle na správné místo.

Podobným příkladem může být i *Padowetz Restaurant*, který se nachází blízko hlavního nádraží. Tato restaurace je umístěna v domě, který se nyní jmenuje *Palác Padowetz*. Nicméně jméno *Padowetz* zde figuruje již od roku 1839. Názvem a historií této kulturní památky se opět budeme detailněji zabývat později. V této části je stěžejní si uvědomit, že určité podniky mohou utvářet tvář města i krajiny, stejně jako pomáhat lidem v orientaci. Samotný *Padowetz* bývá častým místem srazů, pojmem který je znám napříč generacemi. Výše uvedené příklady tedy řadí názvy restaurací spíše do toponym.

6.2. Zařazení mezi chrématonyma

Již ale bylo naznačeno, že toto zařazení není zcela jednoznačné. Jména restaurací by mohla být řazena i mezi chrématonyma, tedy mezi „výsledky lidské činnosti, které jsou zakotveny nikoliv v přírodě, ale

¹¹ HLUBINKOVÁ, Z. K některým typům názvů brněnských restaurací. In *Čeština doma a ve světě XV*. 1. vyd. Praha: Filosofická fakulta UK, 2007, s. 140.

v ekonomických (výrobních, obchodních aj.), politických a kulturních vztazích.“¹² Sem patří například jména výrobků (cigarety *Marlboro*), jména institucí a organizací (*Masarykova univerzita*), jména společenských jevů a další. Restaurační podniky tuto definici splňují, vystupují totiž na trhu jako ekonomické subjekty.

Tímto nejednoznačným zařazením se zabývala ve své studii i doktorka Hlubinková, která dodává, že názvy restaurací mohou být řazeny taktéž mezi logonyma, tedy názvy firem a dalších obchodních jednotek.¹³ Logonyma jsou podskupinou chrématonym.

Onomastika je neustále se vyvíjecí disciplína, která musí reagovat na společenské změny. To dokazují i nově vznikající kategorie, které dříve nebylo nutné pojmenovávat. Například již zmíněná logonyma patří ke kategoriím, které v blízké minulosti zažily prudký rozmach. I Mária Imrichová ve své knize *Logonymá v systéme slovenčiny* upozorňuje na fakt, že kategorie logonym vzniká a rozvíjí se hlavně po roce 1989, kdy vlivem politických události došlo k obrovskému nárůstu počtu firem, které bylo nutné pojmenovat.¹⁴

Je tedy patrné, že zařadit jednoznačně názvy restaurací a podobných podniků do onomastické teorie není snadné. Pokud bychom se přiklonili k teorii, že tyto názvy patří právě mezi logonyma, mohli bychom použít následující argumenty. Restaurace patří mezi firmy a jejich názvy splňují základní funkci logonym, tedy že „*slovo se stává firemným reprezentantem i reklamou, preto motivantmi logonym sú najmä slová vyvolávajúce u používateľov príjemné pocity, pripomínajúce veľkoleposť, exkluzívnosť, ale aj spoľahlivosť, odbornosť apod.*“¹⁵ Výše zmíněná spoolehlivost a odbornost zřejmě není zcela

¹² ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: Vydavatelství MU, 1999, s. 165.

¹³ Srov. HLUBINKOVÁ, Z. K některým typům názvů brněnských restaurací. In *Čeština doma a ve světě XV*. 1. vyd. Praha: Filosofická fakulta UK, 2007, s. 140 – 141.

¹⁴ Srov. IMRICHOVÁ, M. *Logonymá v systéme slovenčiny*. 1. vyd. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2002, s. 8-9.

¹⁵ IMRICHOVÁ, M. *Logonymá v systéme slovenčiny*. 1. vyd. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2002, s. 23.

hlavním motivačním prvkem při pojmenovávání restaurací, ostatní uvedené parametry však splňují názvy restaurací beze zbytku. Autoři názvů se snaží zapůsobit na psychiku zákazníka, například *Pohádková hospůdka* v nás má jednoznačně vyvolat pocit přátelského prostředí. Oproti tomu *Maximus Resort* či *Siesta Lobby Wine Restaurant* bude exkluzivní podnik pro vybrané zákazníky.

Práce se po dlouhé úvaze přiklání k názoru, že názvy restaurací patří mezi toponyma. Důvodů je více, za nejzásadnější je shledáván fakt, že toponymum je vázáno na konkrétní místo, je statické a nepohybuje se v prostoru, což je i typická vlastnost restaurací a podobných podniků. Předmětem práce není název firmy nebo společnosti, která podnik vlastní, nýbrž název samotné provozovny. (například společnost Brixton Catering vlastní několik brněnských podniků, konkrétně *Nekonečno*, *Boulevard*, *Noem Arch*, *D-café*, *Green*, *U Starýho Billa a DNO*, pro potřeby práce využijeme konkrétní uvedené názvy podniků, nikoliv název společnosti). Dále je pro toponyma typické, že existuje pouze jeden zástupce daného jména, což u chrématonym být nemusí. Obvykle je naopak více jednotlivin s tímtož názvem, které na sebe nejsou nijak vázány a nejsou vázány ani v prostoru.

7. O brněnských restauracích

7.1. *Problematika názvosloví*

Tématem této práce jsou názvy restaurací, jejich zařazení do systému onomastiky a následná klasifikace názvů. Již na počátku výzkumu vyvstává problém, který se týká nejednoznačnosti názvů a problematiky jejich třídění. Podobný problém (i když v jiné oblasti proprii) rozebírá ve svém *Třídění pomístních jmen* i Vladimír Šmilauer a připomíná, že „každé třídění jmen je obtížné (věci se celkem třídí

snáze) zvláště pro mnohovýznamovost a významovou neurčitost některých pojmenování.“¹⁶

V podnicích restauračního typu se v názvu často objevuje samotný předmět podnikání a vznikají tak názvy jako *Restaurace na Hřišti* a podobně. Stejným případem jsou i různé bary, kavárny a podobně, které rovněž již v názvu vymezují předmět svého podnikání. Jako příklad můžeme použít *Bar, který neexistuje* či *Kavárna U Kapucínů*. Neméně často však dochází i k situacím, kdy předmět podnikání záměrně uveden není. Je pak možno vytvářet různé zábavné názvy, například *V Práci* a podobně.

Vynechání samotného předmětu podnikání však nemá pouze tento důvod. Stává se poměrně často, že název občerstvovacího zařízení postrádá označení druhu podnikání. Příkladem mohou být brněnské restaurace *Barka* či *Il Mercato*. Může k tomu být řada důvodů a motivací ze strany majitele. Například že krátký název může lépe znít, je údernější, snazší na zapamatování a podobně. Tyto důvody podrobně řešit nebudeme, pro nás je důležitý fakt, že tomu tak je.

Název kapitoly napovídá, že se zaměříme na nejednoznačné pojmenování podniků. Nejčastějším jevem totiž je, že samotný majitel (či provozovatel) uvádí na různých místech různé názvy. Oficiální název pak takřka není možné získat. Příkladem může být *Boulevard restaurant*, kdy i při zjištění všech dostupných informací stále není jednoznačné, jak se vlastně podnik jmenuje. Zda je název *Boulevard*, *Restaurace Boulevard* či *Boulevard restaurant*. A podobných případů je nespočetně. Touto rozkolísaností názvosloví se v práci zabývat nebudeme, pro náš výzkum postačí, pokud použijeme pouze vlastní název (tedy v tomto případě *Boulevard*), obecné slovo z názvu při klasifikaci názvů ve druhé části práce povětšinou opomineme (mimo

¹⁶ ŠMILAUER, V. Třídění pomístních jmen. In *Zpravodaj místopisné komise ČSAV, číslo 1-2, ročník XIII*. 1. vyd. Praha: Místopisná komise ČSAV, 1972, s. 173.

případů, kdy je obecné slovo důležité, aby byl zachován smysl názvu, například *Černoorská pivnice*).

7.2. *Odpovídají názvy podniků realitě?*

S nejednoznačností souvisí i samotné pojmenování, a to zvláště v případě, kdy je předmět podnikání součástí názvu. Neexistuje žádná jednotná definice toho, jak by měl vypadat například bar a jak restaurace. Každý ale pocitově dokáže podnik zařadit. Pod pojmem restaurace či restaurant by se například měl skrývat podnik, kde se vaří. Pod pojmem bar si často představíme spíše alkoholem rozjásanou klientelu, nebudeme však asi trvat na serióznosti podniku. Podobně vnímáme i kavárny, od kterých zase očekáváme dobrou kávu, eventuálně nějaký zákusek.

V praxi se však často setkáváme s tím, že podnik ve svém názvu značí trochu něco jiného, než skutečně je. Jednoznačným příkladem může být dnes již zaniklá brněnská hospoda s názvem *Rockin café*. Podnik fungoval řádku let pod tímto názvem a pro mnohé obyvatele Brna by se dal označit takřka za kultovní. S kavárnou měl však málo společného. Připomínal spíše metalovou hospodu, kde na zdech místo fotek šálků kapučína visely fotografie štamgastů v nejlepší formě. Podobných příkladů můžeme i u stávajících restaurací najít dost. Matoucí může být i označení podniku *Biskupská vinárna*, kde se sice dočkáte kvalitního vína, vedle něj si ale můžete z jídelního lístku vybrat například pizzu, což ve vinárně již pravidlem nebývá. Překvapení ale může být i opačné, podnik s názvem pivnice či bar může označovat slušnou restauraci. Chci tímto upozornit na fakt, že název vždy neodpovídá zaměření podniku.

7.3. *Kombinace různých typů provozoven v názvu*

Speciální kapitolu tvoří podniky, z jejichž názvu není zcela patrné, na co se budou zaměřovat. Obvykle se v samotném názvu kombinují dva, někdy i tři různé druhy provozoven. Tyto názvy nepůsobí příliš věrohodně, spíše jako by se majitel snažil o obrovský

záběr podniku, který však většinou je spíše na škodu. V Brně existuje několik podniků s tímto názvem.

Nejčastěji se v názvu kombinuje označení restaurace a bar, případně restaurace a pizzerie. Příkladem mohou být podniky *Piccolo Bar a Restaurant*, *Restaurace a cocktail bar Arca*, *Bar & restaurant Bavorská*, ve spojení s pizzerií pak *Pizzeria a restaurace GAZEBO* a *Suzie's pizzeria & restaurant*. Podobně často se objevuje i společné označení café bar, například u podniků *Santiago Cafe Bar* či *Café bar España*.

Již méně často narazíme na spojení restaurant a café, například u *DNO restaurant & cafe*, *ISHA café restaurant* nebo *Avia – café restaurant*.

Kromě výše uvedených spojení existují pochopitelně i další, ty se ale vyskytují spíše ojediněle a netvoří žádnou ucelenou skupinu. Mohou sem patřit podniky *Brick pub restaurant*, *Café Club Ida*, *Café-bistro Dobrá zastávka*, *Restaurace a pivní šenk Dřevěná růže*, *Grill Bar & Pizzeria U Kalvodů* a další.

7.4. Nejčastěji používaná obecná slova určující předmět podnikání a jejich etymologie

Pokud bychom chtěli určit, jaká obecná slova určující předmět podnikání se v názvech občerstvovacích podniků objevují nejčastěji, jsou to jednoznačně slova **restaurace** a **kavárna** (včetně cizojazyčných ekvivalentů, o kterých se zmíníme níže). Nyní krátce nastíníme etymologii těchto slov.

Není náhoda, že slovo **restaurace** má stejný základ jako slovo restaurovat. Obě tato slova totiž pocházejí ze stejného základu. Dle *Českého etymologického slovníku* vzniklo slovo restaurace „z rak.-něm. *Restauration* vedle něm. *Restaurant* z fr. *restaurant* tv. (ve fr. od 70. let 18. st.). To je metonymické přenesení staršího významu 'vydatné, občerstvující jídlo', pův. přechodník přít. od *restaurer* 'občerstvit,

obnovit' z lat. restaurare 'obnovit'.'¹⁷ Ve *Stručném etymologickém slovníku jazyka českého* slovo restaurace dokonce nemá svůj odkaz, je zařazeno pod odkaz restaurovat a jeho překlad z francouzštiny zní „*místo obnovující síly*“¹⁸ Zde je tedy explicitně vyjádřena základní funkce podniku s názvem restaurace. Pomocí vydatného jídla má sloužit k celkovému obnovení sil.

Slovo **kavárna** má poměrně čitelný základ. Vzniklo od slova káva, tedy od názvu nápoje, který se v těchto podnicích podává nejčastěji. Samotnému slovu káva pak dalo základ „*turecké kahve z ar. qahwa, snad podle habešského kraje Kaffa, kde kávovník divoce roste. V národním obrození se tato podoba prosadila, protože působila 'slovanštěji' než podoba s -f*“¹⁹ Z uvedeného je tedy patrné, že dříve se u nás používala podoba slova s f, tedy kafe, které sem proniklo z „*německého Kaffee z fr. café a to prostřednictvím arm. obchodníků z tur. kahve.*“²⁰ Dnes je výraz „kafe“ sice stále znám a používán, je však vnímán jako nespisovný. Jako spisovný se ustálil tvar káva.

7.4.1. Café, nebo kavárna? Restaurant, nebo restaurace?

V předchozí kapitole jsme již narazili na názvy kaváren, kde součástí samotného názvu podniku je i slovo **kavárna**. Těch je na území Brna značné množství, například *Akademická kavárna*, *Baby kavárna hvězdička* (z názvu je mimo jiné patrná i cílová klientela – tedy děti) či *Kavárna MonRo*. V této podkapitole bych chtěla upozornit na zajímavý trend, kterým je stále častější používání cizích slov v názvech, což souvisí s celkovým naladěním společnosti. Podobná situace pochopitelně není jen u nás, lze ji sledovat i v okolních státech (Slovensko, Polsko, Rusko, ...). Imrichová ve své publikaci zmiňuje, že

¹⁷ REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012, s. 538.

¹⁸ HOLUB, J. *Stručný etymologický slovník jazyka českého se zvláštním zřetelem k slovům kulturním a cizím*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967, s. 418.

¹⁹ REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012, s. 269.

²⁰ REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012, s. 256.

„motiváciu cudzími slovami charakterizuje ako veľmi expanzívnu.“²¹
Nejčastěji se používají amerikanismy či anglicismy.

Kavárny jsou pak často pojmenovány pomocí překladů slova kavárna či káva do cizích jazyků. V názvosloví jsou užívány různé alternativy, našla jsem použití slova **cafe** (*Cafe Gaviota*) i **café** (*Café Tunggram, Café Society, Café Chat Noir*), stejně tak **caffé** (*Caffe Dieci*) a **caffé** (*Caffé del Saggio*). V četnosti pojmenování vítězí slovo *café*, které je užíváno dokonce častěji než české kavárna.

Z příkladů je patrné, že s cizojazyčným překladem se obvykle dále pojí opět nečeská slova, snad s výjimkou kavárny *Café Práh*. Jako lepší řešení se jeví použít buď celý český název, nebo celý název v cizím jazyce. Kombinování jazyků může někdy působit poněkud komicky, mohou vznikat různá zvláštní spojení.

Na určitém pomezí stojí svým názvem i kavárna *Cafe Podnebi*. I zde je však na první pohled název poněkud specifický. Vznikl sice spojením českého a cizího slova, české slovo je však bez potřebné diakritiky, čímž vytváří poněkud zvláštní až exotický dojem.

Důvod použití těchto cizojazyčných ekvivalentů je pravděpodobně v exkluzivitě, většina lidí si raději zvolí kávu světovou, italskou nebo brazilskou, což právě slovo *cafe* evokuje více, než „obyčejná“ česká kavárna. Slovo *cafe* či *café* je překladem slova kavárna či káva z angličtiny, případně francouzštiny. Varianta s dvěma f, tedy *caffé*, je italského původu.

Velmi podobný trend v názvosloví je možné sledovat i u restaurací. Zde tedy máme buď české slovo **restaurace**, například podnik *Horácká restaurace, Pivovarská restaurace U Richarda, Restaurace Hvězda, Restaurace Kavkaz, Restaurace Na Špici* a mnoho dalších. Oproti tomu se běžně užívá i anglický ekvivalent **restaurant**, případně jeho italská varianta **ristorante**. Stejně jako v předchozím

²¹ IMRICHOVÁ, M. *Logonymá v systéme slovenčiny*. 1. vyd. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2002, s. 9.

případě se tyto cizojazyčné ekvivalenty používají spíše ve spojení s opět cizojazyčným slovem, například *Sunset Restaurant*, *Tomato Fresh Restaurant*, *Yvy restaurant*, *Boulevard restaurant* a podobně. Označení „ristorante“ pak znamená většinou podnik zaměřený především na italskou (středomořskou) kuchyni. Na území Brna však stále dominují podniky, v jejichž názvu je české slovo restaurace.

Zajímavý je také fakt, že zatímco slovo restaurace se v názvu obvykle vyskytuje na začátku, u slova restaurant je většinou na konci. Jako by u českého názvu šlo především o fakt, že se jedná o restauraci, až následně se dozvíme, o jakou restauraci (jaký typ, jméno a podobně) se jedná. U anglických názvů jde především o název samotný, který je originální a důležitý, až sekundárně se dozvíme, že se jedná o restauraci. Pochopitelně i zde existují výjimky, například *Černovická restaurace* nebo naopak *Restaurant Mitrovski*.

7.4.2. Puby, hospody, bistra, bary...

V předchozí podkapitole byly zmíněny nejčastěji užívané výrazy v názvech pohostinských zařízení. Patří mezi ně tedy restaurace s cizojazyčnými ekvivalenty restaurant a ristorante a kavárna s ekvivalenty café, cafe, caffè a caffè. Existuje ale pochopitelně množství dalších výrazů, které u názvů svých podniků majitelé používají. Mezi nejčastěji se objevující patří tyto:

Bar – již sama podstata názvu určuje charakter podniku. Bary jsou obvykle typické svým dlouhým nálevním pultem, což je vzhledem k etymologii slova pochopitelné. Bar je „zvýšený pult, druh nočního podniku. Z angl. bar kavárna s pultem, od fr. barre tyč, přepážka, pult, z ketl. barro tyč.“²² Základ baru tedy měl původně tvořit pult, který rozdělával podnik na část pro zaměstnance a pro hosty. Dnes je skutečnost mnohdy jiná, podniků s názvem bar je však v Brně velké množství, například *Duck Bar*, *Rotor bar*, *Bar Naproti* a další.

²² REJZEK, J. Český etymologický slovník. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012, s. 70.

Bistro – na první pohled je zřejmé, že se nejedná o slovo českého původu. Pochází z „*fr. lid. bistrot 'hospoda', což je poměrně mladé slovo (19. st.) neznámého původu. Snad nějak souvisí s bistouille 'patok, špatná kořalka'*“²³ Dnes se často užívá spíše ve smyslu podniku, kde nabízejí menší rychlá jídla. V Brně existuje například *Bistro Franz*, *Bistro Le Social*, *Bistro na osmičce* a podobně.

Hospoda či **hospůdka** – v Brně se vyskytují obě varianty, deminutivum hospůdka má evokovat spíše domácí prostředí, příjemné, rodinné, možná i rozlohou menší. Slovo má základ ve „*stč. hospoda 'pán, paní, panovník' i 'hostinec, pohostinství, útulek'*. *V dnešním významu jen zsl. Podnět k posunu významu asi vyšel z oslovení hospodo!, jímž hosté titulovali pána doma, to se pak přeneslo na celý dům, a speciálně na domy poskytující pohostinství za peníze. Srov. i ještě i dnes řídké hospodo, platím! ap.*“²⁴ Mezi brněnskými podniky najdeme i takové, u nichž je slovo hospůdka součástí názvu. Jsou to *Hospůdka Svijany* a *Pohádková hospůdka*.

Hostinec – má podobný etymologický základ jako hospoda, může však pocházet i ze slova *host*, což znamená vítaný příchozí. Příkladem hostince může být *Hostinec U Seminárů*, *Hostinec U Putny* a další.

Klub či **Club** – používá se česká i anglická varianta, slovo pochází z „*angl. club, původně 'kyj, palice', zřejmě ze skand. (stisl. Klubba tv.)*. *Spojení významu 'spolek' a 'palice' se někdy vysvětluje klubovými rituály (posílání palice členům klubu, HL), ale pravděpodobnější je vyjít ze společného významu 'chumáč, masa (hmoty i lidí)', který je i v příbuzném angl. Clump. Srov. klubko.*“²⁵ Obě varianty, klub a club, se vyskytují rovnoměrně, například *Myslivecký klub Hubert*, *Klub cestovatelů* či *Club 68*.

²³ REJZEK, J. Český etymologický slovník. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012, s. 80.

²⁴ REJZEK, J. Český etymologický slovník. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012, s. 210.

²⁵ REJZEK, J. Český etymologický slovník. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012, s. 279.

Krčma – dnes často vnímáno jako archaismus, pro občerstvovací zařízení se výraz používal především ve středověku. „*Psł. kꝛčьma nemá jednoznačný výklad, snad lze odvodit od kꝛčiti 'klučit les'... Původní význam pak byl 'stavba na vyklučném místě'*“ Později se slovo definitivně ustálilo jako výraz pro lidovou hospodu či nálevnu. V Brně se vyskytuje toto označení v podnicích *Krčma u Imricha*, *Rytířská krčma*, *Středověká krčma* a *Přehradní krčma*.

Pivnice – název pochází, podobně jako kavárna, od nápoje, který se zde nejčastěji podává. Je všeobecně známo, že slovo pivo původně znamenalo obecně nápoj. „*Psł. pivo je odvozeno od piti (pít), původně vlastně 'co slouží k piti' (jako krmivo, topivo ap.), pak zúžení významu.*“²⁶ Pivnice je dnes tedy obvykle podnik, který se specializuje na nabídku piva, ať již na jeho kvalitu nebo pestrost nabídky. V Brně existuje například *Černohorská pivnice* nebo *Ochutnávková pivnice*.

Pizzerie – typickým jídlem podniku je pizza, která dala i základ slovu pizzerie. Pizza je původem italské jídlo chudých, jedná se o slaný koláč z chlebového těsta. Slovo pizzerie má tedy základ v italském jazyce, dnes je však známé po celém světě. „*Název pizza je odvozen ze slova picea, které pochází z neapolského dialektu italštiny. Označovaly se jím pečené placky z kynutého těsta, na které se kladly další ingredience. Již na konci 17. století vznikaly první pizzerie*“²⁷ Slovo pizzerie se rozšířilo i do ostatních jazyků, dnes se používá jako slovo mezinárodní. V českém jazyce se v názvu podniku často pojí s jiným českým slovem, v Brně nalezneme *Pizzerie Selská* či *Kouzelná pizzerie*.

Pub – anglický překlad českého hospoda, hospůdka. Správná výslovnost tohoto slova je [pʌb], což je blízké českému [pab]. V našich zeměpisných podmínkách se lze setkat i s výslovností [pub], která je nesprávná. Naštěstí se vyskytuje spíše ojediněle, o to více může

²⁶ REJZEK, J. Český etymologický slovník. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012, s. 469.

²⁷ Pizza, In *Wikipedia* [online]. Aktualizováno 10. 4. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné na World Wide Web: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pizza#cite_note-1.

překvapit u lidí, kteří se v daném podnikání pohybují, například u číšníků.

Šenk – podobně jako krčma patří dnes již ke slovům, které se vztahují k minulosti. Již použitím tohoto slova v názvu často odkazujeme k typu podniku. Slovo šenk znamená „výčep, nálevna“, šenkýř(ka), šenkovat. Stč. 'číšník u dvora; čepování' Ze střhn. *schenken* 'dávati pít, nalévat, dávat' (srov. i něm. *Schenke* 'hospůdka, krčma')“

Hotel – mezi ostatními podniky má zvláštní postavení v tom smyslu, že jeho primární funkce je ubytovací. Ve většině případů je součástí hotelu i restaurace (může mít stejné i jiné jméno, než samotný hotel). Slovo hotel pochází „přes něm. *Hotel* z fr. *hôtel*, stfr. *(h)ostel a to ze střlat. hospitale* 'místnost pro hosty' z lat. *hospitālis* 'pohostinný' od *hospes* (gen. *hospitis*) 'host'“ Slovo hotel má tedy společný základ se slovem host, a tím i s českým hostincem.

8. Klasifikace názvů

Názvy restaurací, podobně jako ostatní názvy, lze dělit podle několika kritérií. Pro tuto práci byly vybrány dvě: dělení podle struktury názvu a dělení podle motivace pojmenování. Vzhledem ke skutečnosti, že u cizích názvů je nečeská jazyková struktura a i motivaci je v řadě případů téměř nemožné zjistit, budeme se tímto dělením zabývat pouze u názvů původních, českých.

Restaurace a podniky s cizojazyčným názvem později také zařadíme do jednotlivých kategorií, hlavním kritériem v tomto případě bude jazyk, z něhož jsou názvy převzaty.

Dělení do kategorií a práce s názvy tvoří jednu z hlavních částí práce, zde totiž dospějeme k některým vytyčeným cílům.

8.1. České názvy restaurací

Jak již bylo zmíněno, u českých názvů je, na rozdíl od cizojazyčných, větší možnost s názvy pracovat, a to jak z pohledu formálního, tak obsahového. Oba tyto pohledy se jeví důležité, a proto

by je tato práce měla pojmut. Formální stránka názvu se zabývá především počtem slov a slovními druhy, které se v názvu vyskytují. Oproti tomu stránka obsahová ukazuje motivaci, podle níž byly jednotlivé podniky pojmenovány. Zde opět vznikne několik kategorií, z nichž nejširší pravděpodobně budou pojmenování dle místa a dle majitele.

8.1.1. Dělení podle struktury

Tato část práce se bude zabývat dělením jednotlivých názvů podle struktury. Bude tedy rozeznávat především jednoslovná, dvouslovná a víceslovná pojmenování a jejich jednotlivé typy podle zastoupených slovních druhů.

8.1.1.1. Jednoslovné názvy

První skupinu tvoří názvy, jejichž struktura je pouze jednoslovná. Ve většině případů název tvoří substantivum, zřídka se objevují i názvy tvořené adjektivem, numeralem či jiným slovním druhem. Jednoslovné názvy tvoří asi třetinu zkoumaných názvů.

8.1.1.1.1. Substantivní názvy

Nejrozsáhlejší skupinu jednoslovných názvů tvoří substantivum v určitém tvaru (obvykle v nominativu singuláru). Původ jednoslovných substantivních názvů je dvojitý. Názvy vycházející z obecných slov a vycházející z jiných proprií.

a. Názvy vycházející z obecných slov

U názvů vycházejících z obecných slov se jedná o dosti produktivní skupinu, celkově je zaznamenáno 66 podniků s touto strukturou. Jako příklady bychom v této skupině uvedli *Atrium*, *Betlém*, *Baroko*, *Rubin*, *Turbína*, *Tulipán* či *Pyramida*. Objevují se zde ale i deminutiva (*Báreček*, *Sklípek*), nespisovná slova (*Indoš*), někdy také slova v brněnském dialektu – hantecu (*Hokna*). Ojediněle jsme se setkali i s neologismy (*Pivárium*, *Kaverna*).

b. Názvy vycházející z jiných proprií

Mnoho jednoslovných substantivních pojmenování vychází z jiných, již existujících proprií. Dochází zde k tzv. transonymizaci (úplné něco částečné), což znamená přenesení již existujícího vlastního jména na nový objekt. Názvy restaurací nejčastěji přejímají slova z těchto skupin proprií:

Z rodných jmen – v názvech podniků se vyskytují rodná jména mužská i ženská, ženská jsou frekventovanější (v poměru 5:1). Mezi tyto podniky patří *Anitka, Diana, Erika, Ida, Yvy* a *Henri*. Častěji než původní česká jména se užívají jména přejatá z jiných jazyků. Ve zvláštním tvaru je jméno *Yvy*. Název podniku pochází ze jména majitelky, která se jmenuje *Yveta*. Tvar *Yvy* tedy může značit přivlastňovací vztah. Do této skupiny částečně patří i *MonRo*. Původ názvu je v rodných jménech zakladatelek (*Monika* a *Romana*), spojením těchto dvou jmen a následným vytvořením zkratky došlo k tomu, že ze dvou původních slov se stalo slovo jedno.

Z příjmení – Názvy podniků jsou inspirovány i příjmením. Může se jednat o příjmení majitele či zakladatele (*Mikulášek*), případně i o příjmení literární postavy (*Švejk*). Poslední z názvů inspirovaných příjmením je *Lamplota*. Podnik získal svůj název podle pražiče kávy a velkopřemyslníka Huberta Lamploty. V těchto případech se bez výjimky jedná o transonymizaci úplnou, všechna příjmení zůstala v původním tvaru.

Z toponym – Při procesu transonymizace se u skupiny toponym přejímá z různých kategorií. Zejména pak ze skupiny choronym (*Evropa, Ekvádor, Eldorado, Morávka*), anoikonym (*Kavkaz, Olymp, Rakovec*) a oikonym. U oikonym se nejčastěji přejímají názvy ulic či náměstí (ve spisovné i nespisovné formě) a vznikají názvy *Semilasso, Pekanda, Wainerka, Šelepka, Pálavanka*. Někdy je inspirací název domu, objektu či skupiny domů, kde se podnik nachází. Například *Špalíček, Obzor, Rubín, Dukát*. Zjištěné jsou i názvy podle měst, a sice *Koločava* (v původním tvaru) a *Videňka* (deminutivum od města Vídeň, zde je však původ názvu sporný, podnik leží na ulici Vídeňská,

pojmenovací motiv ulice je tedy pravděpodobně podle města Vídeň a až sekundárně se podle ulice jmenuje i podnik).

Z chrématonym – Kromě rodných jmen, příjmení a toponym čerpají majitelé při pojmenovacím aktu často i ze skupiny chrématonym. Nejčastěji se jedná o chrématonyma označující určitý výrobek, na který se podnik specializuje. Podle konkrétního nápoje pak vznikají podniky s názvem *Magistr*, *Plzeňka*, *Plznička*, (obojí deminutivum od piva *Plzeň*), *Gambrinus*, *Krakonoš*, *Litovel*, (vše názvy piv) *Ruland* a *Tramín* (názvy vín). Vyskytují se i případy, kdy je název podniku odvozen od instituce či organizace. Jsou to podniky *Kometa*, *Slavia*, *Sparta*, *Svatoboj*, *Tatra* a *Avia*.

8.1.1.1.2. Adjektivní názvy

Mezi zcela ojedinělá patří jednoslovná adjektivní pojmenování. Jako příklad bychom mohli uvést podnik s názvem *Bavorská*. Výskyt samostatně stojícího adjektiva je velmi řídký, eliptický název postrádá substantivní či jinou složku.

8.1.1.1.3. Názvy tvořené numeralem

Taktéž se na území Brna vyskytuje jeden případ, kdy je název tvořen pouze numeralem. Jedná se o podnik s názvem *14ka*, jež má i netypické grafické znázornění názvu. Číslo je tvořené číslicí a psanou příponou.

8.1.1.1.4. Názvy tvořené partikulí

Opět zcela ojedinělý je název tvořen pouze partikulí, jedná se o restauraci *Jakoby*.

8.1.1.1.5. Názvy obsahující předpony předložkového původu

Poslední skupinou jednoslovných názvů, které věnujeme pozornost, jsou názvy stojící na pomezí mezi jednoslovným a dvouslovným názvem. Technicky vzato (dle grafické podoby) se jedná o názvy jednoslovné. Nicméně významově tento název vznikl spojením prepozice a substantiva do jednoho nespisovného slova a vznikla slova obsahující předpony předložkového původu. Tuto zvláštnost jsme našli u podniků *Podobrazy*, *Podnebi* a *Nafleku*.

8.1.1.2. Dvouslovné názvy

8.1.1.2.1. *Názvy tvořené prepozicí a substantivem*

Vzhledem k charakteru českého jazyka asi nebude překvapení, že nejčastěji se název podniku skládá z prepozice a substantiva. Názvy tvořené touto kombinací tedy vytváří nejobsáhlejší skupinu.

Pokud bychom se chtěli zaměřit na konkrétní prepozice, jež se v názvu užívají, zjistíme, že se jedná především o prepozice označující umístění podniku v prostoru. Z místních předložek se nejčastěji užívají *u* (celkem 95 výskytů), *na* (39 výskytů) či *pod* (4 výskyty).

Prepozice *na* a *pod* jsou skutečně ve většině případu užity k označení místa. Mezi tyto názvy patří *Na Hřišti*, *Na Špici*, *Na Musilce*, *Pod Lékárnou*, *Pod Lipami*, další příklady viz slovník níže. Oproti tomu nejproduktivnější prepozice *u* se objevuje nejen ve významu místním (*U Kašny*, *U Kaluže*, *U Průmyslovky*), ale i ve významu přivlastňovacím. V tomto významu se prepozice *u* objevuje dokonce častěji, například *U Čoupků*, *U Jeníka*, *U Malchrů*, *U Richarda* a podobně.

Z ostatních prepozic se ještě výjimečně užívají jiné, například *za* (*Za Houmerunem*, *Za Kapličkou*).

8.1.1.2.2. *Názvy tvořené adjektivem a substantivem*

Dvouslovný název, který není tvořen prepozicí a substantivem, je nejčastěji tvořen adjektivem a substantivem v tomto pořadí.

a. Substantivum vyjadřuje předmět podnikání

Substantivum pak často vyjadřuje předmět podnikání, tedy restaurace, kavárna, bar, pivnice, krčma, rychta či hospoda (hospůdka). Adjektivum vyjadřuje vlastnost. Jeho funkcí je identifikovat a charakterizovat pojmenovávaný objekt. Odpovídá na otázku Jaký, Jaká? První slovo z názvu bývá obvykle adjektivum, druhé substantivum. Příklady podniků s touto kombinací jsou *Akademická kavárna*, *Ochutnávková pivnice*, *Pohádková hospůdka*, *Středověká krčma*, *Kouzelná pizzerie* a další.

b. Předmět podnikání není součástí názvu

Spojení substantiva a adjektiva představuje i další typ názvů, opět je adjektivum první a substantivum druhé. Rozdíl je však v tom, že u tohoto typu není předmět podnikání součástí názvu. Adjektivní člen má stále stejnou funkci, substantivní část pak vyjadřuje různé skutečnosti.

Může naznačovat polohu podniku, ať již umístění v prostoru (*Masný růžek*), nebo na konkrétním místě (*Dobrá zastávka*, *Nová pergola*, *Sluneční dvůr*).

Dále se mohou vyskytnout pojmenování podle fauny (*Růžová slepička*, *Černý medvěd*, *Veselá husa* a další) nebo flory (*Bílá růže*, *Dřevěná růže*, *Železná růže*, *Modrá růže*).

Substantivní část může odkazovat i k nějaké osobě, například *Mazaný anděl*. Ve spojení s adjektivem pak může název vyjadřovat zaměření podniku (*Zdravý život*, *Rybářská bašta*).

c. Názvy vzniklé z jiných propriet

I u dvouslovných názvů se, podobně jako u jednoslovných, setkáme s názvy, které vychází z jiných propriet. V případě spojení adjektiva a substantiva nacházíme příklady vycházející z chrématonym (*Strakonický Dudák*, *Černohorská pivnice*, *Starobrněnský šenk*, *Pivovarská Starobrno*), z rodných jmen (*Divá Bára* a *Malá Eliška*), z příjmení (*Kadlcův mlýn*) i z toponym (*Bohunická rychta*, *Černovická restaurace* a další).

8.1.1.2.3. Názvy tvořené substantivem a adjektivem

Substantivum a adjektivum, které společně vytváří název podniku, však mohou stát v inverzní pozici, než tomu bylo v předchozích příkladech, tedy první substantivum a druhé adjektivum. Toto postavení nebývá příliš časté, podařilo se dohledat pouze dva příklady, a sice *Pivnice Vranovská* a *Pizzerie Selská*.

8.1.1.2.4. Názvy tvořené substantivem a substantivem

Některé názvy vznikají spojením dvou substantiv. Mohou to být dvě obecná slova (*Kabaret Špaček*, *Klub cestovatelů*, *Prigl bar*, *Rotor bar*), případně může být jedno nebo obě slova přejato z jiných propriet.

Nejčastěji se objevuje přejímání ze skupiny chrématonym (*Hospůdka Svijany, Baron Trenck, Palác Prigl, Squash Radost*), rodných jmen (*Sherlock Holmes, Kavárna Švanda*) či toponym (*Brňák bar, Restaurace Lány, Parník Veveří*).

8.1.1.2.5. Názvy obsahující numerale

U některých dvouslovných názvů se objevuje i numerale, a to v podobě psané nebo číselné. Numerale se ve všech případech pojí se substantivem, ovšem v některých případech stojí na první pozici numerale (*Tři ocásci, Jedna Báseň, Pátá meta, Druhý dech*), v ostatních příkladech je první substantivum (*Café 04, Kaple 09, Club 68, Café 99*).

8.1.1.2.6. Názvy tvořené adverbium

Poslední skupinou dvouslovných názvů jsou poněkud netradiční názvy tvořené adverbium. Již na první pohled jsou oproti ostatním odlišné, nemají totiž příliš velkou sdělovací hodnotu. Z názvů *Bar Naproti* a *Těsně vedle* je téměř nemožné zjistit cokoliv o podniku, tedy o jeho poloze, majiteli, interiéru. V obou případech se jedná o názvy originální a nápadité, což bylo pravděpodobně hlavním cílem.

8.1.1.3. Víceslovné názvy

Víceslovné názvy rozdělíme do dvou hlavních kategorií. První budou tvořit názvy začínající prepozicí, ve druhé budou ty ostatní.

Nejprve tedy k názvům, jež začínají prepozicí. Jejich struktura je obvykle prepozice, adjektivum, substantivum, přičemž zastoupená prepozice je ve většině případů (celkem 18 výskytů) prepozice *u*. Příklady těchto názvů jsou *U Rudého vola, U Svatého Antonička, U Dobré kozy, U Hovězího pupku, U Kamenné panny, U Kouřícího králíka* či *U Starého Billa*. V méně frekventovaném zastoupení se objevují i jiné prepozice, především *na* (*Na Pískové cestě, Na Staré peci, Na Blbém místě*), zcela ojediněle pak také *k* (*K Rudolfskému návrší*) či *pod* (*Pod Radničním kolem*).

Názvy začínající prepozicí mohou mít však i jinou strukturu, například prepozice, numerale, substantivum. Tato struktura se

vyskytuje ve třech případech, a to *U 3opic* (číslovka je vyjádřena číslem, nikoliv slovem), *U Dvou kosů* a *Na Sedmém schodu*.

Objevuje se i struktura tvořená prepozicí, substantivem a substantivem, ta se vyskytuje u názvů *U Krále Jiřího* a *U Královny Elišky*.

Poslední ze struktur začínajících prepozicí je prepozice, pronominum a substantivum. Toto složení se vyskytlo celkem ve třech případech, pronominum bylo ve všech případech shodné. Jedná se o názvy *U Všech čertů*, *U Všech oslů* a *U Všech svatých*.

Druhou kategorií víceslovných názvů tvoří všechny názvy, které nezačínají prepozicí. Jejich struktura je dosti různá a velmi těžko se v ní hledají kategorie. Spíše se jedná o ojedinělé konstrukce, obvykle se dvěma či třemi zástupci. U některých konstrukcí je zástupce pouze jediný.

Mezi ty více zastoupené patří spojení adverbia, prepozice a substantiva (*Tenkrát na Západě* a *Tenkrát na Východě*), podniky mají stejný pojmenovací motiv i konstrukci. Více zástupců má i spojení substantivum, prepozice a substantivum (*Bistro na osmičce*, *Dvorek pod Petrovem*, *Pohoštění u Šroubka*, *Přístav U Vodů*). Vyskytuje se i spojení adjektiva a dvou substantiv (*Dětský Kabinet Múz*, *Myslivecký klub Hubert*, *Šermířský klub L.A.G.*) či tří substantiv (*Bowling bar Vysočina*, *Šilingrák Cocktail Bar*). Ve dvou případech jsme se setkali i s kombinací dvou adjektiv a substantiva (*Stopkova plzeňská pivnice*, *Dalešický pivovarský restaurant*).

Zcela ojediněle se vyskytuje konstrukce adjektivum, substantivum, prepozice, substantivum (*Starobrněnská pivnice na Divadelní*) a substantivum, konjunkce, substantivum, prepozice, substantivum (*Galerie a kavárna pod Petrovem*). Mezi víceslovnými názvy se v jednom případě objevil zajímavý fenomén, který je vhodné zmínit. Zaznamenali jsme i použití větné konstrukce, což u názvů podniků není příliš typické. Jedná se o *Bar, který neexistuje*.

8.1.2. Dělení podle motivace

Na názvy podniků se lze dívat i jiným způsobem, než podle toho, jakou mají formální strukturu. Druhou možností je rozdělit je podle obsahové stránky, tedy podle motivace pojmenování. Co bylo důvodem k tomu, dát podniku zrovna takový název. Podle čeho se nejčastěji jmenují restaurace a další podniky v Brně. I zde budeme názvy dělit do podkategorií podle motivace. Základní kategorie jsou pojmenování podle polohy podniku, podle konkrétního nabízeného produktu, podle zaměření podniku a v neposlední řadě podle osobnosti (ať už se jedná o majitele či jinou konkrétní osobu). Poměrně často se mezi názvy restaurací vyskytuje i motiv zvířete, i ten bude zmíněn. Zbylé názvy, které nebudou zapadat do žádné z kategorií, rozdělíme na názvy pocházející z obecných slov a názvy pocházející z jiných propií.

8.1.2.1. Poloha

První podkategorií jsou názvy podle polohy podniku, tedy odpověď na otázku „Kde?“ Tato skupina patří k velmi rozšířeným a obecně lze říci, že podporuje teorii, podle níž řadíme názvy restaurací spíše mezi toponyma. Názvy totiž mají podobnou strukturu jako názvy jiných pomístních jmen. V publikaci *Pomístní jména v Čechách* se můžeme setkat s názvy jako *Na špici*, *U kapličky*, *Na Čakovce* a podobně, což jsou stejné nebo podobné názvy, jaké rozeznáváme i u názvů restaurací.

Názvy podle polohy jsou velmi produktivní skupinou, co se týká motivace pojmenování. Je zajímavé si všimnout, zda daný název odpovídá realitě, tedy zda když se podnik jmenuje *U Kapličky*, skutečně se zde nějaká taková stavba nachází. Někdy se totiž stává, že název podniku pochází z dřívější doby a poměry či okolí se mezitím změnily. Dochází pak k situacím, kdy se podnik jmenuje například *Na Vyhlídce*, i když zde žádná vyhlídka není. Název může pocházet z doby, kdy zde byl nižší stromový porost a skutečně mohlo být vidět na část Brna. Častěji se však objevují případy, kdy název skutečnost odpovídá, tedy restaurace *Na Hřišti* je skutečně v blízkosti hřiště (i když pochopitelně není přímo na hřišti).

Jak již bylo řečeno výše, často se u názvů, které naznačují či určují polohu, používá předložkových vazeb, nejčastěji předložky *u* či *na* v místním významu.

Názvy dle místa bychom opět mohli rozdělit do dvou kategorií. První jsou názvy vycházející z obecných slov, druhou jsou názvy vycházející z jiných propriet.

8.1.2.1.1. Názvy vycházející z obecných slov

V názvech, které určují polohu podniku, je častým pojmenovacím motivem důležitá stavba ležící nedaleko. Bývají to stavby církevní a světské, které mají pro život občanů význam. Stavba je orientační bod v prostoru a restaurace se pak dá podle názvu snadno lokalizovat. Tento motiv můžeme vidět u názvů: *U Kapličky*, *Kaple 09* (původní název také *U Kapličky*), *U Kašny*, *Pod Lékárnou*, *U Radnice*, *Na Můstku*, *Na Rychtě*, *U Průmyslovky*. Do této skupiny lze zařadit i podnik *U Lva*, u nějž byl motivem pojmenování nedaleký pomník se sochou lva. Podle významné budovy v okolí je pojmenován i podnik *U Čápa*, i když to nemusí být patrné na první pohled. „*Pivnice U Čápa*“ se nachází v prostorách s bohatou historií, kde už počátkem 20. století chodili tatínkové zapít narození svých potomků z nedaleké zemské porodnice, dnes známé jako *Obilní trh*.“²⁸

Názvy v některých případech vycházejí i z umístění podniku v prostoru. Objevuje se zde motiv rohu (*Na Růžku*, *Masný růžek*), výškového umístění (*Na Špici*, *Na Vyhlídce*). Za prostorové umístění by se daly považovat i názvy *Těsně vedle*, *Bar Naproti a Nafleku*. V názvu však není specifikováno, k jakému objektu se vztahuje, nejsou to tedy typičtí zástupci této kategorie v tom smyslu, že orientace podle těchto podniků není možná.

Místní pojmenování mohou vznikat i podle míst, která jsou typická pro svou funkci. Slouží k určitému účelu, který je všeobecně známý. Některá místa mohou sloužit ke sportu a podniky, které se u nich

²⁸ O nás, In *Pivnice u Čápa* [online]. [cit. 2014-03-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.pivnice-ucapa.cz/o-nas--25.html>.

nacházejí, pak danou skutečnost promítají do názvu. Příkladem je restaurace *Na Hřišti*. Jedná se o velmi oblíbený název, v Brně existuje minimálně pět podniků s tímto názvem. Může se jednat o různá hřiště, nejčastěji však fotbalové. Ze sportovní terminologie pochází i název *Za Homerunem*. Opět se vztahuje k určitému místu (sportovišti) a zároveň i konkrétnímu sportu – baseballu. Zjednodušeně lze říct, že homerun je typ odpalu, při kterém pálkař odpálí tak dobře, že získá čas k oběhnutí všech met a dostává se až na domácí metu, ze které vyběhl. Oběhne tedy celé hřiště. Název *Za Homerunem* tedy naznačuje, že po tomto odpalu se lze jít občerstvit. Restaurace *Pátá meta* má stejný pojmenovací motiv, leží na baseballovém hřišti. Podle konkrétního sportu se jmenuje i *Tenis Bar*.

Ne vždy je konkrétním místem, podle něž vznikl název podniku, sportoviště. Může se jednat například i o autobusovou zastávku. Odtud pocházejí názvy jako *Dobrá Zastávka* (skutečně se nachází na zastávce MHD, snaží se zpříjemnit lidem čekání) nebo *Na Konečné* (leží na konečné tramvaje). Stejný pojmenovací motiv, jen více zašifrovaný, má i bar *K5*, který se nachází na konečné tramvaje číslo 5. Také název podniku *Na Roli* (hantecem znamená na nádraží) se jmenuje podle bodu brněnské infrastruktury.

Konkrétní místo se může pojít i s typickou lidskou činností, která zde je (nebo byla) vykonávána. Například *Na Vápence*, *Na Staré peci* či *Na Mlatech*. Případně i *Pohoštění U Šroubka*, které je součástí obchodu s nářadím.

Někdy se podnik nachází přímo v budově, která původně sloužila k jinému účelu. Podnik převzal název budovy a vznikla restaurace *Dělnický dům*, *Husovická sokolovna*, *Orlovna*, *U Kotelny* (z budovy bývalé kotelny), *Na Hasičce*, ale i *Myslivna*, *Kinokavárna* či *Kadlcův mlýn*. Podobný pojmenovací motiv má i restaurace *Na Chajdě*. Název má původ jinde, než by se mohlo původně zdát. Nechtějí tedy názvem poukázat na atmosféru restaurace či místní domáckou kuchyni (jak je tomu například v případě restaurace *Na Chatě*). Nynější název má původ již v roce 1805. „*Hospoda existovala již v roce 1805, kdy se v ní*

ubytovala část francouzských vojsk. A protože k tomuto účelu nedostačovala, byla vedle budovy zřízena dřevěná bouda, ve které se vojákům nalévalo. Bouda zůstala stát i později a říkalo se jí chajda. Tento název byl přenesen na celou hospodu²⁹. U tohoto podniku by bylo ještě vhodné zmínit, že se jedná o pravděpodobně druhý nejstarší hostinec v Líšni.

Oblíbený pojmenovací motiv je i podle blízké flory, především podle stromů, které svou mohutností od nepaměti vytváří ráz krajiny a slouží k orientaci v prostoru. Tento pojmenovací motiv najdeme u podniků *U Kaštanů*, *Pod Lipami* či *Pod Ořechy*. Všechny uvedené podniky jsou skutečně obklopeny danými dřevinami. Restaurace *Pod Lipami* je zajímavá i tím, že se nachází na ulici *V Aleji*. Je tedy patrné, že motiv stromů je zde opravdu silný a patrně i starý. Na tomto místě bych se ráda zmínila ještě o jednom zajímavém případě z Brna. Pojmenovací motiv je zde opačný, tedy nikoliv že název podniku vznikl podle stromu, ale název stromu vznikl podle restaurace. Podnikem je restaurace *U Šťávů*, před níž stojí 400 let stará lípa. Stromu se říká *Bystrcká lípa*, známá je však i pod jménem *Lípa u Šťávů*.

Jméno může pocházet i z čísla domu, kde se podnik nachází. Vznikají pak názvy, které osahují číslo vyjádřené buď slovně, nebo číslicí. V Brně známe podnik *14ka* (na ulici *Jánská 14*) či *Bistro na osmičce* (na ulici *Merhautova 8*).

Některé podniky leží v blízkosti významných symbolů, ke kterým se v názvu odkazují. Například *Pod Radničním kolem* se nachází v objektu *Staré radnice*, v blízkosti jednoho ze symbolů města Brna – brněnského kola. Také podnik *U Kotvy* leží u přehrady vedle místního symbolu – velké osvětlené kotvy.

Dalším důvodem pojmenování může být i blízká vodní plocha. Největší a nejvýznamnější je pro Brno přehrada na řece *Svratce*. U ní se

²⁹ MENŠÍKOVÁ, M. Hostinec na Chajdě. In *Encyklopedie dějin města Brna* [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné na World Wide Web: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=266.

nachází množství podniků, z nichž některé mají své umístění přímo v názvu. Jsou to *Přehradní krčma, Přístav, Přístav u Vodů, U Kaluže, Prigl bar*.

Známým brněnským fenoménem je automobilový závod Velká cena, který se v Brně pořádá již od roku 1930. Jeho původní trasa inspirovala některé podniky ke svému nynějšímu názvu. Jsou to restaurace *Okruh* a *Na Trati*.

8.1.2.1.2. Názvy vycházející z jiných propriet

Častý pojmenovací motiv pochází z názvu ulice (případně náměstí), na níž se podnik nachází. Názvy ulic se mohou objevit ve spisovné formě, (*Na Anenské, Na pískové cestě, Restaurace Lány, Na Maničkách, Na Jílkové, Na Kšírové, Pálavanka, Pálavský šenk, Pivnice Vranovská, Pizzerie Selská, Semilasso Starobrněnská pivnice na Divadelní*), stejně často se vyskytuje i forma nespisovná, obecná, která je odvozena od obecného pojmenování ulice. Názvy brněnských ulic se zabývá Helena Kneselová, která podotýká, že nespisovný název ulice vznikl při univerbizaci urbanonym. Univerbizace nejčastěji probíhá s použitím sufixů –ák, –ka, –ky, –ec, řidčeji –as, –áč, –da.³⁰ Pojmenovací akt tedy probíhal tak, že nejprve ze spisovného názvu ulice vznikl nespisovný a ten se sekundárně přesunul na podnik. Za použití sufixu –ka vznikají nespisovné názvy ulic Jungmannka, Kytnerka, Musilka, Purkyňka, Konrádka, Boženka (ulice Boženy Němcové), Šelepka, Vídeňka, Wainarka, které dávají základ názvům podniků *Na Jungmannce, Na Kytnerce, Na Musilce, Na Purkyňce, Na Konrádce, Na Božence, Šelepka, Vídeňka a Wainarka*. Méně produktivní se jeví sufix –ák, z ubranonym Šrébrák, Moravák a Šilingrák vnikají názvy podniků *Na Šrébráku, Na Moraváku a Šilingrák Cocktail Bar*. Nakonec pouze jediného zástupce má sufix –da, univerbizovaný název ulice Pekanda převezme i stejnojmenná restaurace.

³⁰ Srov. KNESELOVÁ, H. Neoficiální podoby brněnských urbanonym. In *Propria v systému mluvnickém a slootovorném*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 95.

Pojmenovací motiv podle ulice je dosti rozšířený. V některých případech je původ jména ne zcela prokazatelný, například *U Dřevěného orla* a *U Dřeváka* jsou podniky, jejichž název pravděpodobně také pochází z názvu ulice, je však upraven do té míry, že pojmenovací motiv nemusí být zřejmý na první pohled. První zmiňovaný podnik se nachází na ulici Orlí, druhý na ulici Dřevařské.

Některé podniky se nejmenují podle ulice, na níž leží, ale podle městské části, do které přísluší. Odtud známe podnik *Líšeňský pivovar*, *Černovická restaurace*, *Lískovecká terasa*, *Husovická sokolovna*, *Bohunická rychta*, *Žebětínský dvůr*. Všechny tyto názvy mají spisovnou formu, existuje jedna nespisovná výjimka, a sice *Majlontská Rychta* (Majlont znamená Maloměřice).

Nadřazeným správním celkem městských částí jsou obce. I podle názvu obcí (existujících i zaniklých) vznikají názvy podniků. V Brně se tento pojmenovací motiv vyskytuje dvakrát, *Na Švábce* („velmi malý katastr zvaný Švábky se rozkládal na severním úpatí Špilberku a jižně a jihovýchodně od Obilního trhu po obou stranách Údolní ulice, která tvořila pod původním názvem Švábka nejen jádro, ale dlouho i jedinou ulici této někdejší vesnice.“³¹) a *Oltec* (Oltec znamená v hantecu Staré Brno a jedná se o pravděpodobně nejstarší osídlenou oblast na území dnešního Brna, odtud také název Staré Brno. Území bylo připojeno k Brnu roku 1850. Slovo vzniklo za použití sufixu –ec, který je typický pro brněnské vyjadřování).

Podobný pojmenovací motiv je i u další skupiny. Názvy podniků zde vznikají podle významných míst či lokalit. První příklad je opět v hantecu, jedná se o podnik *Monte Bú*. Monte Bú znamená Kraví hora, na jejímž úpatí se také podnik nachází. Druhým příkladem je *Rakovec*, tedy hotel ležící na brněnské přehradě na území nazývaném právě Rakovec (pravděpodobně podle výskytu raků). Jako poslední uvedeme *Velkou Klajdovku*, což je restaurace nacházející se na okraji stejnojmenné přírodní památky.

³¹ O nás, In. *Na Švábce* [online]. [cit. 2014-01-22]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.nasvabce.cz/>.

Důvodem k výběru jména může být i název budovy či celého komplexu, ve kterém nebo u kterého se restaurace nachází. V určitém historickém období (konkrétně ve druhé polovině 20. století) docházelo k výstavbě nákupních komplexů, z nichž každý měl určitý název. V tomto komplexu se nacházelo množství obchodů a služeb, všechny stejného názvu jako celý komplex (například lékárna *Obzor*, vinotéka *Obzor*, řeznictví *Obzor* a podobně). Často se zde vyskytovala i restaurace stejného názvu, v některých případech zůstal název doposud nezměněn. Jsou to restaurace *Dukát*, *Obzor*, *Rubín*. Podle domu, ve kterém restaurace funguje, je pojmenován i podnik *Špalíček* (tzv. Malý Špalíček je blok domů na Zelném trhu. Vznikl spojením čtyř domů do jednoho komplexu.), *U Kamenné panny* (v areálu domu U Kamenné panny) a *Veselá husa* (v budově divadla Husa na provázku). Název podniku se může odvíjet i od názvu významné budovy, která stojí v jeho blízkosti. V Brně jsou dvě velké dominanty města, Špilberk a Petrov. A obě byly inspirací pro název občerstvovacího podniku: *Dvorek pod Petrovem*, *Galerie a kavárna pod Petrovem* a *Pod Špilberkem*. Podnik lze pojmenovat i podle méně honosné stavby, například *U Svatého Antonička* se jmenuje podle stejnojmenné kapličky ležící nedaleko, *U Kapucínů* získalo svůj název podle Kapucínského kláštera.

Poněkud netradiční a ne příliš frekventované je pojmenování podle blízkého vodního toku. Tento typ se objevuje celkem dvakrát, *Svitavská rychta* (podle nedaleké řeky Svitavy) a *Na Piavě*. U druhého podniku je pojmenovací motiv hůře čitelný. Leží na břehu Svatky, název mu však dala italská řeka Piava. Vodní motivy (piráti, lodě a podobně) jsou zde patrné na první pohled.

Poslední skupinou jsou názvy pocházející z názvu sportoviště. Zde je otázkou, zda je původní název toponymem nebo chrématonymem. Sportoviště nebo sportovní areál (toponymum) se obvykle jmenuje podle nějakého klubu (chrématonymum). Záleží tedy na tom, zda podnik získal své jméno, protože patří klubu, nebo protože leží na

území sportovního areálu. To se však nedá s jistotou prokázat. Mezi tyto hospody v Brně patří *Na Drakenu*, *Na Spartaku* a *Sparta*.

8.1.2.2. Sortiment jako pojmenovací motiv

Pojmenovací motiv vychází i z nabízeného sortimentu, nejčastěji se podniky jmenují podle nápoje. Již z toho důvodu, že se jedná většinou o obchodní značky, bude tato skupina zastoupena většinou názvy tvořenými z jiných proprií, názvy z obecných slov zde budou zastoupeny méně.

8.1.2.2.1. *Názvy vycházející z obecných slov*

Pojmenování často vychází z určitého typu nápoje, zejména vína a piva. Objevují se zde podniky vztahující se k pivu, což je vzhledem k oblíbenosti tohoto nápoje očekávané. Název je obvykle ve spisovné podobě: *Ochutnávková pivnice*, *Pivní opice*, *Pivní stáj*, *Pivní bar Marley*. Vyskytuje se i výjimka, kdy je název nespisovný: *Pivárium*.

Podobná situace je i v případě vína, i zde můžeme najít podnik, jež má kořen slova společný s vínem, a sice *Biskupská vinárna*.

Zcela ojediněle se objevují i názvy podle konkrétního jídla: *U Hovězího pupku* (tato část masa je specialitou restaurace).

8.1.2.2.2. *Názvy vycházející z jiných proprií*

V této skupině budou propria, z nichž je název převzat, nejčastěji patřit do skupiny chrématonym. Vyskytují se případy transonymizace úplné (název produktu a název podniku jsou shodné) a transonymizace částečné (název podniku je oproti původnímu propriu pozměněn).

Zástupci úplné transonymizace jsou *Magistr*, *Strakonický Dudák*, *Gambrinus*, *Krakonoš*, *Litovel*, *Baron Trenck*, *Tramín*.

Větší skupinu tvoří zástupci částečné transonymizace, kdy je název produktu obvykle v jiném tvaru, než v prvním pádu jednotného čísla. Vedle názvu samotného produktu se často setkáváme s používání obecných slov, které určují typ podniku (*Černohorská pivnice*, *Dalešický pivovarský restaurant*, *Starobrněnský šenk*, *Hospůdka Svijany*, *Pivovarská Starobrnno*, *Tip Gambrinus*, *Stopkova plzeňská*

pivnice, Plzeňská díra, Plzeňský dvůr, Svatovavřínecký dvůr, Starobrněnskej šenk, Starobrněnská pivnice na Divadelní – spojují se zde dva pojmenovací motivy, podle ulice a podle sortimentu), předložek (*U Richarda, U Kozla, U Poutníka*), i s deminutivou (*Plznička, Plzeňka*). Ojediněle se objevila i zkrácenina (*Ruland*) či zkomolenina názvu původního produktu (podnik *La Váza* podle kávy Lavazza).

8.1.2.3. Typ restaurace a cílová klientela

Další z pojmenovacích motivů je zaměření podniku. Název má v klientovi evokovat, na co je podnik specializován, eventuálně jaký má interiér. Přímou v názvu se někdy objevuje i cílová skupina, pro kterou je podnik určen, případně jaké aktivity se zde dají provozovat. Tyto názvy opět dělíme na názvy vycházející z obecných slov a názvy vycházející z propriet. Zjistit motivaci názvů v této skupině je náročnější, než tomu bylo v kategorii dle sortimentu. Často je totiž název do té míry originální, že je náročné rozpoznat původní pojmenovací motiv.

8.1.2.3.1. *Názvy vycházející z obecných slov*

Tuto skupinu tvoří názvy, podle nichž lze odhadnout typ a zaměření podniku, což znamená především interiér, nabídku jídla a pití, případně cílovou klientelu, na niž je podnik zaměřen.

Názvy podniky získávají na základě celkového konceptu, tedy interiéru, s čímž často souvisí i nabídka kuchyně. Jsou to například podniky *Amfora* (podle nádoby, v níž se uchovávalo víno, podnik je mimo jiné i vinárna), *Bar, který neexistuje, Bářeček*, (podniky barového typu), *Baroko, Atlas* (podle výzdoby), *Onyx* (interiér dotváří onyxová stěna), *Farma, Rybářská bašta* (zaměřena na rybí speciality), *Formanka, Horácká restaurace, Gól* (fotbalová restaurace), *Chutné štěstí* (čínská restaurace), *Indoš* (indiánské motivy), *Kouzelná pizzerie, Mango* (exotická restaurace) a mnoho dalších. Všechny podniky s tímto motivem pojmenování lze dohledat ve třetí části práce, ve slovníku. Celkově jich je přes čtyřicet.

Podobný pojmenovací motiv, který však má drobné odlišnosti, je podle aktivity, která se zde dá provozovat a s tím související cílové klientely. Patří sem například *Akademická kavárna*, *Bowling bar Vysočina* (v názvu se vyskytuje i proprium, pro zařazení podniku je však důležitější první část názvu), *Dětský kabinet múz*, *Hravý bar*, *Klub cestovatelů*, *Squash Radost*, *Šermířský klub L.A.G.*

8.1.2.3.2. Názvy vycházející z proprií

Podle stejných kritérií vybíráme i podniky, jež mají v názvu proprium. Opět se zde vyskytují příklady úplné i částečné transonymizace. Propria, která se v názvech vyskytují, jsou ze skupiny toponym (*Bavorská*, *Koločava* (ukrajinská kuchyně), *Moravská chalupa*, *Brňák bar* (bar pro „Brňáky“), *Moravský sklep*), chrématonym (*Kometa* - podle hokejového klubu, odpovídající interiér) i rodných jmen (*Myslivecký klub Hubert*, *U Fidela*, *U Starýho Billa*).

8.1.2.4. Vlastní jméno osobnosti jako pojmenovací motiv

V názvech podniků se často setkáváme s výskytem jmen konkrétních osob. Jedná se o jména rodná, o příjmení, případně o kombinaci obojího. Tato kategorie je nazvána osobnost, protože se v názvech nevyskytují pouze jména majitelů či zakladatelů podniku, objevují se i různé známé osobnosti či historické postavy. Celkový součet podniků s tímto pojmenovacím motivem je 67 na území města Brna.

Ne ve všech případech je možné přesně zjistit, zda název pochází od nynějšího majitele, zakladatele či jiné osoby. Za příklady budeme uvádět ty názvy, u nichž jsme původ dohledali. Všechny ostatní lze najít ve slovníku viz níže.

8.1.2.4.1. Podle nynějšího majitele

Se změnou majitele obvykle přichází i změna názvu podniku. Nebývá výjimkou, že nový majitel chce podnik pojmenovat po sobě. Rozlišujeme dva typy názvů, názvy pocházející z rodných jmen a názvy

pocházející z příjmení. Do první skupiny patří podniky *Yvy*, *MonRo*, *U Jury* či *U Jároša*. Jak je patrné, vyskytují se ženská i mužská jména, někdy i hypokoristické podoby jmen či přezdívky. Mezi názvy, jež mají základ v příjmení současných majitelů, patří *U Kalvodů*, *U Štávů*, *U Růžičky* a další.

8.1.2.4.2. Podle zakladatele

Rodné jméno či příjmení v názvu má i jinou motivaci. Může se jednat o jméno původního majitele (často zakladatele podniku), čímž chce podnik upozornit na svou dlouholetou existenci, dodržování tradic či návrat ke „starým zlatým časům“. Opět se zde setkáváme s rodnými jmény (*U Emila*), častější je však výskyt příjmení (*Kozák*, *U Čoupků*, *Padowetz*, *U Prokopů*, *Stopkova plzeňská pivnice*). Tento motiv je známý a všeobecně rozšířený, často se stávalo, že i když došlo k přejmenování podniku, v povědomí lidí stále žil původní název a nový název nepřijali. Některé z výše uvedených podniků mají stejný název po celou dobu své existence, častěji však docházelo k případům, kdy se název oficiálně změnil, po čase se však vrátil zpět, protože lidé stále používali název původní. Vybrané podniky mají více než stoletou tradici, podrobnosti viz níže ve slovníku.

8.1.2.4.3. Podle historické osoby či literární postavy

Své jméno může podnik získat i na základě jména historické nebo literární postavy. Autor názvu tímto způsobem vyjadřuje dané osobě úctu, případně osobní náklonost. V případě historické postavy (*U Krále Jiřího*, *Buddha*, *U Svatého Václava*) může i částečně odkazovat k zaměření podniku, například typu interiéru a kuchyně.

V případě literární postavy se jedná především o oblíbenost a proslulost daného hrdiny, obvykle jsou voleni všeobecně známí představitelé (*Švejk*, *Sherlock Holmes*, *Divá Bára*).

Na pomezí mezi pojmenováním podle polohy a podle historické postavy stojí podnik *U Královy Elišky*. Nachází se na Starém Brně, vedle kláštera, který založila Eliška Rejčka. Je tedy pojmenován po této

pro Brno významné šlechtičně, jeho poloha však také hraje důležitou roli.

Také název *Bistro Franz* vyjadřuje úctu, a to architektu Františku Pavlu, který dům projektoval. Mnoho z nás by tento pojmenovací motiv nejspíš neodhalilo, není nikde uveřejněn. Podařilo se ho získat od samotného majitele.

8.1.2.5. Zvíře jako pojmenovací motiv

Velmi oblíbený pojmenovací motiv je i podle zvířete. Jedná se o zvířata různá, domácí i exotická. Zajímavým faktem je, že lidé si pro názvy podniků vybírají jména podle skutečností, které je bezprostředně obklopují. Stejně je tomu i v případě pojmenování podle zvířete. Výběr zvířete, podle něž se bude podnik jmenovat, je ovlivněn několika faktory. Může se jednat pouze o osobní oblíbenost daného zvířete u konkrétního majitele. Mnohem častěji však dané zvíře v podvědomí lidí něco symbolizuje (například lev) nebo podnik získá svůj název, protože ono zvíře je všeobecně oblíbené a hlavně rozšířené. V dnešní době, kdy (zvláště ve městech), jsou nejčastěji se vyskytujícími zvířaty pes a kočka, dostávají i podniky názvy podle nich. Je zajímavé sledovat posun oproti minulosti, kdy se podniky jmenovaly podle zcela jiných zvířat, oslů, koní, volů a dalších hospodářských zvířat (také to byla zvířata, s nimiž tehdejší člověk přicházel do každodenního kontaktu). Množství původních názvů zůstalo zachováno do dnešní doby.

V této skupině je silná převaha názvů vycházejících z obecných slov, přesto se najde i výjimka vycházející z *propria*.

U názvů vycházejících z obecných slov se setkáme s pojmenováním podle domácích zvířat, již byl zmíněn důvod oblíbenosti této skupiny. Jsou to *U Buldoka*, *U Bernardýna*, *U Hodného psa*, *U Kocoura*, *Toulavý kocour*.

Také ostatní savci jsou hojně zastoupeni, často se jedná o tradiční názvy převzaté ze středověkých hostinců, i když se vyskytují nově vzniklé názvy, které výběrem exotického zvířete mohou dávat najevo zaměření podniku. Patří sem *Černý medvěd*, *Mamut*, *U 3 opic*, *U Mlsné*

kozy, U Rudého vola, U Bílého beránka, U Dobré kozy, U Kouřícího králíka, U Soba, U všech oslů, Zlatá veverka.

Také hmyz je všudypřítomným a stále se vyskytujícím doprovodem člověka. Konkrétně u brněnských podniků byly vybrány druhy hmyzu, které působí na lidské vnímání spíše pozitivně, vyskytuje se i použití deminutiva. Do této skupiny řadíme názvy *U Bedrunky* (nářeční výraz pro berušku), *Zlatá muška a Světluška*.

Setkáme se i s pojmenováním podle ptáků, opět domácích i cizokrajných (*Kabaret Špaček, Potrefená husa, Plameňák, Racek, U Havrana, Růžová slepička, Tukan, U Dvou kosů, U Kosa*).

Vyskytuje se i několik podniků, jež získaly svůj název podle druhu plaza (*Hluchá zmije, U Hada, U Plaza, Kobra*), i jiných zvířat (*U Štíra, Zubatá žába, Rosnička, U Pavouka, U Štíky, U Draka, U Raka, Veselá Vačice*).

Vzhledem k tomu, že dva z uvedených podniků (*Černý medvěd* a *U Bílého beránka*) patří k nejstarším v Brně, je evidentní, že se jedná o velmi starý pojmenovací motiv, který se používal již od vzniku této živnosti. I nejstarší písemně dochovaný, dnes již zaniklý, podnik měl ve svém názvu zvíře. Již byl zmíněn výše, jmenoval se *U Modrého lva*.

U názvů vycházejících z jiných propriet máme pouze jeden doklad, kterým je *Pivní bar Marley*. Přímou na jejich webových stránkách se dozvíme, že „*své jméno získal díky malému štěněti se jménem Marley, které se v něm zabydlelo*“³².

8.1.2.6. Ostatní motivace

Mezi názvy restaurací jsou i takové, které nepatří do žádné z výše uvedených kategorií. Název tedy nevypovídá nic o typu podniku, poloze či majiteli. Pojmenovací motiv byl jiný, často neznámý. Zbývající názvy opět rozdělíme do kategorií, vzhledem k nízkému počtu zástupců každé jednotlivé kategorie jsou však zahrnuty do jedné kapitoly. Stejně

³² O pivním baru Marley. In *Bar Marley*. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.barmarley.cz/cs/o-baru>.

jako v předchozích kapitolách, i nyní budeme vycházet z rozdělení na názvy vycházející z obecných slov a názvy vycházející z proprií.

8.1.2.6.1. Názvy vycházející z obecných slov

Objevují se slova z různých odvětví. Často je název utvořen z obecného slova, které postrádá spojitost s podnikem.

Poměrně frekventovaný je motiv květin (*Modrá růže, Bílá růže, Dřevěná růže, Železná růže, Slunečnice, Tulipán*). Mezi typy květin jednoznačně převládá růže, která symbolizuje nejen lásku. Bývá dokonce považována za královnu květin, často se také vyskytovala v heraldice šlechty i měst. Lidmi je obvykle vnímána jako vzácná a drahá květina.

Můžeme se setkat i s názvem písmene, a to českého i cizího (*Áčko a Omega*), případně i s číslem (*Jednička*).

Další z motivací jsou podle postavy, ne však postavy konkrétní (například majitel). Jsou to *U Dobrého pastýře, Princezna, U Labužníka, Mazaný anděl* a další.

Kategorii názvů podle polohy jsme již zmiňovali výše, nyní ještě několik podniků, jejichž název sice odkazuje k místu, nikoliv však konkrétnímu. Z názvu podniku se tedy nedá poznat, kde se nachází, což je zásadní rozdíl oproti výše zmíněné kategorii. Sem patří názvy *Betlém, Sluneční dvůr, Laguna*.

Poslední pojmenovací motiv je nejobecnější, podle věci, například *Kostka, Pyramida, U Lasa, Perla, Turbína* a jiné.

8.1.2.6.2. Názvy vycházející z jiných proprií

Jako i u ostatních kategorií se objevují slova z různých skupin vlastních jmen. Setkáváme se s názvy převzatými ze skupiny toponym (*Ekvádor, Evropa, Olymp, Kavkaz*), kosmonym (*Severka, Jitřenka*) i chrématonym. Názvy převzaté ze skupiny chrématonym jsou četnější a mají zajímavou motivaci. Objevují se zde názvy firem a spolků, které existují (či existovaly) a majitel na ně chce v názvu restaurace upozornit nebo jim vzdát hold. Jsou to *Avia, Práh* (podle občanského

sdružení Práh), *Svatoboj*, *Palác Prigl* (podle webové stránky Prigl.cz), *Tatra*.

8.2. Cizojazyčné názvy

Při rozboru názvů jsme dospěli k jednoznačnému závěru, který může být do jisté míry překvapující. V dnešní době, kdy je stále větší oblíbenost cizojazyčných struktur a kdy k nám pronikají anglicismy, amerikanismy či germanismy, v názvech podniků typu restaurací, barů a podobně pořád převládají názvy české, a to v poměru 4:3.

U cizojazyčných názvů nebude tak široká možnost názvy rozebírat, často je těžko zjistitelné, z čeho název pochází. Poměrně často dochází i k situaci, že podnik dostane nějaký název jen podle jazyka (kavárna či italská restaurace italsky, steakový bar anglicky), samotný význam slova pak již není důležitý. Spíše se použije slovo typické pro danou zemi, aby zákazník na první pohled poznal, o jaký typ podniku se jedná. Například podniky *Española* či *Coloseum*.

Obecně se ale dá říci, že pojmenovací motivy jsou často podobné jako u českých názvů. Vyskytují se pojmenování podle polohy (*Le Marché*), podle typu restaurace (*Pizza Zakki*) i názvy pocházející z rodných jmen či příjmení (*Marco Polo*). Vyskytuje se i motiv zvířete (*Lion*).

Tímto rozdělením se budeme zabývat jen okrajově, všechny podniky, kde je motivace známá, si lze dohledat ve slovníku níže. Cizojazyčné názvy rozdělíme podle jazyků, z nichž byly přežaty a pokusíme se najít spojitost mezi typy podniků a jazykem názvu.

8.2.1. Názvy přežaté z angličtiny

Angličtina patří do skupiny germánských jazyků. Nemluví se jí v žádné naší sousedské zemi, přesto je u nás, podobně jako v celé Evropě, jazykem velmi rozšířeným. Angličtina se po revoluci stala řečí, kterou se v našich podmínkách učí každé dítě na základní škole. Důvodem je především to, že se jedná o velmi rozšířený jazyk a lze se

jím domluvit ve většině světa. Je to tedy jeden ze světových jazyků a slouží jako mezinárodní dorozumívací prostředek.

I když se mezi cizojazyčnými názvy vyskytuje množství jazyků, z nichž jsou převzaty, celá třetina všech názvů pochází právě z angličtiny. Jednotlivé podniky anglickým názvem vždy něco sdělují. Může to být zaměření restaurace, tedy že podnik bude v anglickém či americkém stylu. V tomto případě se často používají názvy odvozené od jiných propriet, nejčastěji toponym. Jsou to podniky *Big Ben*, *London Inn*, *Texas Ranch*, *Sherwood*, *Sharingham*, *East Village*, *Stronghold*, z obecných slov pak *The Immigrant* nebo *The Kings Head*. Zde je použití angličtiny zcela pochopitelné.

Pak také existuje řada podniků, u kterých se angličtina v názvu používá zdánlivě bez důvodu. Vyskytují se i případy, kdy se anglický jazyk ke konkrétnímu podniku nehodí, jsou to *Flavours* a *Light of India*. Obě jsou to indické restaurace s anglickým názvem. Dále sem patří čínská restaurace *Shanghai*, pojmenovaná podle stejnojmenného města. Ostatní jsou podniky, kde by bylo jedno, zda je použit název český či anglický, z rozličných důvodů (možná modernost či fakt, že jí většina obyvatel a cizinců rozumí) je ale použita angličtina. Jak již bylo naznačeno, angličtina se často používá v místě s vyšším výskytem turistů. V centru města se obecně nachází více anglických názvů, než na okraji.

Anglické názvy jsou výjimkou v tom smyslu, že jich je oproti ostatním značné množství. Mezi typy podniků se objevují prakticky všechny. Jsou to klasické restaurace, steakové bary, hospůdky (či anglicky puby), kluby i kavárny. Největší procento tvoří restaurace (klasické i steakové), oproti tomu kaváren je méně, pouze necelých dvacet případů výskytu.

8.2.2. Názvy přejaté z italštiny

Italské názvy tvoří přes 15% všech cizojazyčných názvů, celkově jich je přes čtyřicet. Vyskytují se názvy přejaté z obecných slov

(například *La Dolce Vita, Avanti, Casa del Gusto, Da Buffi*) i z jiných proprií (*Al Capone, Mariani, Belcredi, Cattani* a další).

Vedle nich existuje ještě skupina názvů, které mohou být přejaté buď z italštiny, nebo ze španělštiny, obvykle mají v obou jazycích stejný význam. Jsou to podniky *Vista, Leonardo, Marco, La Solitaire, La Peda, La Gamba, La Costa, La Corrida, Arca, Bistro Marco*. Zda se jedná o název italský či španělský se obvykle nedá poznat ani podle interiéru či kuchyně, obvykle je podnik zkrátka středomořský.

Italská gastronomie pro nás znamená především pizzu, těstoviny, saláty, dobrou kávu a dezerty. Tomu odpovídá i zaměření podniků, u nichž byl zvolen italský název. Nejčastěji se objevují pizzerie a restaurace zaměřené na tradiční i italskou kuchyni. Patří sem *Al Capone, Borgo Agnese, Cattani, Da Buffi, Di Gusto, Il Cavallo, Il Mercato, Rialto, L'Abbuffata, La Strada, La Botte, Leonessa, Marco Polo, Mariani, Mediterrane, Piazza, Piccolo Mondo, Pizza Zakki, Pizzan, Primavera, Toscana a Tusto*.

Itálie je země, která proslula kvalitou své kávy. Především technikou vaření, proto má také většina typů úpravy italský název. Na druhém místě v četnosti pojmenování jsou právě kavárny. Celkově má italský název těchto devět podniků: *Caffé del Saggio, Caffé Dieci, Casa del gusto, Fratelli, La Dolce Vita, Mezzanine, Porta Café, Vergnano, Vespa*.

Ostatní typy podniků nesoucí italský název se vyskytují spíše ojediněle. Našli jsme příklad restaurací, kde základ netvoří pravá italská kuchyně (*Avanti, Belcredi, Gingilla, Lucullus, Palazzo*), obyčejných hospod, které mají italský pouze název, jinak se nijak neliší od většiny podobných podniků (*Bugatti, Salve, Piccolo*), dokonce se vyskytly i bary (*Italia Bar, Pablo EscoBar*), i přesto, že bar většinou není vnímán jako typický italský podnik.

8.2.3. Názvy přejaté z francouzštiny

Francie je jedna z evropských zemí, která je proslavená svou gastronomií. Dražší podniky a podniky, které se soustředí na

francouzskou kuchyni, si často vyberou i francouzský název. Celkově je francouzských názvů méně než italských, jen něco přes dvacet.

Francouzské názvy tedy nesou především podniky typu restaurace, často s nabídkou francouzských specialit (*A la Carte, Boulevard, l'Eau Vive, La Chapelle, La Bouchée, Le Marché, Monâme, Pavillon, Valoria*).

Nezřídka se objevují i kavárny či vinárny, jež nesou francouzský název. U vináren je motivace zřejmá, kvalitní víno a šampaňské jsou jedním z významných vývozních artiklů Francie. Kavárny odkazují na francouzskou atmosféru, často se v nabídce objevují tamní speciality jako croissanty či palačinky. Mezi podniky s tímto názvem patří *Café Magnifique, Divin, Chat Noir a Rendez-vous*.

Francouzský název se objevuje i u jiných typů podniků, například bistra (*Bistro Le Social*) či nočního klubu (*Moulin rouge*). Ve druhém příkladu je motivace názvu odvozena od konkrétního podniku stejného názvu i zaměření, který se nachází ve Francii. Podniky tohoto názvu lze najít v různých evropských zemích, obvykle slouží všechny ke stejnému účelu. Součástí je i restaurace, což je důvod zařazení do předmětu výzkumu.

Z rozboru francouzských názvů podniků lze konstatovat, že ve většině případů plně odpovídají zaměření podniku, interiéru či gastronomii.

8.2.4. Názvy přejeté ze španělštiny

Španělská kuchyni se do značné míry neliší od italské. Obě se dají považovat za středomořské, čemuž často odpovídá i zaměření podniků. Španělský název tedy nutně neznačí španělskou restauraci (i když v řadě případů tomu tak je).

Španělské názvy se vyskytují nejčastěji u restaurací (*España, Española, Don Miguel's, Paladeo. Tinto*), kaváren (*Blanco Café, Cafe Ibérica, Gaviota, Santiago*), případně u barů (*Barrera bar, Don Pinxtos*).

8.2.5. Názvy přejaté z latiny

Latina je považována za mrtvý jazyk, zároveň však i za jazyk církve a učenců. Dnes se používá již jen v některých oborech, nejtypičtěji v lékařství, právu, teologii. Přesto latina jako jazyk dala základ mnohým evropským jazykům a dodnes je považována za odborný jazyk. I v názvech podniků se s latinou můžeme setkat. Latinský název mají především kavárny (*Aurum-caffe*, *Gemini*, *Gracian*).

Latinu v názvu má i jedna řecká restaurace, název v překladu znamená „v Řecku“ a jedná se o podnik *En Elladi*. Důvod k tomu, proč jako jazyk vybrali právě latinu a nikoliv řečtinu, není znám.

8.2.6. Názvy vycházející z ostatních jazyků

Vedle výše zmíněných nejfrekventovanějších jazyků se v názvech podniků objevují i jiné jazyky. Jejich četnost je poměrně nízká, obvykle se jedná o celkově tři nebo čtyři podniky se stejným jazykem názvu.

V názvech brněnských restaurací a podobných podniků se minimálně setkáme s jazyky našich sousedů. Tento fakt může být zarážející, obzvláště pokud si uvědomíme historii Brna vždy spjatou se silnou německou menšinou. Důvodů je více, hlavní je ale ten, že gastronomie okolních států nepatří k vyhlášeným a daný jazyk tedy není vhodné spojovat s tímto odvětvím podnikání.

Přesto se najdou výjimky, kdy se některý jazyk sousedů v názvu vyskytne. U němčiny jsou to *Adria*, *Forhaus* a *Paterlord*. Množství dalších názvů (které však v práci řadíme mezi názvy české) má svůj původ v německém jazyce. Již o nich byla zmínka, jsou to názvy v brněnském dialektu hantecu. Dnes jsou již slova počesttělá a vnímána jako domácí, proto jsou řazena do českých názvů. Z polštiny se k nám dostal pouze název *Arka* a ze sousedních jazyků je to vše.

Relativně blízká je díky cestovnímu ruchu i původu jazyka chorvatština. Podnik *Barka* s chorvatským názvem jednoznačně odkazuje na typickou místní gastronomii a snaží se v lidech vyvolat

příjemné vzpomínky na dobu dovolených. Oproti tomu *Zagreb* je normální restaurace, u níž je chorvatský pouze název.

V názvech podniků se můžeme setkat s řečtinou, což je indoevropský jazyk, pro jehož zápis se používá řecké abecedy. V našich zeměpisných podmínkách bývají řecké názvy často přepsány do latinky, aby byly pro většinou populaci čitelné. Tak je tomu i v názvech restaurací, i když názvy vychází z řeckých slov, jsou zaznamenány latinkou. Jsou to *Gyropolis*, *Gyros Taverna Athena* (v názvu zaznívá typická řecká specialita gyros), *Pontos*, *Prometheus* a *Thalie* (ve všech třech případech se jedná o postavy z řecké mytologie). První tři zmíněné podniky jsou restaurace zaměřené na řeckou kuchyni, odtud tedy pochází název. Zbylé dva jsou restaurace se standardní nabídkou, motivace k výběru jazyka je ukrytá jinde. *Prometheus* je v povědomí lidí především jako udatný bojovník a hrdina. Jeho původ není zásadní, spíše jeho činy. *Thalie* je múzou veselého básnictví a komedie, brněnská restaurace nese její jméno z důvodu své polohy, leží mezi Janáčkovým a Mahenovým divadlem.

Z dalších evropských jazyků se ojediněle vyskytuje ještě bulharština (*Varna*), maďarština (*Szeged*), ukrajinština (*Tryzub*) a ruština (*Samovar*). Všechny zmíněné podniky mají v nabídce i národní kuchyni dané země, taktéž interiér zaměření odpovídá.

Zřídka se objevují i jiné jazyky než evropské a ve všech případech je výběr jazyka totožný s typem kuchyně. V Brně se vyskytuje několik restaurací s japonským názvem (*Ebisu*, *Kodò*, *Koishi*, *Sushi Ya*), dvě s názvem thajským (*Pad Thai* a *Sabaidy*) a pak restaurace indické (*Goa*, *Satyam*).

8.2.7. Nejednoznačný původní jazyk

Druhou největší skupinu (nejvíce je názvů anglických) tvoří názvy, u nichž je takřka nemožné zjistit, z jakého jazyka pochází. Jedná se často o mezinárodní slova (*Continental*, *Trio*, *Leporelo+*), případně slova, která mají v mnoha jazycích (italština, španělština, portugalská, někdy i němčina, francouzština nebo angličtina) stejný význam (*Gazebo*,

Gourmet Restaurant, Gril Club). Jsou to slova, která byla převzata v mnoha případech z latiny, jakožto z jazyka, který tvořil základ této jazykové rodiny. Do dané skupiny patří i názvy vycházející z jiných propriet, například *Havana, Eliot, Annapurna, Everest*. Celkově je v této skupině 54 zástupců.

Speciální jsou pak případy, kdy jeden název vznikne spojením vícejazyčných slov. Může se jednat o zkomoleninu či nevědomost při pojmenovacím aktu, může v tom ale být i záměr. Příklady jsou *HarpagonPub* (Harpagon je jméno francouzského původu, odkazuje k postavě Harpagona ze známé hry lakomec, pub je slovo anglické a znamená hospoda) a *DejaVu Oldies* (opět spojení původem francouzského a anglického slova, *deja vu* znamená v překladu „již viděl“, jedná se o všeobecně známý fenomén již jednou prožitého okamžiku, *Oldie* je z angličtiny a znamená stará píseň). Může dojít i ke kombinaci českého a cizojazyčného názvu, podnik *Záhrada café therapy* na sebe upozorňuje již svým názvem. *Café therapy* je anglicky a v doslovném překladu znamená kavárna určená k meditaci či terapii. Slovo *záhrada* je evidentně českého původu, pravděpodobně zkomolenina slova *zahrada*. Podobným případem je i název *Tungsrám*, který vznikl spojením slov *wolfram* a anglickým překladem pro tento prvek, *tungsten*.

9. Slovník

Třetí částí této práce je slovník. Jsou zde uvedeny všechny názvy restaurací a dalších podniků, jak se nám je podařilo zaznamenat. U podniků, kde byla možnost zjistit motivaci pojmenování, je zde uvedena i ta.

Restaurace jsou podniky, které svým názvem mají oslovit a někdy i pobavit zákazníka. Z toho důvodu jsou některé názvy skutečně originální či zábavné. Laická veřejnost se obvykle názvy obchodních subjektů příliš nezabývá, restaurace jsou v tomto smyslu výjimkou, což naznačuje i skutečnost, že existuje několik neodborných článků na toto téma pro širší veřejnost.³³

Ve slovníku je několikrát zmíněno spojení franchisingová síť, které doposud není v práci ozřejméné. Franchising (můžeme se setkat i s českým překladem franšizing nebo frančizing) je zjednodušeně typ podnikání, ve kterém má každá provozovna svého majitele, zároveň však mají všichni společný koncept včetně názvu. Pro nás je zásadní právě název, u franchisingových sítí se tedy nejedná o původní název, všechny provozovny jedné sítě mají název stejný. V některých případech tento fakt znesnadňuje možnost získat motivaci pojmenování.

Nyní již předkládám samotný slovník:

Heslo	Název podniku	Motivace názvu
3	U 3 opic	viz opice
04	Café 04	název podle roku založení - 2004
09	Kaple 09	viz Kaple
68	Club 68	původ názvu nezjištěn
99	Café 99	název podle roku založení - 1999
14ka	14ka	podle adresy (číslo domu)- Jánská 14
A	A la Carte	viz Carte
	Galerie a kavárna pod Petrovem	viz Galerie

³³ Například na serveru IDnes zveřejněny články:

http://cestovani.idnes.cz/u-blbejch-u-mrtvolky-u-suchy-dasne-hospody-v-cesku-se-zvlastnim-jmenem-lzp-/po-cesku.aspx?c=A101125_115635_igcechy_tom

http://ekonomika.idnes.cz/ctenarska-soutez-o-nejlepsi-nazev-obchodu-ci-restaurace-p25-/ekonomika.aspx?c=A140303_130008_ekonomika_spi

A3	A3	název vznikl v časech zakladatele restaurace, jedná se o rodinný humor, děda nynější majitelky se jmenoval Aráz, říkali mu á raz, majitelce á dva a budoucímu manželovi á 3, majitelka si však nejprve pořídila restauraci a dala jí toto jméno
Áčko	Áčko	původ názvu nezjištěn
Adria	Adria	středomořská kuchyně, název od názvu Jadranského moře (Adriatic)
Agnese	BORGO Agnese	viz Borgo
Air	Air cafe	názvem vyjadřují atmosféru, která spočívá v myšlence spojení gastronomie a uctění památky našich hrdinných letců, kteří bojovali během 2. světové války ve Velké Británii, interiér vyzdoben leteckými motivy
Akademická	Akademická kavárna	kavárna na tomto místě již od roku 1895, název podle cílové klientely (nedaleko filosofické fakulty)
AL Capone	AL Capone	italská restaurace, pojmenovaná po jednom z nejznámějších italsko-amerických mafiánů
Albert	U Alberta	název podle rodného jména Albert
Alfa	Café Alfa	podle polohy, kavárna v brněnské pasáži s názvem Alfa pasáž
Ambra	Ambra	původ názvu nezjištěn
Amfora	Amfora	je zároveň vinárna, název podle nádoby k uchování vín, mají ji i ve znaku
Amsterdam	Amsterdam gril bar	bar holandského typu, dřevěný interiér, mezinárodní kuchyně, název podle hlavního města Holandska
Anděl	Anděl	původně se podnik nacházel v Plzni na ulici, která se dříve nazývala Andělská, po přesunutí do Brna mu jméno zůstalo
	Mazaný anděl	viz Mazaný
Anenská	Na Anenské	podle polohy, podnik na ulici Anenská
Anitka	Anitka	název podle rodného jména Anita
Annapurna	Annapurna	indická restaurace, název podle hory Annapurny (Annapurna v překladu ze sanskrtu znamená „Bohyně sklizně“), stejný majitel má i restauraci Everest
Antoníček	U Svatého Antoníčka	podle stejnojmenné nedaleké kaple, dříve penzion U Evy (nevěstinec)
Arca	Arca	italsky znamená archa nebo truhla
Arena	Arena	sport bar

Arch	Noem Arch	viz Noem
Arka	Arka	znamená archa, loď
Arkáda	Arkáda	původ názvu nezjištěn
Art	Café Art	podle polohy, podnik u kina Art
A-Sport	A-Sport hotel	původ názvu nezjištěn
Athena	Gyros Taverna Athena	řecká restaurace, gyros je tradiční řecká specialita, Athena je bohyně moudrosti, taverna je řecký výraz pro hospodu
Atlas	Atlas	podle interiéru - vyzdoben fotografiemi z atlasu, také mezinárodní kuchyně (hlavně orientální), často promítání z různých koutů světa
Atrium	Atrium	srdce restaurace tvoří prosklené atrium
Audimax	Audimax	původ názvu nezjištěn
Aurum-caffe	Aurum-caffe	z latiny, v překladu zlatá kavárna
Australia	Australia pub	anglicky znamená australská hospoda, tomu odpovídá výzdoba podniku
Avanti	Avanti	italsky znamená vpřed
Avatár	Avatár	název pochází ze sánskrtského slova Avatára, což znamená "ten, kdo sestoupil" (z duchovního světa do hmotného vesmíru), duchovně zaměřený podnik s důrazem na zdravou stravu
Avia	Avia	názvem vzdávají hold československému leteckému průmyslu, zaniklému brněnskému kinu Avia a s ním i meziválečné moderní architektuře i celé prvorepublikové éře
Baby	Baby café Kickin	název obsahuje cílovou klientelu (baby café znamená dětská kavárna), Kickin znamená kop nebo nakopnutí
	Baby kavárna hvězdička	viz hvězdička
Balkanika	Balkanika	podnik nabízí balkánské speciality
BANKA	J&T BANKA Café	spojení kavárny a banky
Bar	Amsterdam gril bar	viz Amsterdam
	Bar Naproti	viz Naproti
	Bar, který neexistuje	reklamní kampaň byla dříve než podnik, původně pracovní název se později stal názvem oficiálním
	Barrera bar	viz Barrera
	Bowling bar Vysočina	viz Bowling
	Brňák bar	viz Brňák
	Burger Bar	viz Burger
	Cubana bar	viz Cubana
	Duck Bar	viz Duck

	F.A. Bar	viz F.A.
	Hravý bar	viz Hravý
	Italia Bar	viz Italia
	Pivní bar Marley	viz Marley
	Pomalý bar	viz Pomalý
	Prigl bar	viz Prigl
	Rotor bar	viz Rotor
	Šilingrák Cocktail Bar	viz Šilingrák
	Tenis Bar	viz Tenis
	Whiskey bar Valevil	viz Valevil
Badin	U Badinů	předchozí název byl Kozlovna, podle značky piva, dnes U Badinů pravděpodobně podle majitele, v domě, kde se podnik nachází, je restaurace již od roku 1905
Bára	Divá Bára	název podle literární postavy a stejnojmenné povídky od Boženy Němcové
Báreček	Báreček	deminutivum slova bar
Barka	Barka	chorvatská restaurace, chorvatsky znamená bárka, lodička, tu má restaurace i ve znaku
Baroko	Baroko	název podle interiéru (vyzdoben barokními reliéfy a sochami), restaurace ve sklepení kláštera, který byl založen již před rokem 1230
Baron	Baron Trenck	podle názvu nápoje - piva Baron Trenck
Barrera	Barrera bar	barrera znamená španělsky přepážka, stejný etyologický základ jako slovo bar
Báseň	Jedna Báseň	viz Jedna
bašta	Rybářská bašta	podnik zaměřen na rybí speciality
Bavorská	Bavorská	dříve podnik zaměřen na kvalitní pivo a jídla typu koleno (tedy bavorská kuchyně), dnes i pizzerie, název však zůstal
Bedrunka	U Bedrunky	název pochází ze slova beruška, které se na Ostravsku říká bedrunka (pochází z polského będrunka)
Beer	Beer & Wine Pub	podle nabídky nápojů, anglicky znamená pivní a vinná hospoda
Belcredi	Belcredi	na zámku Belcredi v Líšni, zámek má jméno podle šlechtického rodu Belcredi
Ben	Big Ben	restaurace ve staroanglickém stylu pojmenovaná podle londýnské dominanty, součástí výzdoby podniku je i zmenšenina Big Benu, jež vydává originální zvuk

beránek	U Bílého beránka	hostinec U Bílého beránka existoval již za Rakouska - Uherska, nyní nově otevřen (2010), svým interiérem i nabídkou navazuje na úspěšná meziválečná léta
Bernardýn	U Bernardýna	podle domácího mazlíčka - psa bernardýna
Beseda	Tuřanská Beseda	podle městské části Tuřany
Betlém	Betlém	původ názvu nezjištěn
Betnem	Betnem	původ názvu nezjištěn
Bibus	Bibus	název restaurace je odvozen od názvu budovy, ve které sídlí a která nese stejné jméno, budova je pojmenována podle svého majitele, pana Bibuse ze Švýcarska
Big	Big Ben	viz Ben
Bílý	Bílá růže	motiv květiny (zvláště růže) není v názvech podniků ojedinělý, jeho výskyt je poměrně častý, proč bylo zvoleno adjektivum bílá není známo
	U Bílého beránka	viz beránek
Bill	U Starýho Billa	steaková (Texaská) restaurace, jméno Bill je vnímáno jako typické americké, nespisovnost názvu (Starýho) evokuje neformální atmosféru podniku
Biskupská	Biskupská vinárna	viz vinárna
Bistro	Bistro Colonial	viz Colonial
	Bistro Franz	viz Franz
	Bistro Le Social	viz Social
	Bistro Marco	viz Marco
	Bistro na osmičce	viz osmička
Black	Black Diamond	viz Diamond
Bláhovka	U Bláhovky	název podle bývalé výčepní paní Bláhové, která zde v polovině 20. století pracovala
Blanco	Blanco Cafe	název kavárny odvozen od názvu mexické restaurace Original Blanco cafe v San Antoniu v Texasu, oblíbeného podniku majitelů
Blbé	Na Blbým místě	viz místo
Bob	U Boba	původ názvu nezjištěn
Bogota	Bogota	název podle hlavního města Kolumbie
Bohéma	Bohéma	od slova bohém - umělec, bohéma je tedy podnik patřící umělcům, restaurace s tímto názvem patří k Janáčkovu divadlu již od počátku jeho existence, stávající podnik tedy navazuje na tradiční název
Bohunická	Bohunická rychta	název podle čtvrti Bohunice

BORGO	BORGO Agnese	Borgo pochází z italštiny a má několik významů, všechny souvisí s místem kde se restaurace a dům nacházejí: 1. překlad se rovná stavení či osadě na kopci. 2. znamená předměstí (ulici Pekařská se až do poloviny 19. století říkalo předměstí Brna) a 3. překlad je velmi stará část města nebo vesnice, proto zvolen tento název, Agnese je italské ženské rodné jméno
Boulevard	Boulevard	původem francouzské slovo, znamená širokou ulici, postupně se stalo slovem mezinárodním, jeden z nejznámějších je Hollywood Boulevard (množství kin, divadel), i brněnský Boulevard se nachází v těsné blízkosti Městského divadla Brno
Bowling	Bowling bar Vysočina	z názvu je patrný typ podniku, důvod užití slova Vysočina není znám
Boženka	Na Božence	podnik na ulici Boženy Němcové, nespisovně na Božence
Brabander	Brabander	původ názvu nezjištěn
Brick	Brick pub restaurant	původ názvu nezjištěn
Brňák	Brňák bar	název podle cílové klientely, Brňák je obecné slovo, správně by bylo Brňan
Bú	Monte Bú	podnik na Kraví Hoře, hospoda s tímto názvem zde má tradici, Monte Bú=Kraví hora (brněnským hantecem), restaurace se specializuje na hovězí steaky
Buddha	Buddha	podle Buddha, indická a nepálská restaurace
Buffi	Da Buffi	italská pizzerie, znamená legrační, vtipný
Bugatti	Bugatti	název pochází již z doby vzniku podniku v roce 1928, odvozen je od stejnojmenné značky automobilů, podnik proslavil i hudebník Jaroslav Ježek, který zde údajně zkomponoval svůj Bugatti step
Buldok	U Buldoka	název podle plemene psa (buldok)
Burger	Burger Bar	název podle zaměření podniku - hamburgerová restaurace
	Faust Burger	viz Faust
Butcher's	Butcher's	v překladu z angličtiny znamená řezník, restaurace se specializuje na maso, především steaky
cafe	Air cafe	viz Air
	Central Restaurant Cafe	viz Central
	Gimmi Lounge Cafe	viz Gimmi

	Jazz Cafe	viz Jazz
	Last cafe	viz Last
	Liberty Cafe	viz Liberty
	Wellington Cafe	viz Wellington
Café	Baby café Kickin	viz Baby
	Café 04	viz 04
	Café 99	viz 99
	Café Alfa	viz Alfa
	Café Art	viz Art
	Café Drink	viz Drink
	Café Ibérica	viz Ibérica
	Café M - Palác	viz M - Palác
	Café Magnifique	viz Magnifique
	Café Rudolf	viz Rudolf
	Café Society	viz Society
	Café Steiner	viz Steiner
	Café Tee Vee	viz Tee Vee
	D-Café	viz D
	J&T BANKA Café	viz banka
	MCafé	viz M
	Merlin Café	viz Merlin
	Porta Café	viz Porta
	Spielberk café	viz Spielberk
	Záhrada café therapy	viz therapy
Caffe	Caffe Dieci	viz Dieci
	Galerie Caffe	viz Galerie
	Parnas Caffe	viz Parnas
Caffé	Caffé del Saggio	viz Saggio
Camel	Camel	znamená anglicky velbloud
Campea	Campea	restaurace v brněnském kampuse
Campus	Campus River	restaurace v brněnském kampuse, river znamená řeka, motiv řeky použit v logu podniku
car	Veteran car	v překladu znamená veterán (myšleno auto), podnik má název podle těchto starých aut, veteránů, názvu odpovídá i interiér
Carte	A la Carte	z francouzštiny, znamená podle jídelního lístku, tedy že výběr je zcela na volbě zákazníka, nikoliv podle předem sestaveného menu, dnes již se výraz A la carte používá běžně i v jiných jazycích, například v angličtině
Casa	Casa del gusto	viz gusto

Cattani	Cattani	již z názvu patrné, že se jedná o italskou restauraci, Cattani je hlavní postava italského detektivního seriálu, jméno inspektora Cattaniho se zpopularizovalo a objevuje se i v dětské hře Městečko Palermo
Cavallo	Il Cavallo	italská restaurace, italsky znamená kůň, kterého mají i ve znaku
Central	Central Restaurant Cafe	název stejný již od r. 1895, tomu odpovídá i interiér podniku (zachovává tradice)
Centrum	Nika Centrum	viz Nika
cesta	Na pískové cestě	název restaurace odvozen od stejnojmenné ulice
cestovatel	Klub cestovatelů	název podle cílové skupiny - cestovatelé, arabská restaurace, klub protože tady probíhají i přednášky
Club	Club 68	viz 68
	Fako Club	viz Fako
	Grill Club	název podle způsobu úpravy jídla
	JR.Club	viz JR.
	Mimoza Club	viz Mimoza
	Rock sport club	viz sport
	Vegas Club	viz Vegas
Cocktail	Šilingrák Cocktail Bar	viz Šilingrák
Coffee	Coffee Fusion	viz Fusion
Colatransport	Colatransport	původ názvu nezjištěn
Colonial	Bistro Colonial	v překladu z angličtiny znamená koloniální bistro, kladou tedy velký důraz především na čerstvé suroviny
Coloseum	Coloseum	italská pizzerie, Coloseum je typickou italskou dominantou, z názvu je tedy patrný typ podniku
Comodo	Comodo	název dle varana komodského, který je dominantním motivem ve výzdobě podniku
Continental	Continental	slovo continental je často používáno pro názvy firem v různých oborech (pohostinství nevyjímaje), v překladu z angličtiny znamená kontinentální nebo evropský
Corner	Corner	význam slova je roh, podnik skutečně leží na rohu dvou ulic
Corrida	La Corrida	podle názvu by se mělo jednat o španělskou restauraci, podnik je spíše zaměřen na italskou kuchyni, název může být matoucí

Costa	La Costa	kavárna, italsky a španělsky znamená pobřeží
Cowboys	Two Cowboys	v překladu znamená dva kovbojové, slovo cowboy pochází z Ameriky (cows - krávy, boy - chlapec), restaurace zaměřena na americkou kuchyni (steaky,..)
Cubana	Cubana bar	v překladu z angličtiny znamená kubánský bar, tomu odpovídá nabídka (kubánské rumy, káva, doutníky) i interiér
Čáp	U Čápa	podnik s dlouhou tradicí, název získal podle nedaleké porodnice, do lokálu chodí otcové již od počátku 20. století "čekat na čápa"
Černohorská	Černohorská pivnice	název podle sortimentu, pivo Černá Hora
Černovická	Černovická restaurace	podle polohy, v městské části Černovice
Černý	Černý medvěd	viz medvěd
čert	U Všech čertů	síť restaurací, v Brně celkem 3 provozovny s tímto názvem, symbol čerta je patrný na první pohled, na vývěsním štítě i v interiéru, název pravděpodobně od lidového jdi (táhni) ke všem čertům, známou průpovědkou používá i sama restaurace k reklamě, "Jdi ke Všem Čertům"
Čoupek	U Čoupků	název pochází z roku 1913, podle prvního majitele
Čtyři	Čtyři růže	viz růže
Da	Da Buffi	viz Buffi
Daana	U Daana	původ názvu nezjištěn
Dalešický	Dalešický pivovarský restaurant	název podle značky piva Dalešice a podle typu podniku
D	D-Café	divadelní kavárna
dech	Druhý dech	původ názvu nezjištěn
Deja vu	Deja vu	deja vu pochází z francouzštiny a znamená již viděl, používá se jako označení pro jev, kdy má člověk pocit již jednou prožitého vjemu, proč byl zvolen tento název není známo
	Deja*Vu Oldies	deja vu je vysvětleno výše, Oldies znamená anglicky stará hudba, podnik je hudební klub zaměřený na starší hudební produkci
del	Caffé del Saggio	viz Saggio
	Casa del gusto	viz gusto
Dělnický	Dělnický dům	viz dům
Dětský	Dětský Kabinet Múz	viz Kabinet
Di	Di Gusto	viz Gusto

Diamond	Black Diamond	podnik zaměřen na metalovou hudbu, název podle stejnojmenné metalové skladby
Diana	Diana	název podle rodného jména Diana
Dieci	Caffe Dieci	italská kavárna, italsky znamená deset
díra	Plzeňská díra	viz Plzeňský
Divá	Divá Bára	viz Bára
Divadelní	Starobrněnská pivnice na Divadelní	název v sobě spojuje dva aspekty, polohu a sortiment, Starobrněnská pivnice znamená, že se zde podává pivo Starobrnno, Divadelní je ulice, na níž se podnik nachází, toto upřesnění bylo zvoleno proto, že Starobrněnských pivnic může být po Brně více
Divin	Divin	z francouzštiny, znamená božský
DNO	DNO	divadelní kavárna, sídlí v budově stejnojmenného divadla
Dobry	Dobrá zastávka	viz zastávka
	U Dobré kozy	viz koza
	U Dobrého pastýře	viz pastýř
Dolce	La Dolce Vita	viz Vita
Don	Don	restaurace je pojmenovaná po ruské řece Don, kde Vikingové sehráli významnou roli při osídlování Ruska, proto má podnik v logu vikingskou loď, která je historicky spjatá s řekou Don, taktéž interiér je ve vikingském stylu
	Don Miguel's	mexická restaurace, španělský název, Don je zdvořilostní oslovení, znamená pán (obvykle ze šlechtického rodu), Miguel je mužské jméno
	Don Pintxos	viz Pintxos
Double	Double Pub	v překladu z angličtiny znamená dvojitá hospoda, podnik je sice malý, tvoří ho ale dvě patra
Drak	U Draka	původ názvu nezjištěn
Draken	Na Drakenu	podnik je součástí sportovního areálu Draken Brno
Drink	Café Drink	drink znamená anglicky nápoj, Café pak značí kavárnu
Druhý	Druhý dech	viz dech
Dřevák	U Dřeváka	pojmenovací motiv ne zcela jednoznačný, ve znaku podniku je dřevák (dřevěná bota), pravděpodobně je ale pojmenování podle názvu ulice (Dřevařská)

Dřevěný	Dřevěná růže	viz růže
	U Dřevěného orla	viz orel
	U Dřevěného Stolu	viz stůl
DTJ	DTJ restaurace	původ názvu nezjištěn
Duck	Duck Bar	duck znamená anglicky kachna, slangový název Kačena (Kachna) se používal i pro označení legendárního typu auta - Citroën 2CV, název Duck Bar pochází právě od tohoto vozu, které má bar ve znaku
Dudák	Strakonický Dudák	viz Strakonický
Dukát	Dukát	podnik v komplexu Dukát
dům	Dělnický dům	název podle objektu, v němž se restaurace nachází, sídlí ve stejnojmenném kulturním centru
dveře	Zelený dveře	do pivnice se vstupuje zelenými dveřmi, každá barva dveří má svůj význam a symboliku, podobný název podniku v Českých Budějovicích - Modrý dveře
Dvorek	Dvorek pod Petrovem	viz Petrov
Dvořák	U Dvořáků	název podle příjmení Dvořák
Dva	U Dvou kosů	původ názvu nezjištěn
dvůr	Plzeňský dvůr	viz Plzeňský
	Selský dvůr	viz Selský
	Sluneční dvůr	viz Sluneční
	Svatovavřínecký dvůr	podle sortimentu, svatovavřínecké je jedna z odrůd vína
	Večeřův dvůr	viz Večeřův
	Žebětínský dvůr	viz Žebětínský
East	East Village	stylová americká hospoda, název podle části Manhattanu
Ebisu	Ebisu	japonská restaurace, Ebisu je jedna ze čtvrtí v Tokiu
Ekvádor	Ekvádor	procesem transonymizace se z toponyma Ekvádor stal název podniku
Eldorado	Eldorado	Eldorado je bájná mýtická země, podnik na ni svým názvem odkazuje
Elektra	Elektra	původ názvu nezjištěn
Eliot	Eliot	původ názvu nezjištěn
Eliška	Malá Eliška	viz Malá
	U Královny Elišky	viz Královna
Elladi	En Elladi	řecká restaurace, En Elladi znamená latinsky v Řecku

Emil	U Emila	v roce 1903 vinárna U Hladilů - podle majitelů, dnes se podnik jmenuje podle jejich syna Emila, který se rozhodl v rodinné živnosti nepokračovat, stal se ale dobrým duchem a ochráncem tohoto podniku
Empire	Empire	anglicky znamená říše
En	En Elladi	viz Elladi
Era	Era	nynější podnik navazuje svým názvem na kavárnu, která se v domě nacházela v období první republiky, Era je jedna z nejvýznamnějších funkcionalistických budov v Brně
Erika	Erika	název podle rodného jména Erika
EscoBar	Pablo EscoBar	viz Pablo
Espaňa	Espaňa	španělská kavárna, španělsky znamená Španělsko
Espaňola	Espaňola	španělská restaurace, v překladu ze španělštiny znamená španělština
Everest	Everest	indická restaurace, motivace názvu podobná jako u Annapurny, tedy podle hory Everest, hora pojmenována po britském geodetovi George Everestovi
Evropa	Evropa	název vznikl transonymizací z toponyma Evropa
F.A.	F.A. Bar	původ názvu nezjištěn
Fako	Fako Club	původ názvu je značně spletitý, název klubu je převzat z jiné rodinné firmy, ze stavební Fako (vlastní otec majitele), Fako je původně přezdívka otce majitele a získal ji (díky své zálibě v hokeji) po československém hokejovém reprezentantovi z 50.let, který se jmenoval Karol Fako
Falk	Falk	tento název byl zvolen ze dvou důvodů, zaprvé ulice, na níž se podnik nachází, se dříve jmenovala Falkensteinerova (podle brněnského průmyslníka a mecenáše), na stejné ulici již existuje kavárna Steiner, pro název této kavárny byla tedy zvolena pouze první část jména původní ulice, druhým důvodem je, že slovo Falk je v německy mluvících zemích často používáno pro název kavárny, majitel chce názvem připomínat společnou česko-německou historii Brna
Fari	U Fariho	původ názvu nezjištěn

Farma	Farma	podle interiéru i nabídky, vše stylizováno do farmářského
Faust	Faust Burger	nyní restaurace zaměřená na hamburgery, původní název podniku Fausto Coppi podle italského cyklistického závodníka, Faust ve stávajícím názvu pochází pravděpodobně z názvu předchozího podniku, zároveň značí "dábelsky" dobré hamburgery
Fidel	U Fidela	název podle bývalého kubánského prezidenta Fidela Castra, jehož podobizna dříve zdobila podnik
Fil	U Filů	původ názvu nezjištěn
Flavours	Flavours	indická restaurace na tomto místě má tradici, původně zde byla indická restaurace Taj (již podle názvu patrné, že se jedná o indickou restauraci), nyní má podnik název anglický (Flavours znamená chutě), čímž chce restauraci "poevropštit" a přiblížit českému zákazníkovi, název "chutě" poukazuje na obrovské množství chutí, které Indie ve své gastronomii nabízí
Food	Kiwi Raw Food	viz Raw
	Junk Food	viz Junk
	Jaan Food	viz Jaan
Forhaus	Forhaus	inspirací podniku je období Rakouska-Uherska, taktéž dobová kuchyně, slovo Forhaus je německého původu používá se ale i u nás (germanismus), znamená průjezd do domu
Formanka	Formanka	mnoho zájezdních hostinců mělo tento název, formanka pochází ze slova forman, je to tedy krčma určená především kolem projíždějícím formanům, název zůstal zachován do dnešní doby
Franz	Bistro Franz	slovo bistro podle majitele znamená prostředí, které je něčím specifické, které klienta něčím zaujme a není to prostě nudná restaurace, je to něco, co má osobitou atmosféru, Franz je pocta architektu Františku Pawlů, který dům naprojektoval (stejně jako další secesní stavby v Brně, například Tivoli)

Fratelli	Fratelli	název není původní, jedná se o pobočku londýnské kavárny, Fratelli znamená v italštině (italština v souvislosti s kavárnou v lidech vzbuzuje důvěru, že káva bude kvalitní) bratři a právě pro setkávání s přáteli i celou rodinou chce Caffé Fratelli vytvářet vhodné prostředí
Freeland	Freeland	v překladu svobodná země, tedy místo, jež není spoutané pravidly
Fresh	Tomato Fresh	viz Tomato
Friend's	Friend's	podtitul Beer & wine restaurant, Friend's znamená anglicky kamarádův, chtějí navodit přátelskou atmosféru pro setkávání známých, podtitul znamená pivní a vinná restaurace, je tedy možno si zde objednat obojí na dobré úrovni
Fusion	Coffee Fusion	dalo by se přeložit z angličtiny jako splynutí s kávou, káva je středem celého podniku, její obrázky zdobí i interiér, je zde kladen velký důraz na přípravu tohoto nápoje, celkově se jedná o podnik, kde skutečně splynuli s kávou
Galerie	Galerie Caffé	název vyjadřuje typ podniku, který vznikl propojením galerie a kavárny
	Galerie a kavárna pod Petrovem	stále častěji se setkáváme se spojováním dvou aktivit na jednom místě, zde se jedná o spojení galerie a kavárny (což je patrné i z názvu), pod Petrovem pak určuje polohu podniku
Galerka	Galerka	název podle polohy, restaurace v obchodní galerii
Gamba	La Gamba	italsky znamená noha nebo sloup
Gambrinus	Gambrinus	název podniku podle značky piva Gambrinus
	Tip Gambrinus	název podniku podle značky piva Gambrinus
Garden	Garden restaurant	v překladu znamená zahradní restaurace, čemuž odpovídá i interiér
Garni	Garni	původ názvu nezjištěn
Gas	Gas Pub	viz Pub
Gaviota	Gaviota	název kavárny podle značky kávy Gaviota
Gazebo	Gazebo	italská pizzerie, znamená altán nebo letní chata
Gemini	Gemini	z latinského blíženci, kavárna má sloužit ke sblížování lidí

gente	Per la gente	viz Per
Gimmi	Gimmi Lounge Cafe	slovo Gimmi vzniklo spojením začátečních písmen ze jmen majitelů, lounge znamená v překladu z angličtiny klubovna či místo příjemného odpočinku, cafe je kavárna
Gingilla	Gingilla	původně italská restaurace, odtud pochází i název (italsky znamená hrnčíř), dnes restaurace v selském stylu, čemuž název příliš neodpovídá
Goa	Goa	indická restaurace, název podle indického státu Goa
Gogol	U Gogola	původ názvu nezjištěn
Gól	Gól	hosпода u fotbalového hřiště
Golden	Golden Sun	v překladu znamená zlaté slunce, jedná se o čínskou restauraci, tento název (v anglické i české variantě) je u čínských restaurací velmi častý a oblíbený (i v jiných městech)
Gourmet	Gourmet Restaurant	Gourmet znamená gurmán nebo labužník, je to tedy podnik pro gurmány
Gracian	Gracian	gracian znamená latinsky milý – vstřícný, což je krédo tohoto podniku při obsluze hostů
grál	Zlatý grál	viz Zlatý
Grand	Grand restaurant	v překladu velká (i vekolepá) restaurace, součást sítě restaurací Zelená kočka
	Le Grand	součást Grandhotelu
Green	Green	anglicky znamená zelený, ale také svěží, čerstvý, restaurace se prezentuje jako zahradní restaurace, design do zelené barvy
Grill	Grill bar Gurmet	viz Gurmet
	Grill Club	viz Club
	Grill House	house znamená anglicky dům, Grill je grilování, tedy způsob úpravy jídla, podnik názvem naznačuje, že jeho specialitou jsou grilované pokrmy
Gurmet	Grill bar Gurmet	Grill znamená grilování, Gurmet (gurmán) naznačuje cílovou klientelu podniku (tím podnik naznačuje, že je kvalitní)
Gusto	Casa del gusto	italská kavárna, italsky znamená chuť domova
	Di Gusto	italská pizzerie, italsky znamená podle chuti
Gyropolis	Gyropolis	řecká restaurace, složenina slov gyros (tradiční řecká specialita) a polis (město)
Gyros	Gyros Taverna Athena	viz Athena
had	U hada	původ názvu nezjištěn

Haribol	Haribol	původ názvu nezjištěn
Harpagon	HarpagonPub	odkaz na postavu Harpagona ze hry Lakomec, podnik na místě bývalé celnice, kde před dávnými časy platili obchodníci z Líšně a okolí mýtné za prodej zboží na brněnských ryncích, název je složenina francouzského jména Harpagon a anglického slova pub
Hasička	Na Hasičce	podle polohy, v budově bývalé hasičky
Havana	Havana	název podle hlavního města Kubu Havany, interiér i nabídka (havanské doutníky, rumy, jídla...) názvu odpovídá
Havran	U Havrana	původ názvu nezjištěn
Head	The Kings Head	anglicky znamená králova hlava, restaurace v anglickém stylu (interiér)
Hejmal	U Hejmalů	název podle příjmení majitele
Heligonka	U Heligonky	heligonka je typ tahací harmoniky, tu má podnik nejen v logu, množstvím harmonik je vyzdoben i samotný interiér
Henri	Henri	původ názvu nezjištěn
Highlander	Highlander	název podle legendárního stejnojmenného filmu, který se odehrává ve Skotsku v 16. století, restaurace je stylizována do středověké skotské kovárny
Hluchá	Hluchá zmije	viz zmije
hodný	U hodného psa	viz pes
Hokna	Hokna	název v hantecu, znamená práce, název lokalizuje podnik do Brna a zároveň vytváří vtipnou pointu, na otázku "kde jsi" lze odpovědět "v Hokně"
Holiday	Holiday	anglicky znamená prázdniny, jedná se o výletní restauraci
Holmes	Sherlock Holmes	viz Sherlock
Homerun	Za Homerunem	homerun je výraz z baseballové terminologie, je to typ odpalu, při kterém pálkař oběhne všechny čtyři mety a dostane se až "domů", tedy na domácí metu, doslovný překlad z angličtiny je běh domů, název podniku má odkazovat nejen na jeho umístění na baseballovém hřišti, ale i vtipně upozornit, že po úspěšném zápase je možno jít se občerstvit
Honzák	U Honzáků	název podle příjmení Honzák
Horácká	Horácká restaurace	původ názvu nezjištěn
Horse	Iron Horse	viz Iron

Hospůdka	Hospůdka Svijany Pohádková hospůdky	viz Svijany viz Pohádková
hotel	A-Sport hotel	viz A-Sport
House	Grill House	viz Grill
Hovězí	U Hovězího pupku	podle jídla, specialita podniku je hovězí pupek
Hravý	Hravý bar	mimo občerstvení nabízí podnik i jiné vyžití, možnost hrát ping-pong, deskové hry a podobně, odtud název hravý
Hřebíček	U Hřebíčků	název podle příjmení Hřebíček
Hříbek	Na Hříbku	původ názvu nezjištěn
	U Hříbku	původ názvu nezjištěn
Hřiště	Na Hřišti	celkem 5 podniků se stejným názvem na území Brna, všechny jsou u sportovního hřiště
Hubert	Myslivecký klub Hubert	nejen restaurace, i střelecký klub pro myslivce, svatý Hubert je patronem lovců a střelců
husa	Potrefená husa	síť restaurací v celé ČR, celkem jich je skoro třicet a všechny mají stejný název, vznikl údajně podle servírky, které se říkalo pejorativně huso potrefená
	Veselá husa	v areálu divadla Husa na provázku
Husovická	Husovická Sokolovna	podle polohy, Husovická značí zařízení podniku do konkrétní městské části, Sokolovna pak specifikuje konkrétní dům (v budově bývalé sokolovny, obvykle středisko kulturního dění obce)
Hvězda	Hvězda	oblíbené a časté jméno hotelů, hostinců či restaurací, obvykle doplněno ještě adjektivem, které zde není
hvězdička	Baby kavárna hvězdička	z názvu patrná cílová klientela, neobvyklé spojení anglického slova (baby, tedy dětský) a českého slova (kavárna)
chajda	Na chajdě	nynější název má původ již v roce 1805 (jedná se o druhý nejstarší hostinec v Líšni), hospoda existovala již v roce 1805, kdy se v ní ubytovala část francouzských vojsk, protože k tomuto účelu nedostačovala, byla vedle budovy zřízena dřevěná bouda, ve které se vojákům nalévalo, bouda zůstala stát i později a říkalo se jí chajda, tento název byl přenesen na celou hospodu
Chaloupka	Chaloupka	název kvůli interiéru i domácí kuchyni

chalupa	Moravská chalupa	tradiční regionální kuchyně a vína
Chapelle	La Chapelle	znamená francouzsky kaple, jedná se o restauraci s francouzskou kuchyní a nachází se skutečně blízko kapličky (kostela)
Chat	Chat Noir	v překladu z francouzštiny znamená černá kočka, název odvozen od názvu známého pařížského kabaretu Chat Noir, který je považován za první moderní kabaret (otevřen 1881) a v jako prvním se zde hrálo na piano
Chata	Na Chatě	venkovský interiér a kuchyně
Chlupar	U Chluparů	název podle příjmení Chlupar
Chutné	Chutné štěstí	viz štěstí
Ibérica	Café Ibérica	Pyrenejský poloostrov bývá někdy nazýván i Iberský poloostrov (španělsky Península Ibérica), odtud název kavárny, který vychází ze středomořsky neuspěchané, vždy pohodové atmosféry andaluských kaváren a barů
Ida	Ida	název podle rodného jména Ida
Il	Il Cavallo	viz Cavallo
	Il Mercato	viz Mercato
Immigrant	The Immigrant	v překladu z angličtiny znamená přistěhovalec, což je zároveň cílová klientela podniku, jedná se o anglickou hospodu (nabídka jídla i nápojů) s anglicky mluvící obsluhou určenou primárně pro cizince žijící zde
Imrich	Krčma u Imricha	podle majitele, který se jmenuje Imrich
India	Light of India	viz Light
Indoš	Indoš	dříve U Indiána - interiér zůstal stejný, indiánské motivy i jihoamerická kuchyně
Inflight	Inflight	anglicky znamená v letu, správně se však píše zvlášť (in flight), jedná se o název podle polohy, je umístěna na letišti
Inn	London Inn	viz London
Iron	Iron Horse	v překladu z angličtiny znamená železný kůň, jeho motiv zdobí interiér hospody
ISHA	ISHA	původ názvu nezjištěn
Italia	Italia Bar	podnik zaměřen na italskou gastronomii
J&T	J&T BANKA Café	viz banka
Jaan	Jaan Food	původ názvu nezjištěn
Jakoby	Jakoby	podnik se nachází na Jakubském náměstí
Jároš	U Jároša	podle majitele, jmenuje se Jaroslav, nářečně Jároš

Jasmín	Jasmín	původ názvu nezjištěn
Jazz	Jazz Cafe	v překladu z angličtiny jazzová kavárna, oba aspekty se zde doplňují, kavárna pořádá pravidelné jazzové akce
Jedna	Jedna Báseň	název pochází z frazému být jedna báseň, tedy být příjemný, skvělý
Jednička	Jednička	původ názvu nezjištěn
Jeník	U Jeníka	název podle rodného jména majitele v hypokoristické podobě
Ježek	U Ježků	název podle příjmení majitele
Jílkova	Na Jílkové	podle adresy, říká se jí U Špinavce (důvod nezjištěn)
Jiří	U krále Jiřího	viz král
Jitřenka	Jitřenka	původ názvu nezjištěn
John	John Silver Taverna	viz Silver
	Johnnies	název odvozen od nápoje Johnnie Walker
Jolla	Jolla	název podle vlastního jména Jolana
JR.Club	JR.Club	původ názvu nezjištěn
Jungmannka	Na Jungmannce	leží na ulici Jungmannova, nespisovně na Jungmannce
Junk	Junk Food	původ názvu nezjištěn
Jura	U Jury	název podle rodného jména majitele v hypokoristické podobě
K	K Rudolfskému návrší	viz návrší
K1	K1	název pravděpodobně podle adresy, Kuldova 1
K5	K5	podnik na konečné tramvaje číslo 5
Kabaret	Kabaret Špaček	viz Špaček
Kabinet	Dětský Kabinet Múz	podnik je součástí organizace s názvem Kabinet múz, slovo dětský v názvu značí cílovou klientelu
Kadlcův	Kadlcův mlýn	postaven na původním půdorysu stejnojmenného mlýna, který zde stojí již bezmála tři století
Kafec	Kafec	kavárna, ve svém názvu skrývá nespisovný výraz pro nápoj, na který se podnik specializuje (kafe)
Kaluž	U Kaluže	metafora, kaluž je pejorativní pojmenování pro Brněnskou přehradu
Kalvoda	U Kalvodů	jméno zakladatele a majitele restaurace
Kamenná	U Kamenné panny	viz panna
Kanas	Kanas	je ledovcové jezero v Číně
Kaple	Kaple 09	dřívější název U Kapličky, motiv kaple tedy zůstal zachován, číslice 09 připomíná rok založení (2009)

kaplička	Za kapličkou	podle polohy, za budovou kapličky
Kapucíni	U Kapucínů	podle polohy, kavárna na Kapucínském náměstí, vedle Kapucínského kláštera
Karel	U Karla	název podle rodného jména Karel
Kart	Kart klub	restaurace pojmenována podle stejnojmenného motokárového klubu
Kašna	U Kašny	název podle polohy
Kaštan	U Kaštanů	název podle okolních stromů
kavárna	Akademická kavárna	viz Akademická
	Baby kavárna hvězdička	viz hvězdička
	Galerie a kavárna pod Petrovem	viz Galerie
	Veselá kavárna	viz Veselý
Kaverna	Kaverna	kaverna znamená dutina či skalní úkryt, což odpovídá temnějšímu sklepnímu prostoru podniku
Kavkaz	Kavkaz	název vznikl transonymizací toponyma Kavkaz
Ki - Ki	Ki - Ki Restaurant	původ názvu nezjištěn
Kickin	Baby café Kickin	viz Baby
Kings	The Kings Head	viz Head
Kinokavárna	Kinokavárna	restaurace leží v objektu, který je primárně kinokavárnou
Kiwi	Kiwi Raw Food	viz Raw
Klafé	Klafé	podnik je kavárna na ulici Klácelova, spojením slov Klácelova a Café vznikl název podniku Klafé
Klajdovka	Velká Klajdovka	název podle přírodní památky Velká Klajdovka, na jejíž hranici se nachází, původně zájezdní hostinec s názvem Klajdovka byl na stejném místě byl již před rokem 1860
Klimesh	U Klimeshů	název podle příjmení Klimesh
Klub	Kart klub	viz Kart
	Klub cestovatelů	viz cestovatelů
	Myslivecký klub Hubert	viz Hubert
Klubowna	Šermířský klub L.A.G.	viz Šermířský
	Klubowna	klubovna je společenská místnost, kde se lidé setkávají a aktivně spolu tráví čas, název podniku napovídá, že to bylo cílem jeho zakladatelů, význam W v názvu není znám
Kobra	Kobra	původ názvu nezjištěn
Kocour	Toulavý Kocour	viz Toulavý
	U Kocoura	název podle domácího mazlíčka - kocoura

Kodò	Kodò	Kodo v jednom z možných překladů z japonštiny znamená srdeční tep, srdce mají i ve znaku
Koishi	Koishi	v japonštině koishi znamená kamínek
kolo	Pod Radničním kolem	podnik v areálu Staré radnice, vedle symbolu města Brna - dřevěného kola
Koločava	Koločava	podle ukrajinského města Koločava, podnik s podkarpatskou kuchyní, místo s tradicí provozování pivnice od roku 1930
Kometa	Kometa	existují 2 provozovny s tímto názvem, název podle brněnského hokejového klubu Kometa, čemuž odpovídá i interiér
Konec	Na Konci	podle polohy, podnik leží na konci zástavby
Konečná	Na Konečné	podnik je na konečné tramvaje
Konrádka	Na Konrádce	leží na ulici Konrádova, nespisovně na Konrádce
konev	U Zlaté konve	restaurace s tradicí, podnik je na tomto místě již 106 let
Kopi	Kopi Luwak	viz Luwak
Kormidlo	U Kormidla	restaurace v námořnickém stylu, včetně interiéru a jídelního lístku
Korzár	Korzár	význam slova podobný jako pirát, názvu odpovídá interiér i nabídka restaurace (mořské motivy)
Kořínek	U Kořínků	název podle příjmení Kořínek
Kos	U Dvou kosů	viz Dva
	U Kosa	původ názvu nezjištěn
Kostka	Kostka	původ názvu nezjištěn
kotelna	U kotelny	podnik vybudován v budově někdejší kotelny
Kotva	U Kotvy	podnik na Brněnské přehradě vedle místní dominanty, velké kotvy
Kouřící	U Kouřícího králíka	viz králík
Kouzelný	Kouzelná pizzerie	z názvu je patrný typ podniku, slovo kouzelná skrývá tajemství, složí jako lákadlo
Kozák	Kozák	podle původních majitelů, založen v roce 1904 manžely Rudolfínou a Janem Kozákovými
Kozel	U Kozla	podle značky piva Kozel
koza	U Dobré kozy	název po předchozím majiteli, původ názvu nezjištěn
	U Mlsné kozy	podle polohy, podnik na rohu ulice Kozí a Koblížné, Mlsná v názvu je podle ulice Koblížné (koblíhy), koza podle ulice Kozí

Krakonoš	Krakonoš	název podle nápoje - piva značky Krakonoš
král	U krále Jiřího	restaurace ve středověkém stylu, název podle historické postavy panovníka
králík	U Kouřícího králíka	jazzový klub, jazz spojuje zdánlivě nespojitelné, je hodně o improvizaci, individuálním stylu, stejně originální jako tento hudební styl je i název podniku, kouřící králík hrající na hudební nástroj (kytafa, saxofon, klávesy) zdobí interiér i exteriér podniku
Královna	U Královny Elišky	podnik leží na Starém Brně, vedle kláštera cisterciáckého řádu, který založila osobnost českých dějin Eliška Rejčka, podle ní i název podniku
Krčma	Krčma u Imricha	viz Imrich
	Přehradní krčma	viz Přehradní
	Rytířská krčma	viz Rytířský
	Středověká krčma	viz Středověký
kroužek	U kroužku	název podle speciality podniku - kroužkovaného ležáku, tzv. Kroužku
Křápek	U Křápků	název podle příjmení Křápek
křivý	U křivé vrtule	viz vrtule
Kšírova	Na Kšírové	název podle polohy, na ulici Kšírova
který	Bar, který neexistuje	viz Bar
Kupé	Kupé	původ názvu nezjištěn
Kyrš	U Kyršů	název podniku podle příjmení Kyrš
Kytnerka	Na Kytnerce	leží na ulici Kytnerova, nespisovně na Kytnerce
L.A.G.	Šermířský klub L.A.G.	viz Šermířský
l'Eau	l'Eau Vive	viz Vive
L'Abbuffata	L'Abbuffata	italská a středomořská restaurace, italský doslovný překlad je "žranice"
La	A la Carte	viz Carte
	La Corrida	viz Corrida
	La Costa	viz Costa
	La Dolce Vita	viz Vita
	La Gamba	viz Gamba
	La Chapelle	viz Chapelle
	La Patas	viz Patas
	La Peda	viz Peda
	La Solitaire	viz Solitaire
	La Strada	viz Strada
	La Váza	viz Váza
	La Bouchée	viz Bouchée
	LaBotte	viz Botte

	Per la Gente	viz Per
Bouchée	La Bouchée	francouzská restaurace, francouzsky znamená sousto či soustíčko, toto slovo dalo základ českému výrazu labužník
Botte	LaBotte	italská pizzerie, v překladu znamená sud
Labužník	U Labužníka	podle cílové klientely, názvem dává podnik najevo, že se zde scházejí labužníci
Labyrint	Labyrint	původ názvu nezjištěn
Laguna	Laguna	původ názvu nezjištěn
Lamplota	Lamplota	v sousedním domě sídlila za první republiky kavárna U Lamplotů, stávající podnik převzal její název, kavárna pravděpodobně získala jméno podle pražiče a obchodníka s kávou Huberta Lamploty
Lány	Restaurace Lány	podle polohy, podnik na ulici Lány
Las	Las Pegas	viz Pegas
Laso	U Lasa	původ názvu nezjištěn
Last	Last cafe	v překladu znamená poslední káva
Látal	U Látalů	název podle příjmení Látal
Lazy	Lazy Monkey	v překladu znamená líná opice, tu má podnik i ve znaku
Lazza	Lazza	původ názvu nezjištěn
Le	Bistro Le Social	viz Social
	Le Grand	viz Grand
	Le Marché	viz Marché
Legenda	Legenda	interiér vyzdoben obrázky některých sportovních legend
Leguana	Leguana	podle zvířete leguán, podnik s exotickou atmosférou
Lékárna	Pod Lékárnou	podle polohy, vedle lékárny s mnohaletou tradicí, podnik ve sklepě, proto předložka pod
Leonardo	Leonardo	název podle italského rodného jména Leonardo
Leonesa	Leonesa	italská restaurace, v překladu z italštiny znamená lvice
Leporelo+	Leporelo+	název podle skládané knížky, podnik má více stran, nejen restaurace, i kavárna a designový obchod
Liberty	Liberity Cafe	v překladu z angličtiny znamená liberty svoboda, kavárna je tedy určena každému a slouží k různým účelům
Libuška	U Libušky	název podle rodného jména Libuška
Light	Light of India	v překladu z angličtiny znamená světlo z Indie, indická restaurace

lícha	Panská lícha	viz Panská
Linden	Linden	anglicky znamená lípa
Lion	Lion	v překladu znamená lev, kterého má podnik ve znaku
Lípa	Pod Lípami	podle okolní vegetace, podnik umístěn v aleji stromů
Lískovecká	Lískovecká terasa	název podle městské části Lískovec
Líšeňský	Líšeňský pivovar	název podle městské části a podle sortimentu, sami vaří pivo
Litovel	Litovel	název podniku podle značky piva Litovel
Lloyd's	Lloyd's	název podle nejstarší pojišťovny na světě Lloyds, tento podnik navazuje na kavárnu v Anglii ze 17.století, tomu odpovídá i interiér
Lobby	Siesta Lobby Wine Restaurant	viz Wine
Loira	Loira	podtitul U Dvou zvrhlic, myšleno převrnutých lahví vína (nebo zakladatelek?), slovní hříčka, podnik je především vinárna, Loira je známá francouzská řeka, jejíž okolí je prostaveno světoznámými víny
London	London Inn	stylová anglická hospoda, název podle hlavního města Velké Británie
Lounge	Gimmi Lounge Cafe	viz Gimmi
Lucerna	U Lucerny	restaurace s více než stoletou tradicí, lucerna je jejich symbolem a jednou zavěšenou lucernou je restaurace zvenku označena
Lucullus	Lucullus	původ názvu nezjištěn
Luwak	Kopi Luwak	název podle nejvzácnější cibetkové kávy Kopi Luwak
Lev	U Lva	podle polohy, název podle blízkého pomníku obětem 1. světové války s kamennou sochou lva
M	MCafé	název vznikl pravděpodobně podle rodného jména majitelky (Marie), podle adresy (Makovského náměstí), případně kombinací obou vlivů, Café určuje typ podniku
M - Palác	Café M - Palác	podnik sídlí v budově s názvem M - Palác
Magistr	Magistr	je zároveň i pivovar, název podle piva Magistr, které se zde vaří, pivo získalo svůj název podle známého alchymisty Magistra Kellyho
Magnifique	Café Magnifique	z francouzštiny, v překladu znamená úžasná (velkolepá) káva

Majlontská	Majlontská Rychta	Majlont znamená hantecem Maloměrice, podnik se jmenuje podle této městské části
Malá	Malá Eliška	původ názvu nezjištěn
Malchr	U Malchrů	název podle příjmení Malchr
Malibu	Malibu	název podle stejnojmenného nápoje
Maloca	Maloca	Maloca je příbytek, kde se scházejí obyvatelé Amazonie (i Kolumbie či Brazílie) k odpočinku či společenskému soužití, podle něj se jmenuje i kavárna, která má podobný účel
Mamut	Mamut	podle velikosti, využito symboliky zvířat, podnik velký jako mamut
Mango	Mango	exotická restaurace, název podle exotického ovoce
Maničky	Na Maničkách	podle polohy, podnik na ulici Maničky
Marco	Bistro Marco	název podle rodného jména Marco
	Marco Polo	viz Polo
Marché	Le Marché	francouzsky znamená trh, je na Zelném trhu (tedy vaří z denně čerstvých surovin) a vaří tady franc. kuchyni, spojení dvou aspektů, dříve Restaurace Reduta (podle divadla Reduta, v jehož budově sídlí)
Mariani	Mariani	italská restaurace, podle italského příjmení
Marley	Pivní bar Marley	své jméno podnik získal díky malému štěněti jménem Marley, které se v něm zabydlelo
Masný	Masný růžek	pivnice s tradicí, název již od 50 let. 20. století, podnik skutečně leží na rohu ulic (proto růžek), z nichž jedna se jmenuje Masná, původně se v blízkosti nacházel masokombinát a podnik si zakládal na nabídce kvalitního masa a masných produktů
Maxim	Maxim	původ názvu nezjištěn
Maximus	Maximus Resort	viz Resort
Mazaný	Mazaný anděl	původ názvu nezjištěn
Mazel	Mazel	původ názvu nezjištěn
Měděná	U Měděné pánve	viz pánev
Mediterrane	Mediterrane	italská restaurace, italsky znamená středozemský
medvěd	Černý medvěd	název Černý medvěd byl původně převzat ze 17. století z krčmy, která se nacházela na Běhounské ulici, dnes se restaurace nachází na jiném místě, názvem však navazuje na tradici

Mencl	U Menclů	název podle příjmení Mencl
Mercato	Il Mercato	italská restaurace, Il Mercato v italštině znamená trh, nachází se na Zelném trhu, stejný pojmenovací motiv i Le Marché
Merci	Merci	francouzsky znamená děkuji, restaurace s prvky francouzské kuchyně
Merlin	Merlin café	původ názvu nezjištěn
meta	Pátá meta	viz Pátá
Mezzanine	Mezzanine	s podtitulem "café a deux étages" (kavárna o dvou patrech), samotný význam slova mezzanine je mezipatro
Míč	U Míče	původ názvu nezjištěn
Midway	Midway	původ názvu nezjištěn
Miguel's	Don Miguel's	viz Don
Mik	Putyka u Mika	Mik je přezdívka majitele, slovo putyka vyjadřuje typ podniku a zároveň vytváří rým
Mikeš	U Mikešů	název podniku podle příjmení Mikeš
Miki	Miki restaurant	původ názvu nezjištěn
Mikulášek	Mikulášek	název podniku podle příjmení Mikulášek
Mimoza	Mimoza Club	podnik získal svůj název podle míchaného nápoje s názvem Mimoza
místo	Na Blbým místě	podle polohy, z názvu není patrné, kde se podnik nachází, vtipným způsobem však chce majitel sdělit, že s umístěním není zcela spokojen
Mitrovski	Restaurant Mitrovski	podle polohy, restaurace vedle letohrádku Mitrovských, název přeložen do angličtiny
Mlat	Na Mlatech	název odkazuje k minulosti, kdy v těchto místech býval mlat, celý interiér i kuchyně (staročeská) názvu odpovídá
Mlsná	U Mlsné Kozy	viz koza
mlýn	Kadlcův mlýn	viz Kadlcův
Modrá	Modrá růže	motiv květiny (zvláště růže) není ojedinělý, jeho výskyt je poměrně častý, proč bylo zvoleno adjektivum modrá není známo
Monâme	Monâme	výraz Monâme pochází z francouzštiny a znamená moje duše, restaurace na svých stránkách vybízí, abyste u nich našli svou duši
Mondo	Piccolo Mondo	viz Piccolo
Monkey	Lazy Monkey	viz Lazy
MonRo	MonRo	podle rodných jmen zakladatelek, Monika a Romana

Montána	Montána	podnik zaměřený na americkou kuchyni (žebra, steaky), název podle jednoho z amerických států
Monte	Monte Bú	viz Bú
Moravák	Na Moraváku	podle polohy, podnik na Moravském náměstí, nespisovně na Moraváku
Morávka	Morávka	deminutivum od slova Morava, regionální kuchyně
Moravský	Moravská chalupa	viz chalupa
	Moravský sklep	vinný sklípek s moravskými víny
Morrison	Van Morrison	podnik získal název podle zpěváka Van Morrisona
Moulin	Moulin rouge	z francouzštiny, znamená červený mlýn, podnik se specifickou klientelou i nabídkou, název podle stejnojmenného pařížského podniku (kabaretu)
Musilka	Na Musilce	podle polohy, na ulici Musilova, stejný pojmenovací motiv jako Pekanda
Můstek	Na Můstku	název podle polohy
Muška	Zlatá Muška	původ názvu nezjištěn
Múza	Dětský Kabinet Múz	viz Kabinet
Myslivecký	Myslivecký klub Hubert	viz Hubert
Myslivna	Myslivna	pohostinství na tomto místě již od šedesátých let 19. století, oblíbený výletní cíl, název získal díky stylové výzdobě (v mysliveckém stylu)
Na	Bistro na osmičce	viz osmička
	Na Anenské	viz Anenská
	Na Blbým místě	viz míslo
	Na Božence	viz Božence
	Na Drakenu	viz Draken
	Na Hasičce	viz Hasička
	Na Hříbku	viz Hříbek
	Na Hřišti	viz hřiště
	Na Hřišti	viz hřiště
	Na Hřišti	viz hřiště
	Na Hřišti	viz hřiště
	Na Hřišti	viz hřiště
	Na Hřišti	viz hřiště
	Na chajdě	viz chajda
	Na Chatě	viz Chata
	Na Jílkové	viz Jílkova
	Na Jungmannce	viz Jungmannce
	Na Konci	viz Konec
	Na Konečné	viz Konečná
	Na Konrádce	viz Konrádka

	Na Kšírové	viz Kšírova
	Na Kytnerce	viz Kytnerce
	Na Maničkách	viz Maničky
	Na Mlatech	viz Mlat
	Na Moraváku	viz Moravák
	Na Musilce	viz Musilka
	Na Můstku	viz Můstek
	Na Piavě	viz Piava
	Na pískové cestě	viz cesta
	Na Purkyňce	viz Purkyňka
	Na Roli	viz rola
	Na Růžku	viz Růžek
	Na Rychtě	viz Rychta
	Na Sedmém schodu	viz Sedmý
	Na Spartaku	viz Spartak
	Na Staré peci	viz pec
	Na stojáka	viz stojáka
	Na Špici	viz Špice
	Na Šrébráku	viz Šrébrák
	Na Štanýři	viz Štanýř
	Na Švábce	viz Švábka
	Na Tahu	viz Tah
	Na Trati	viz Trať
	Na Vápence	viz Vápenka
	Na Vyhlídce	viz Vyhlídka
	Starobrněnská pivnice na Divadelní	viz Divadelní
	Tenkrát na Východě	viz Tenkrát
	Tenkrát na Západě	viz Tenkrát
Nafleku	Nafleku	název vznik spojením slov na a fleku, na fleku je nespisovný výraz a znamená na místě (hantecem)
Nandu's	Nandu's	arabská restaurace, nandu je pták podobný pštrosu
Naproti	Bar Naproti	původ názvu nezjištěn
návrší	K Rudolfskému návrší	velmi starý hostinec, funguje již od konce 19. století, název podle bývalého majitele Rudolfa, který původní hostinec U Šlesingerů přejmenoval
neexistuje	Bar, který neexistuje	viz Bar
Nekonečno	Nekonečno	díky rozmístění řady zrcadel zdánlivě nekonečný prostor, strop pojatý jako hvězdné nebe se svítidly, tvořenými fotografiemi hvězd divadelního souboru Městské divadlo Brno
Němec	U Němců	název podle příjmení Němec

Nika	Nika Centrum	původ názvu nezjištěn
Noem	Noem Arch	název znamená Noemova archa, restaurace zaměřena na rybí speciality, připomíná interiér lodi
Noir	Chat Noir	viz Chat
Nová	Nová Pergola	viz Pergola
Nudle	U Nudle	podnik má ve znaku nudli (těstovinu)
Oáza	Oáza	vegetariánské speciality, oáza je místo, kde člověk dojde občerstvení, odpočinku a podobně
Obzor	Obzor	sídlí v objektu Obzor
ocásek	Tři ocásci	název vznikl na počest dnes již zesnulého kamaráda zakladatelů (řezníka), který měl tuto nepříliš zdravou pochoutku (vepřové ocásky) velmi rád, což jeho zdraví mnoho nepřispělo, jako varování ostatním vznikl tento podnik, který je však vegetariánský a veganský
of	Light of India	viz Light
Ochutnávková	Ochutnávková pivnice	specializují se na piva, nabízí velké množství druhů, které může zákazník ochutnat
Okruh	Okruh	podnik leží na trase, kudy dříve vedl okruh Velké ceny, podle něj dostal název
Oldies	Deja*Vu Oldies	viz Deja vu
Oltec	Oltec	Oltec je slangové označení (hantecem) pro oblast Starého Brna, kde se podnik nachází
Olymp	Olymp	název odvozen od nejvyšší hory Řecka Olymp
Omega	Omega	podnik v objektu s názvem Omega
Onyx	Onyx	podle výzdoby interiéru - onyxová stěna
	Onyx	původ názvu nezjištěn
opice	Pivní opice	slovo pivní naznačuje sortiment podniku, opice se v hospodském slangu používá jako ekvivalent opilosti
	U 3 opic	podnik má tři majitele, což vedlo k volbě názvu, proč byly jako zvířata vybrány opice není známo
Orel	U Dřevěného orla	název podle polohy - na ulici Orlí, dřevěný byl do názvu přidán bez zvláštní motivace
	U Orla	původ názvu nezjištěn
Orlovna	Orlovna	podnik v budově Orlovny (existují dva podniky s tímto názvem)
Ořech	Pod Ořechy	podle okolní vegetace

osel	U Všech oslů	tímto poněkud pejorativním názvem je myšlen personál restaurace, majitel dodává, že v pozdějších hodinách lze vztáhnout i na některé hosty
osmička	Bistro na osmičce	název podle adresy (čísla domu) - Merhautova 8
Ottoman	Ottoman Trumpet	kavárna a hudební klub, v překladu z angličtiny znamená turecká trumpeteta, Turek hrající na trumpetu je i v logu podniku
Out	Time Out	viz Time
Pablo	Pablo EscoBar	název podle největšího kolumbijského překupníka drog Pabla Escobara, ve jméně je skryté slovo BAR, které je u názvu podniku zdůrazněno
Pad	Pad Thai	viz Thai
Padowetz	Padowetz	hotel (s původním názvem U císaře rakouského) byl postaven v roce 1839, majitel byl Lorenz Padowetz, podle něj se budova jmenuje Palác Padowetz
Pagát	U Pagáta	původ názvu nezjištěn
Palác	Palác Prigl	viz Prigl
Paladeo	Paladeo	španělská restaurace, název podle stejnojmenných doutníčků, které podnik nabízí, paladeo v překladu znamená vychutnávat
Pálavanka	Pálavanka	podle adresy, na Pálavském náměstí
Pálavský	Pálavský Šenk	podle adresy, na Pálavském náměstí
Palazzo	Palazzo	středomořská kuchyně, palazzo znamená v překladu ze španělštiny budova nebo palác
panna	U Kamenné panny	název restaurace přebírá název domu, v jehož dvoře se nachází, dům U Kamenné panny je známý díky pověsti o tragickém osudu dívky Johany (jedna ze známých brněnských pověstí)
Panoptikum	Panoptikum	původní název provozovny byl Pivní Pohoda, majitel časem název změnil, interiér hospody i reklamní předměty byly označeny písmeny PP, hledal tedy slovo, jež obsahuje dvě P, proto název Panoptikum
Panská	Panská lícha	restaurace ve stejnojmenném jezdeckém areálu

Pantáta	U Pantátů	symbolem jsou dva starší muži sedící u stolu - pantátové, název evokuje domácí prostředí i kuchyni, restaurace nabízí i české speciality
panter	U Růžového pantera	podle stejnojmenné filmové postavy, jejímiž obrázky je podnik vyzdoben
pánev	U Měděné pánve	podnik vznikl rozdělením legendární pivnice Masný růžek na dva provozy, s trochou nadsázky se na webových stránkách restaurace dozvíme, že vznikla již v době měděné, měděná pánev je všudypřítomný motiv, jedna označuje podnik zvenku, další zdobí interiér
Papano	Papano	původ názvu nezjištěn
ParkLane	ParkLane	původ názvu nezjištěn
Parlament	Parlament	název vyplynul z místní kuriozity, v Horních Heršpicích mají občané svou neoficiální republiku, jejíž představenstvo se na vládní schůzi schází právě zde
Parnas	Parnas Caffè	nachází se na Zelném trhu, jehož dominantou je kašna Parnas, podle ní i název
Parník	Parník Veverčí	restaurace je vybudována z odstaveného parníku, leží na břehu Brněnské přehrady, Veverčí byl třetí velkou lodí v provozu, spuštěn na vodu byl v roce 1947 a své jméno dostal pravděpodobně po hradu Veverčí, nejvýznamnější památce Brněnské přehrady
Pastouška	Pastouška	pastouška byla v minulosti budova, v níž se ubytovávali chudí obyvatelé (pastevci a podobně), název zvolen z důvodu interiéru (dřevěná dobová výzdoba) i zaměření restaurace (domácí styl)
pastýř	U Dobrého pastýře	název podle interiéru (vyzdoben ovčími kůžemi) i podle nabídky (specialita podniku jsou halušky)
Pátá	Pátá meta	podnik na baseballovém hřišti, název pátá meta odkazuje k samotné hře, která má pouze čtyři mety, pátá je tedy posezení v restauraci
Patas	La Patas	středomořská restaurace
Paterlord	Paterlord	původ názvu nezjištěn

Patriot	U Patriotů	podnik primárně pro fanoušky brněnského hokejového klubu Kometa, kteří se považují za brněnské patrioty
Pavillon	Pavillon	restaurace v budově bývalé Zemanovy kavárny, současný název navazuje na historický název, podnik s dlouhou a spletitou historií, funkcionalistickou Zemanovu kavárnu nechává vystavět kavárník Josef Zeman v roce 1926 v místě tehdejšího dřevěného Café Schopp Pavillon (podle něj stávající název), o několik let později, v roce 1964 je objekt zbourán (dnes na jeho místě stojí Janáčkovo divadlo), v roce 1995 je o 200 metrů dál postavena jeho replika, nejprve Zemanova kavárna, dnes Pavillon
pavouk	U pavouka	původ názvu nezjištěn
pec	Na Staré peci	stejný pojmenovací motiv jako Na Vápence
Peda	La Peda	italská restaurace
Pegas	Las Pegas Pegas	původ názvu nezjištěn podnik se jmenuje podle stejnojmenného piva, které se zde zároveň vaří, pegas je znám z mytologie a je to okřídlený kůň, který se objevuje ve znaku piva i celého podniku
Pekanda	Pekanda	restaurace na ulici Pekařské, nespisovně na Pekandě, podle nespisovného názvu ulice následně vznikl název podniku
Per	Per la gente	italská restaurace a pizzerie, v překladu znamená pro lidi
Pergola	Nová Pergola	původ názvu nezjištěn
Perla	Perla	podle stejnojmenného areálu, v němž se nachází
Petrov	Dvorek pod Petrovem Galerie a kavárna pod Petrovem	název podle polohy, podnik se nachází ve dvoře pod jednou z brněnských dominant viz Galerie
Piava	Na Piavě	název podle italské řeky Piavy, podnik leží na břehu Svratky
Piazza	Piazza	italská restaurace, italsky znamená náměstí, jméno podle polohy, nachází se na hlavním brněnském náměstí, na náměstí Svobody
Piccolo	Piccolo Piccolo Mondo	původ názvu nezjištěn italská restaurace, v překladu znamená malý svět

Pintxos	Don Pintxos	španělský (baskický) bar, Don znamená španělsky pán, pincho nebo také pintxo je typická španělská specialita, obdoba známějších tapas (tedy něco jako naše jednohubka), je to malé občerstvení, teplé či studené, podávané typicky právě v barech
Piri	Piri Piri Pub	v názvu patrná aliterace, podnázev Pikantní pivní pivnice, název piri piri podle odrůdy chilli papričky, restaurace se specializuje na pikantní jídla
písková	Na pískové cestě	viz cesta
Pivárium	Pivárium	název podle sortimentu, podnik zaměřen na širokou nabídku piv, slovo pivárium je neologismus
Pivní	Pivní bar Marley	viz Marley
	Pivní opice	viz opice
	Pivní stáj	viz stáj
Pivnice	Černohorská pivnice	viz Černohorská
	Ochutnávková pivnice	viz Ochutnávková
	Pivnice Vranovská	viz Vranovská
	Starobrněnská pivnice na Divadelní	viz Divadelní
	Stopkova plzeňská pivnice	viz Stopkova
pivovar	Líšeňský pivovar	viz Líšeňský
Pivovarský	Dalešický pivovarský restaurant	viz Dalešický
	Pivovarská Starobrnno	eliptický název, jedná se o pivovarskou hospodu, restauraci nebo podobně, v názvu chybí určující substantivum, Starobrnno je značka piva, která se zde vaří a prodává
Pizza	Pizza Zakki	viz Zakki
Pizzan	Pizzan	název je složen ze slova pizza (podnik je pizzerie) a z koncovky -n, jejíž užití nemá hlubší význam, majitel chtěl pouze ozvláštnit slovo pizza
Pizzerie	Kouzelná pizzerie	viz Kouzelný
	Pizzerie Selská	v názvu figuruje typ podniku (Pizzerie) i poloha (na ulici Selská)
Plameňák	Plameňák	název přezvat z původního podniku na stejném místě, motivace nezjištěna
	Plameňák	původ názvu nezjištěn
Plaz	U Plaza	původ názvu nezjištěn
Plzeňka	Plzeňka	deminutivum od názvu piva Plzeň

Plzeňský	Plzeňská díra	podnik názvem vyjadřuje nejen nabízený nápoj (pivo Plzeň), ale i typ podniku, pejorativní název díra vytváří představu zapadlého podniku
	Plzeňský dvůr	podnik názvem vyjadřuje nejen nabízený nápoj (pivo Plzeň), ale i typ podniku
	Stopkova plzeňská pivnice	viz Stopkova
Plznička	Plznička	deminutivum od názvu piva Plzeň, název není jedinečný, jedná se o franchisingovou síť
Pod	Dvorek pod Petrovem	viz Petrov
	Galerie a kavárna pod Petrovem	viz Galerie
	Pod Lékárnou	viz Lékárna
	Pod Lípami	viz Lípa
	Pod Ořechy	viz Ořech
	Pod Radničním kolem	viz kolo
	Pod Špilberkem	viz Špilberk
Podnebi	Podnebi	kavárna vznikla v prostředí zahrady pod Špilberkem, slovo podnebi má značit, že dominantou podniku je tato zahrada, kde se hosté nachází přímo pod nebem
Podobrazy	Podobrazy	slovo vzniklo spojením slov pod a obrazy, podnik se nachází v prostorách Moravské galerie, kde se mimo jiné vystavují i obrazy, proto tento název
Pohádková	Pohádková hospůdka	podle interiéru, vyzdoben pohádkovými motivy
Pohoda	Pohoda	podle celkového zaměření podniku, název dává zákazníkovi pocit, že se zde bude cítit dobře
Pohoštění	Pohoštění u Šroubka	viz Šroubek
Point	Point	původ názvu nezjištěn
Polo	Marco Polo	italská restaurace, název podle italského kupce a cestovatele
Pomalý	Pomalý bar	názvem zdůrazňuje pohodovou atmosféru podniku, ve kterém si můžete sednout a strávit zde několik příjemných "pomalých" hodin
Pontos	Pontos	řecká restaurace, pojmenována po jednom z řeckých bohů (bůh vnitřního moře), zároveň se tak někdy říká kraji ležícím při Černém moři
Porta	Porta Café	italská kavárna, italsky znamená přístav

Portoriko	Portoriko	název podle státu Portoriko, slovo pochází ze španělštiny (Puerto Rico) a znamená bohatý přístav
Potrefená	Potrefená husa	viz husa
Poutník	U Poutníka	název podle značky piva Poutník
Práh	Práh	kavárna Sdružení Práh (sdružení duševně nemocných) - obsluhují zde duš. nemocní
Prigl	Palác Prigl	podle webové stránky Prigl.cz, jejíž členové tento podnik založili, název stránky Prigl odkazuje k Brnu - nejen jazykem (hantec), ale i vybranou lokalitou, přehrada je pro Brňany všeobecně známá a navštěvovaná lokalita
	Prigl bar	podle lokality - umístěn na přehradě, prigl=přehrada v hantecu
Primavera	Primavera	italská pizzerie, primavera znamená jaro a zároveň je to i jeden z druhů pizzy
Princezna	Princezna	na místě dnešní restaurace stávala kdysi zřejmě první restaurace na levém břehu přehrady, jmenovala se U Brychtů (podle majitele), později dřevěná restaurace rozebrána, dnes Princezna
Priority	Priority Cafe	v překladu znamená přednostní, prioritní káva, tedy že zákazník a jeho objednávka je na prvním místě
Prokop	U Prokopů	dům postavil v roce 1928 pan Osvald Prokop, správce biskupského panství v Tatrách, v restituci dostal zpět opět Prokop
Prometheus	Prometheus	Prometheus je hrdina z řeckých bájí, podnik nemá s řeckou gastronomií spojitost
Prominent	Prominent	název podle cílové klientely
Proutník	U Proutníka	čepují pivo Poutník, mohlo by tedy být U Poutníka, název ozvláštněn vložením písmene R, vzniká vtipný název U Proutníka, poutníka (či proutníka?) má podnik i ve znaku
Průmyslovka	U Průmyslovky	nedaleko průmyslové školy, nabídka i interiér přizpůsobeny cílové klientele
Přehradní	Přehradní krčma	podle polohy, podnik se nachází u Brněnské přehrady
Přístav	Přístav U Vodů	podle polohy, podnik na Brněnské přehradě, nedaleko přístavu parníků, u Vodů podle majitele, podnik provozuje Dušan Voda, vtipné spojení

	Přístav	podnik na přehradě na zastávce parníku
pes	U hodného psa	podnik pojmenován podle konkrétního psa, pes je i ve znaku
pub	Australia pub	viz Australia
	Beer & Wine Pub	viz Beer
	Brick pub restaurant	viz Brick
	Double pub	viz Double
	Gas Pub	původ názvu nezjištěn
	HarpagonPub	viz Harpagon
	Piri Piri Pub	viz Piri
	PUXpub	viz PUX
	The Pub	anglicky znamená jednoduše hospoda, franchisingová síť po celé České republice
pupek	U Hovězího pupku	viz Hovězí
Purkyňka	Na Purkyňce	podle polohy, na ulici Purkyňova, stejný pojmenovací motiv jako Pekanda
Putna	U Putny	původ názvu nezjištěn
Putyka	Putyka u Mika	viz Mik
PUX	PUXpub	původ názvu nezjištěn
Pyramida	Pyramida	původ názvu nezjištěn
Racek	Racek	podle druhu ptáka (racka), kterého má podnik i ve znaku
Radnice	U Radnice	podle polohy, vedle budovy radnice
Radniční	Pod Radničním kolem	viz kolo
Radost	Squash Radost	podnik převzal název sportovního areálu, v němž se nachází, objekt Radost v Brně existuje již od 19. století
Rak	U Raka	podle zvířete, nachází se v údolí Říčky v Mariánském údolí, kde se dříve díky čistotě vody raci vyskytovali
Rakovec	Rakovec	název podniku odvozen od stejnojmenného názvu lokality (na Brněnské přehradě), ta získala své jméno podle výskytu raků
ranch	Texas ranch	viz Texas
Ratejna	Ratejna	původní význam slova je ubytování pro oráče (rataje), v přeneseném významu velká, nevlídná místnost, podnik se nachází ve sklepech, názvem chce naznačit zemitost a rustikálnost (neomítnuté stěny, dřevěné lavice,...)
Raw	Kiwi Raw Food	raw food znamená v překladu syrové jídlo, jedná se o vitariánskou restauraci, jídlo zde podávané tedy není nijak tepelně upravené, tzv. živá strava, slovo kiwi je podle druhu ovoce, které mají ve znaku

Rebio	Rebio	v názvu se skrývá slovo Bio, což je i zaměření restaurace (používání bio potravin), Re je pravděpodobně odvozeno od boha slunce, slunce má podnik i ve znaku
Redwall	Redwall	znamená červená stěna, která skutečně dotváří interiér podniku
Remet	Remet	původ názvu nezjištěn
Rendez - vous	Rendez - vous	název pochází z francouzského schůzka, kavárna slouží k setkávání lidí
Resort	Maximus Resort	resort znamená v překladu z angličtiny letovisko či útočiště, slovo maximus evokuje velikost, částečně i luxus
Restaurace	Černovická restaurace	viz Černovická
	DTJ restaurace	viz DTJ
	Horácká restaurace	viz Horácká
	Restaurace Lány	viz Lány
Restaurant	Central Restaurant Cafe	viz Central
	Dalešický pivovarský restaurant	viz Dalešický
	Gourmet Restaurant	viz Gourmet
	Grand restaurant	viz Grand
	Ki - Ki Restaurant	viz Ki - Ki
	Miki restaurant	viz Miki
	Restaurant Mitrovski	viz Mitrovski
	Siesta Lobby Wine Restaurant	viz Wine
Rialto	Rialto	restaurace s italskými specialitami, Rialto je jednou z částí Benátek
Ricada	Ricada	italská restaurace, původ názvu nezjištěn
Richard	U Richarda	v Brně existují dvě provozovny, restaurace má název podle piva Richard (rodinný pivovar), které se zde čepuje
River	Campus River	viz Campus
Rock	Rock sport club	viz sport
Rola	Na Roli	v brněnském hantecu znamená rola nádraží, tedy na roli=na nádraží, kde hospoda skutečně je
Rosnička	Rosnička	původní název Restaurace U rosničky, otevřena v roce 1928, sloužila jako výletní restaurace, již od svého založení má podnik v názvu rosničku, možná souvisí i s městskou částí, v níž se nachází, a sice Žabovřesky

Rotor	Rotor bar	rotor je nosná konstrukční část vrtulníku, vrtulník má podnik i ve znaku, v grafickém znázornění svého názvu využívají toho, že rotor je palindrom, první R je záměrně napsáno obráceně, aby byl název zcela symetrický
rouge	Moulin rouge	viz Moulin
Rubín	Rubín	v areálu Rubín
Rudý	U Rudého vola	viz vůl
Rudolf	Café Rudolf	podnik získal svůj název podle původního majitele domu, který se jmenoval Rudolf
Rudolfské	K Rudolfskému návrší	viz návrší
Ruland	Ruland	podle sortimentu, Rulandské je odrůda vína
Rustical	Rustical	v překladu z angličtiny znamená rustikální, domácký, na tento typ kuchyně se podnik zaměřuje
růže	Bílá růže	viz Bílá
	Čtyři růže	v překladu do angličtiny four roses, což je název alkoholického nápoje, konkrétně bourbonu, podnik má název podle tohoto nápoje
	Dřevěná růže	motiv květiny (zvláště růže) není ojedinělý, jeho výskyt je poměrně častý, proč bylo zvoleno adjektivum dřevěná není známo
	Modrá růže	viz Modrá
	Železná růže	viz Železná
růžek	Masný růžek	viz Masný
Růžička	U Růžičky	název podle majitele, dříve se podnik jmenoval Za Mostem podle polohy
Růžek	Na Růžku	podle polohy, podnik na rohu dvou ulic
Růžový	Růžová slepička	viz slepička
	U Růžového pantera	viz panter
Rybářská	Rybářská bašta	viz bašta
rychta	Bohunická rychta	viz Bohunická
	Majlontská Rychta	viz Majlontská
	Na Rychtě	rychta je budova, ve které sídlil rychtář
	Svitavská rychta	viz Svitavská
Rytířský	Rytířská krčma	podle interiéru i celkového konceptu restaurace, má připomínat středověkou krčmu
Sabaidy	Sabaidy	laosko-thajská restaurace, název pochází z rodného jména Sabaidy

Saggio	Caffé del Saggio	kavárna, podnik má sice italský název (saggio znamená moudrý), čímž odkazuje na italské umění připravovat kávu, interiér ale odpovídá 20. letům 20. století (období Masaryka a Beneše), které majitel považuje za období elegance, slušnosti a schopnosti žít
Saligen	Saligen	původ názvu nezjištěn
Salve	Salve	italský pozdrav, znamená ahoj
Samovar	Samovar	ruská restaurace, název podle tradiční ruské nádoby složící k vaření vody pro přípravu čaje
Santiago	Santiago	středomořská kuchyně, název podle španělského města Santiago
Santon	Santon	původ názvu nezjištěn
Satyam	Satyam	indická restaurace, Satya znamená pravdivost a je součástí indického duchovního života
Savoy	Savoy	kavárna na stejném místě a se stejným názvem již za první republiky, dnes se chtějí vrátit k tehdejší slávě, jméno Savoy je ve světě častým jménem kaváren a označuje francouzský region Savojsko
Sedmý	Na Sedmém schodu	do podniku vede několik schodů, navíc lidové moudro praví, že nejlépe chutná pivo právě ze sedmého schodu (je nejlépe vychlazené), název tedy značí, že zde mají nejlepší pivo
Selská	Pizzerie Selská	viz Pizzerie
	Selský dvůr	název podle interiéru a celkového zaměření podniku (domácí kuchyně)
Semilasso	Semilasso	podle polohy, podnik se nachází ve stejnojmenném kulturním centru, zajímavý je poznatek, že právě na tomto místě se nacházel od první poloviny 19.století zájezdní hostinec, který býval kulturním centrem pro Královo pole i cílem rodinných výletů pro obyvatele Brna, svůj název získal podle knížete Hermanna Pücklera-Muskau (spisovatel a cestovatel), který používal pseudonym Semilasso a v tomto hostinci údajně dokončil svůj cestopis Semilasso v Africe
Seminár	U Seminárů	podnázev ...jako z hrabalových Postřižín - atmosféra a jídelniček první republiky

Severka	Severka	původ názvu nezjištěn
Shanghai	Shanghai	čínská restaurace, název podle čínského města Shanghai, i když se jedná o čínskou restauraci, není název čínský (tedy Šang-chaj) ani český (Šanghaj), nýbrž anglický
Sharingham	Sharingham	restaurace ve staroanglickém stylu, název pravděpodobně podle města Sheringem ve Velké Británii
Sherlock	Sherlock Holmes	název podle stejnojmenné literární postavy
Sherwood	Sherwood	podnik v lesíku, název odkazuje na les Sherwood ze známého díla Robin Hood
schod	Na Sedmém schodu	viz Sedmý
Schwarz	U Schwarzů	název podle příjmení Schwarz
Siesta	Siesta Lobby Wine Restaurant	viz Wine
Silver	John Silver Taverna	název podle stejnojmenné románové postavy z knihy Ostrov pokladů, hrdina je pirát, také restaurace je v pirátském stylu
Skanzeen	Skanzeen	restaurace se slovenskými specialitami, proto zvoleno slovo skanzen, zdvojené e v názvu je nadbytečné
sklep	Moravský sklep	viz Moravský
Sklípek	Sklípek	podnik vytvořen z bývalého sklepa, deminutivum má vytvářet představu útulných prostor
Slavia	Slavia	Slavia je matka Slovanů, v Praze existuje stejnojmenná slavná kavárna, v dalších městech České republiky je množství kaváren či hotelů s tímto názvem
slepička	Růžová slepička	původ názvu nezjištěn
Sluneční	Sluneční dvůr	původ názvu nezjištěn
Slunečnice	Slunečnice	název podniku odvozen od květiny slunečnice, kterou má podnik ve znaku a dominuje i výzdobě interiéru, ten pak působí svěže a letně
Sob	U Soba	původ názvu nezjištěn
Social	Bistro Le Social	francouzsky, znamená sociální (určeno k potkávání a přátelení lidí)
Society	Café Society	society znamená anglicky společnost, kavárna je tedy společenským místem, určeným k setkávání
Sojka	U Sojků	název podniku podle příjmení Sojka
Sokolovna	Husovická Sokolovna	viz Husovická
Solitaire	La Solitaire	poněkud netypický název pro kavárnu, znamená samotář či osamělý, kavárny svým názvem obvykle demonstrují opak

Sparta	Sparta	název podle stejnojmenného fotbalového klubu, podnik u hřiště
Spartak	Na Spartaku	název podle fotbalového klubu, podnik je v těsné blízkosti hřiště
Spielberk	Spielberk café	v komplexu budov Spielberk Office Centre
Spirála	Spirála	biorestaurace, spirála ve znaku vyjadřuje životní energii
Spolek	Spolek	spolek je sdružení scházejících se lidí, kavárna má sloužit ke scházení a sblížování
sport	Rock sport club	podnik je součástí stejnojmenného sportovního klubu
Squash	Squash Radost	viz Radost
stáj	Pivní stáj	název podle sortimentu - podnik se specializuje na nabídku piv, stáj jako metafora stáje pro koně, místa odpočinku a nabrání sil
Stará	Na Staré peci	viz pec
Starobrněnský	Starobrněnská pivnice na Divadelní	viz Divadelní
	Starobrněnský šenk	název podle sortimentu, jímž je pivo značky Starobrnno
Starobrněnskej	Starobrněnskej šenk	název podle sortimentu, jímž je pivo značky Starobrnno, nespisovná koncovka dodává názvu neformální ráz
Starobrnno	Pivovarská Starobrnno	viz Pivovarský
Starý	U Starýho Billa	viz Bill
Steiner	Café Steiner	název po významném brněnském staviteli z období funkcionalismu Endré Steinerovi, který celý dům naprojektoval
Stodola	Stodola	selský styl i interiér
stojáka	Na stojáka	název podle způsobu konzumace nápoje, tzv. "na stojáka", tedy ve stoje, nikoliv v sedě, podnik je specifický tím, že zde nejsou židle, u stolů se skutečně stojí
Stůl	U Dřevěného Stolu	všechny stoly v restauraci jsou skutečně z tohoto materiálu, dřevo dominuje celému interiéru

Stopka	Stopkova plzeňská pivnice	jeden z legendárních brněnských podniků, pivnice zde byla již od poloviny 19.století (Jonákova pivnice), v roce 1910 ji převzal a proslavil nový hostinský Jaroslav Stopka, odtud tedy první slovo v názvu, slovo plzeňská ukazuje na značku piva, které se zde čepuje od počátku fungování podniku dodnes nepřetržitě, pivnice pak typ podniku. Dnes je podnik součástí franchisingové sítě s názvem Kolkovna, díky silné tradici však podniku zůstal jeho původní název
Strada	La Strada	italská restaurace, znamená cesta, silnice
Strakonický	Strakonický Dudák	název podle sortimentu, piva značky Strakonický Dudák
Stronghold	Stronghold	anglicky znamená pevnost, což odkazuje k minulosti, restaurace ve středověkém, rytířském stylu
Středověký	Středověká krčma	podnik zachovává středověké tradice (včetně názvů jídla, měny, oděvu obsluhy a výzdoby), cílem je působit stylově a dobově
Sun	Golden Sun	viz Golden
Sunset	Sunset	znamená západ slunce, z terasy restaurace je možno sledovat západ slunce nad Brnem
Sushi	Sushi Ya	viz Ya
Suzie's	Suzie's	restaurace získala své jméno podle majitelky Zuzany, v překladu Suzie, Suzie's je přivlastňovací tvar, znamená Zuzanina
svatý	U Svatého Antoníčka	viz Antoníček
	U Svatého Václava	viz Václav
	U Všech svatých	v bezprostřední blízkosti se nachází nemocnice U Svaté Anny, dále kostel zasvěcený Panně Marii a opatství svatého Tomáše, ve 13.století se nedaleko rovněž nacházela kaple Všech svatých, název má být i zábavný, místní štamgasti svým ženám říkají, že chodí ke svatým, nelze jim tedy nic vyčítat, interiér vyzdoben obrazy svatých
Svatoboj	Svatoboj	roku 1871 byla založena husovická Občanská beseda Svatoobj, dnes v místě restaurace
Svatovavřínecký	Svatovavřínecký dvůr	viz dvůr
Světluška	Světluška	dětská kavárna, název podle světlušky, kterou má podnik i ve znaku,
Svijany	Hospůdka Svijany	podle nápoje, pivo Svijany

Svitavská	Svitavská rychta	podle řeky Svitavy
Szeged	Szeged	podle maďarského města Szeged, maďarská kuchyně
Šelepka	Šelepka	podle ulice (Šelepova), stejný pojmenovací motiv jako například Pekanda
Šenk	Pálavský Šenk	viz Pálavský
Šermířský	Šermířský klub L.A.G.	název podle cílové klientely, stylová středověká restaurace
Šilingrák	Šilingrák Cocktail Bar	název zahrnuje polohu (Šilingrák, spisovně Šilingrovo náměstí) i typ podniku (Coctail Bar)
Šošon	U Šošona	název podle indiánského kmene Šošoni, indiána má podnik i ve znaku
Špaček	Kabaret Špaček	kabaret je to proto, že se zde pořádají kabaretní i jiná divadelní představení, Špaček je příjmení majitele podniku
Špalíček	Špalíček	restaurace sídlí ve skupině domů s názvem Malý Špalíček
Špice	Na Špici	podle polohy
Špilberk	Pod Špilberkem	název podle polohy, odkazuje k významné brněnské dominantě, pevnosti Špilberk
Šrébrák	Na Šrébráku	v roce 1907 vznikla z bývalého hřbitova zahrádkářská kolonie Schrebroyovy zahrádky, lidově Šrébráky, dnes park, vedle něj zmíněný podnik
Šroubek	Pohoštění u Šroubka	restaurace je v prodejně železářství, název odvozen od sortimentu obchodu
Štanýř	Na Štanýři	štanýř je součást rybníka (respektive hráze), podnik je nedaleko řeky Svitavy, poblíž Obřanského mostu, motivace pravděpodobně odtud
Štáva	U Štávů	název pravděpodobně podle vlastního jména, zajímavostí je, že zahrádka hospody je pod nejstarší lípou v Brně, někdy se jí říká lípa U Štávů
Štěpán	U Štěpána	podle majitele
Štěstí	Chutné štěstí	čínská restaurace, tyto podniky mají často v názvu slovo "štěstí", jsou známé také tím, že se zde po jídle podávají tzv. Koláčky štěstí - tedy moučník, ve kterém je zapečený vzkaz s obvykle pozitivním textem
Štika	U Štiky	název podle domovního znaku
Štír	U Štíra	původ názvu neznám

Šulák	U Šuláka	podnik s tímto názvem zde vznikl již po druhé světové válce, původně jako letní hostinec, později zahájil celoroční provoz a byl přejmenován na restauraci Osada, stále se podniku říkalo U Šuláka, po letech získal zpět svůj původní název po prvním majiteli
Švábka	Na Švábce	na těchto místech (dnešní Údolní) se nacházela samostatná vesnice Švábka, název dostala podle původních kolonistů z jižního Německa – Švábska, kteří se v oněch místech usazovali. V průběhu staletí ulice měnila častokrát své jméno – ve 14. století z původní Schwabengasse na Švábská, 1867 Turnergasse+ Talgasse, 1902 Jahngasse, 1915 Eugengasse, 1918 Talgasse (Údolní), 1930 Údolní, 1952 třída Obránců míru, od roku 1990 až doposud Údolní.
Švejk	Švejk	název podle legendární literární postavy, interiér vyzdoben obrázky Švejka od malíře Josefa Lady, názvu podniku odpovídá i nabídka, nabízí typickou českou kuchyni
Tah	Na Tahu	slangový výraz pro večírek bývá někdy tah, název značí, že je podnik určen k těmto účelům
Tatra	Tatra	podle výrobce vozů značky Tatra
Taverna	Gyros Taverna Athena	viz Athena
	John Silver Taverna	viz Silver
Tee Vee	Café Tee Vee	kavárna za budovou České televize
Tenis	Tenis Bar	podnik na tenisovém kurtu
Tenkrát	Tenkrát na Východě	Východem je myšlen východní blok jako neoficiální označení pro Sovětský svaz, podnik svým interiérem a výzdobou tuto dobu (již minulou, proto v názvu slovo Tenkrát - vyjadřuje určitou nostalgii) připomíná
	Tenkrát na Západě	podnik svým interiérem parafrázuje Divoký západ
Terasa	Terasa	součástí a zároveň i dominantou podniku je velká dřevěná terasa
Tesař	U Tesaře	původ názvu nezjištěn

Těsně	Těsně vedle	při vymýšlení názvu pro podnik se spolumajitelé stále nemohli shodnout, měli pocit, že již skoro vymysleli název, který by se jim líbil a jeden z nich to okomentoval slovy "těsně vedle", tento název už podniku zůstal
Texas	Texas ranch	název podle stylu a interiéru podniku
Thai	Pad Thai	thajská restaurace, název podle typického thajského jídla (smažené nudle)
Thalie	Thalie	název odvozen od postavy z řecké mytologie, Thálie byla múza komedie a veselého básnictví, pojmenovací motiv částečně podle polohy, leží mezi divadly Mahenovým a Janáčkovým
The	The Immigrant	viz Immigrant
	The Kings Head	viz Head
	The Pub	viz Pub
therapy	Záhrada café therapy	původ názvu nezjištěn
Tim	U Tima	původ názvu nezjištěn
Time	Time Out	v překladu znamená oddechový čas, používá se sportovní terminologii, podnik se nachází u sportovního hřiště
Tinto	Tinto	slovem tinto označují Španělé červené víno, s typem podniku název příliš nesouvisí, podnik není specializován ani na španělskou kuchyni ani na vína
Tip	Tip Gambrinus	viz Gambrinus
Tivoli	Tivoli	restaurace má název podle secesního domu Tivoli na Konečného náměstí (sídlí naproti), motivace názvu domu je nejednoznačná, pravděpodobně však získal své jméno podle hostince, kterému se říkalo Na Tivoli (snad podle italského města Tivoli, oblíbeného výletního místa Římanů) a stával na místě dnešního slavného domu
Tomato	Tomato Fresh	v překladu znamená čerstvé rajče, odpovídá konceptu restaurace, zaměřují se na čerstvé a sezónní suroviny

Topas	Topas	podnik má stejný název již od svého založení (47 let), název odvozen od drahokamu topaz, jehož napodobenina zdobila vchod do podniku, název vybrán i z důvodu jedinečnosti, stejně jako je topaz vzácný kámen, i podnik byl ve své době raritou, jednalo se o jeden z prvních vysokoškolských klubů ČSSR
Tora	Tora	původ názvu nezjištěn
Tortuga	Tortuga	ze španělského želva
Toscana	Toscana	italská restaurace, název podle italského regionu Toskánsko
Toulavý	Toulavý Kocour	původ názvu nezjištěn
Tramín	Tramín	restaurace a vinárna, název podle druhu vína Tramín
Trať	Na Trati	v názvu je myšlena trať závodu Velká cena, který se dříve jezdil přes Brno, několik let vedl i místem, kde nyní leží daný podnik, interiér podniku vyzdoben předměty vztahujícími se k tomuto závodu, hospodě se někdy říká též Depo (místo obnovení paliva)
Trávníček	U Trávníčka	název má dlouholetou tradici, již téměř sto let funguje restarace pod tímto názvem, pravděpodobně podle původního majitele
Trenck	Baron Trenck	viz Baron
Trio	Trio	trio je mezinárodní slovo, znamená tři
Tripoli	Tripoli	Tripoli je anglický název pro hlavní město Libye
Tropicana	Tropicana	interiér plný palem má evokovat tropickou atmosféru
Trumpet	Ottoman Trumpet	viz Ottoman
Tryzub	Tryzub	ukrajinská kuchyně, název podle státního znaku Ukrajiny, tvoří ho žlutý trojzubec (tryzub) v modrém poli
Tři	Tři ocásci	viz ocásek
Tukan	Tukan	název podle ptáka tukana, kterého mají ve znaku, podtitul London restaurant, anglická jídla, nápoje (Guinness) i interiér
Tulip	Tulip	anglicky tupilán, který mají ve znaku
Tulipán	Tulipán	podle typu květiny, interiér zdoben tulipány

Tungsram	Tungsram	Tungsram vzniklo spojením výrazů "tungsten" a "wolfram" - tungsten je v angličtině a jiných jazycích pojmenováním pro kov wolfram.
Turbína	Turbína	původ názvu nezjištěn
Tuřanská	Tuřanská Beseda	viz beseda
Tusto	Tusto	v italském regionálním dialektu se takto vyslovuje slovo gusto (chuť), které majitel použít nechtěl (i když vyjadřuje jednoduchou koncepci jeho podniku), protože je příliš známé a tudíž neoriginální, proto použil originální Tusto
Two	Two Cowboys	viz Cowboys
Tyrkys	Tyrkys	původ názvu nezjištěn
U	Krčma u Imricha	viz Imrich
	Přístav U Vodů	viz Přístav
	Putyka u Mika	viz Mik
	U 3 opic	viz opice
	U Alberta	viz Albert
	U Badinů	viz Badin
	U Bedrunky	viz Bedrunka
	U Bernardýna	viz Bernardýn
	U Bílého beránka	viz beránek
	U Bláhovky	viz Bláhovka
	U Boba	viz Bob
	U Buldoka	viz Buldok
	U Čápa	viz Čáp
	U Čoupků	viz Čoupek
	U Daana	viz Daan
	U Dobré kozy	viz koza
	U Dobrého pastýře	viz pastýř
	U Draka	viz Drak
	U Dřeváka	viz Dřevák
	U Dřevěného orla	viz orel
	U Dřevěného Stolu	viz stůl
	U Dvořáků	viz Dvořák
	U Dvou kosů	viz Dva
	U Emila	viz Emil
	U Fariho	viz Fari
	U Fidela	viz Fidel
	U Filů	viz Fil
	U Gogola	viz Gogol
	U hada	viz had
	U Havrana	viz Havran
	U Hejmalů	viz Hejmal

U Heligonky	viz Heligonka
U hodného psa	viz pes
U Honzáků	viz Honzák
U Hovězího pupku	viz Hovězí
U Hřebíčků	viz Hřebíček
U Hříbku	viz Hříbek
U Chluparů	viz Chlupar
U Jároša	viz Jároš
U Jeníka	viz Jeník
U Ježků	viz Ježek
U Jury	viz Jura
U Kaluže	viz Kaluž
U Kalvodů	viz Kalvoda
U Kamenné panny	viz panna
U Kapucínů	viz Kapucíni
U Karla	viz Karel
U Kašny	viz Kašna
U Kaštanů	viz Kaštan
U Klimešů	viz Klimeš
U Kocoura	viz Kocour
U Kormidla	viz Kormidlo
U Kořínků	viz Kořínek
U Kosa	viz Kos
U kotelny	viz kotelna
U Kotvy	viz Kotva
U Kouřícího králíka	viz králík
U Kozla	viz Kozel
U krále Jiřího	viz král
U Královny Elišky	viz Královna
U kroužku	viz kroužek
U Křápků	viz Křápek
U křivé vrtule	viz vrtule
U Kyršů	viz Kyrš
U Labužníka	viz Labužník
U Lasa	viz Laso
U Látalů	viz Látal
U Libušky	viz Libuška
U Lucerny	viz Lucerna
U Lva	viz Lev
U Malchrů	viz Malchr
U Měděné pánve	viz pánev
U Menclů	viz Mencl
U Míče	viz Míč
U Mikešů	viz Mikeš
U Mlsné Kozy	viz koza

	U Němců	viz Němec
	U Nudle	viz Nudle
	U Orla	viz Orel
	U Pagáta	viz Pagát
	U Pantátů	viz Pantáta
	U Patriotů	viz Patriot
	U pavouka	viz pavouk
	U Plaza	viz Plaz
	U Poutníka	viz Poutník
	U Prokopů	viz Prokop
	U Proutníka	viz Proutník
	U Průmyslovky	viz Průmyslovka
	U Putny	viz Putna
	U Radnice	viz Radnice
	U Raka	viz Rak
	U Richarda	viz Richard
	U Rudého vola	viz vůl
	U Růžičky	viz Růžička
	U Růžového pantera	viz panter
	U Seminářů	viz Seminářů
	U Schwarzů	viz Schwarz
	U Soba	viz Sob
	U Sojků	viz Sojka
	U Starýho Billa	viz Bill
	U Svatého Antoníčka	viz Antoníček
	U Svatého Václava	viz Václav
	U Šošona	viz Šošon
	U Štávů	viz Štáva
	U Štěpána	viz Štěpán
	U Štiky	viz Štika
	U Štíra	viz Štír
	U Šuláka	viz Šulák
	U Tesaře	viz Tesař
	U Tima	viz Tim
	U Trávníčka	viz Trávníček
	U Vedrů	viz Vedra
	U Vočka	viz Vočko
	U Vrtule	viz Vrtule
	U Všech čertů	viz čert
	U Všech oslů	viz osel
	U Všech svatých	viz svatý
	U Zlaté konve	viz konev
Union	Union	podle polohy, podnik se nachází ve stejnojmenném ochodním centru

Václav	U Svatého Václava	svatý Václav je patron české země, podnik ve středověkém stylu, proto název středověké postavy
Vačice	Veselá Vačice	původ názvu nezjištěn
Vajíčko	Vajíčko	původ názvu nezjištěn
Valevil	Whiskey bar Valevil	Whiskey v názvu značí sortiment, bar zase typ podniku, samo slovo Valevil nemá žádný význam, je vymyšlené, majitel vymyslel záměrně takové slovo, které se bude hodit k irsko-skotskému duchu podniku
Valoria	Valoria	prvky francouzské a italské kuchyně, název podle francouzského města Valoria
Van	Van Morrison	viz Morrison
Vápenka	Na Vápence	v těchto místech počátkem 20.století stávala vápenka, nedaleko leží podnik s názvem Na Staré peci - stejný důvod pojmenování
Varadero	Varadero	název podle stejnojmenného kubánského poloostrova, interiér restaurace v kubánském stylu
Varna	Varna	název podle bulharského města Varna, odpovídá interiér i nabídka
Váza	La Váza	podle názvu kávy Lavazza, vtipně počestěno
Večeřa	Večeřův dvůr	původ názvu nezjištěn
vedle	Těsně vedle	viz Těsně
Vedra	U Vedrů	název podle příjmení Vedra
Vegalite	Vegalite	Slovo égalité pochází z francouzštiny, znamená rovnost, vyrovnanost, V v názvu značí vegetariánskou restauraci
Vegas	Vegas Club	původ názvu nezjištěn
Velká	Velká Klajdovka	viz Klajdovka
Velorex	Velorex	název podle legendárního auta Velorex (někdy přezdívan hadrák), jeden z nich zdobí i interiér
Ventana	Ventana	v překladu znamená okno, kavárna je celá prosklená, ze tří stran její stěny tvoří velké okno
Vergnano	Vergnano	podle stejnojmenné kávy
Veselá	Veselá husa	viz husa
	Veselá kavárna	název odkazuje na cílovou klientelu, jedná se o dětskou kavárnu, pro děti typická vlastnost veselost, hravost
	Veselá Vačice	viz Vačice
Vespa	Vespa	znamená vosu, vosu má kavárna ve znaku

Veteran	Veteran car	viz car
veverka	Zlatá veverka	viz Zlatý
Veveří	Parník Veveří	viz Parník
Vídeňka	Vídeňka	podle polohy, na ulici Vídeňská
Viktoría	Viktoría	název vznikl z dívčího jména Viktorie, jméno je latinského původu a znamená vítězství
Village	East Village	viz East
vinárna	Biskupská vinárna	podnik se nachází pod brněnským biskupstvím
Vista	Vista	vista znamená italsky a španělsky pohled, z restaurace Vista je nádherný pohled na Brno
Vita	La Dolce Vita	italská kavárna, překlad znamená sladký život
Vitalité	Vitalité	znamená francouzsky vitalita, restaurace zaměřená na zdravý životní styl
Viva	Viva	španělský znamená živý, naživu
Vive	l'Eau Vive	v překladu znamená živá voda, podnik patří francouzským misionářkám z misijní rodiny Donum Dei, chtějí lidem přinášet "živou vodu", což je Boží láska, odpuštění a milosrdenství
Vočko	U Vočka	podle podniku z legendárního seriálu Simpsonovi
Voda	Přístav U Vodů	viz Přístav
vůl	U Rudého vola	velmi starý název, odvozen od názvu domu U Rudého vola, v němž podnik sídlí
Vranovská	Pivnice Vranovská	první slovo z názvu odkazuje na zaměření podniku, druhé lokalizuje, podnik na ulici Vranovská
Vrtule	U křivé vrtule	podnik v blízkosti letiště, název odkazuje na vrtuli letadla
	U Vrtule	původ názvu nezjištěn
Všech	U Všech čertů	viz čert
	U Všech oslů	viz osel
	U Všech svatých	viz svatý
Vyhlídká	Na Vyhlídkce	podtitul aneb u Černé báby, restaurace má bohatou a dlouholetou historii, byla založena paní Černou už v roce 1925
Východ	Tenkrát na Východě	viz Tenkrát
Vysočina	Bowling bar Vysočina	viz Bowling

Výtopna	Výtopna	franchisingová síť restaurací, podnik specifický tím, že zde nápoje neroznáší obsluha, hosté obsluhováni modelovou železnicí, název vznikl z obecného slova výtopna, což znamená místo pro opravu a údržbu parních lokomotiv, neboli depo
Wainerka	Wainerka	název podle adresy, nespisovné označení pro ulici Wainarovu, stejný motiv jako Pekanda
Wayland	Wayland	původ názvu nezjištěn
Wellington	Wellington Cafe	podle hlavního města Nového Zélandu
Whiskey	Whiskey bar	podle specializace podniku - široký výběr whiskey
	Whiskey bar Valevil	viz Valevil
Wine	Beer & Wine Pub	viz Beer
	Siesta Lobby Wine Restaurant	název se skládá z několika slov, dohromady znamená vinná restaurace a místo odpočinku
Ya	Sushi Ya	japonská restaurace, zaměřená na sushi, Ya je jedno z japonských písmen
Yucatan	Yucatan	podle stejnojmenného amerického poloostrova
Yvy	Yvy	název podle vlastního jména majitelky Yvety, Yvy naznačuje přivlastňovací vztah
Za	Za Homerunem	viz Homerun
	Za kapličkou	viz kaplička
Zagreb	Zagreb	název podniku podle chorvatského hlavního města Záhřeb
Záhrada	Záhrada café therapy	viz therapy
Zakki	Pizza Zakki	název odvozen z rakouského auf Zack sein, což znamená být stále v pohybu
Západ	Tenkrát na Západě	viz Tenkrát
Zastávka	Dobrá Zastávka	kavárna je skutečně na zastávce MHD, zpříjemní lidem čekání
Zdravý	Zdravý Život	viz Život
Zelený	Zelený dveře	viz dveře
Zlatý	U Zlaté konve	viz konev
	Zlatá Muška	viz Muška
	Zlatá veverka	název vymyslela dcera bývalého majitele, pojmenovací motiv byl její oblíbená hračka
	Zlatý grál	ve znaku má tento podnik skutečně kalich, který však někdy bývá chybně označen jako zlatý grál, ve skutečnosti se jedná o Svatý grál, mýtický kalich, z nějž pil Ježíš při poslední večeři

zmije	Hluchá zmije	stejně se v překladu jmenuje jedna australská řeka, název provozovatele natolik zaujal, že ho získala i pivnice
Zubatá žába	Zubatá žába	viz žába
Žebětínský	Žebětínský dvůr	recesistická skupina z Bruntálu pojmenovala místní pivo Zubatá žába, název převzal i brněnský podnik
Železná	Železná růže	název podle polohy, městská část Žebětín stejný majitel jako dřevěná růže, pravděpodobně i stejný motiv pojmenování
Život	Zdravý Život	podle zaměření restaurace na zdravou stravu

10. Závěr

Za cíl této práce jsme si vytyčili rozbor názvů brněnských restaurací, hospod, kaváren, barů a dalších podobných podniků. Hlavní důraz byl kladen na strukturu názvů a motivaci pojmenování (v případě českých názvů), případně na jazyk, z něhož byl název převzat (v případě cizích názvů). Celkově jsme získali 712 vzorků, s nimiž jsme pracovali.

Pro účely této práce byly zvoleny **klasifikační postupy**, které jsou popsány v kapitole osm. Pochopitelně existuje více způsobů, jak s názvy pracovat, jeden z nich použil i Patrik Mitter ve svém článku s podobným tématem.³⁴ Jednalo se o klasifikaci podle vztahových modelů.

Vztahový model *„vyjadřuje základní vztah pojmenovatele (nebo uživatele) k propriálně pojmenovávanému objektu. Vztah pojmenovatele k pojmenovanému objektu je vymezen obsahově sémantickými kategoriemi, které mají platnost onomastických univerzálií. Lze je postihnout zájmeny: a) „kde“; b) „kdo, co“; c) „jaký, -á, -é, jací“ event.. „za jakých okolností“; d) „čí“.*³⁵

Také názvy restaurací, s nimiž jsme pracovali, by se dali do uvedených kategorií zařadit, bylo by to nicméně z velké části opakování již zjištěného. Model „kde“ se z větší části překrývá s naší kapitolou Poloha, model „jaký“ by měl mnoho společných zástupců s kapitolou Typ restaurace a cílová klientela. Model „čí“ se (jak zmiňuje i Mitter) téměř nevyskytuje.

Z hlediska **strukturálních vlastností** názvů lze konstatovat, že mezi českými názvy se nejčastěji vyskytuje struktura prepozice a substantivum, z čehož nejproduktivnější je prepozice *u*. Druhá nejčetnější je struktura jednoslovná substantivní. Tyto dvě skupiny tvoří dohromady více než polovinu zkoumaných názvů. Žádná

³⁴ Článek *Možnost aplikace vztahových modelů u názvů restaurací*. Zabýval se názvy restaurací v Ústí nad Labem.

³⁵ MITTER, P. *Možnost aplikace vztahových modelů u názvů restaurací*. In *Acta Onomastica, Ročník 44*. 1. vyd. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2003, s. 48.

z ostatních struktur nevytváří tak produktivní skupinu, jejich výskyt je spíše v jednotkách případů.

Z hlediska **motivace** je jednoznačně nejčastější pojmenování podle polohy, což odpovídá i potřebě lidí. Zvláště ve větších městech je velká potřeba orientačních bodů, podle nichž se lidé řídí. Druhý nejčastější motiv je pojmenování podle osobnosti, především podle majitele či provozovatele. Je zajímavé, že na vesnicích a větších městech tento pojmenovací motiv obvykle dominuje (což souvisí se způsobem života i potřebou orientace, jak již bylo řečeno výše). Na třetím místě v četnosti názvů je typ podniku a cílová klientela. V práci jsou zmíněny i další typy motivací, jejich výskyt již není tak frekventovaný.

Poměrně překvapivým závěrem při zkoumání názvů byl fakt, že stále **převažují názvy české oproti cizojazyčným**. Již méně překvapující bude, že mezi cizojazyčným dominují názvy anglické. Dále jsou to názvy italské, francouzské a španělské, ostatní cizojazyčné názvy se obvykle vyskytují ve skupině do deseti případů. Velmi málo se vyskytují názvy německé, což je (vzhledem k historii i geopolitickému rozdělení) poněkud zarážející.

Součástí práce je i bohatý **slovník názvů**, jenž obsahuje všechny zkoumané názvy a ve většině případů i jejich motivaci. Důvod pojmenování nebylo vždy snadné získat, o to zajímavější však některé názvy jsou.

Hostince, putyky a šenky vznikají v blízkosti lidských obydlí již dlouhá staletí. Zkoumání jejich názvů tedy nebylo pouze zjištění aktuálního stavu, zároveň nám umožnilo nahlédnout do historie (obzvláště u podniků s dlouhou tradicí) a porovnat život lidí dnes a v minulosti. Celá onomastika, kromě jiného, slouží často jako pomocná věda i pro ostatní obory, které z ní čerpají cenné poznatky. Jsou to především historie a geografie, kterým může onomastika (a zvláště toponomastika) výrazně pomoci. O její důležitosti v systému věd snad již dnes nikdo nepochybuje, přesto se však často řadí (i když neoprávněně) k vědám méně favorizovaným.

11. Resumé

Tato diplomová práce je věnována současným názvům brněnských restaurací, hospod, kaváren a barů. Práce je rozdělena do tří částí. První část zahrnuje uvedení do problematiky, zařazení dané problematiky v rámci onomastické teorie a etymologii některých obecných slov. Jsou zde zmíněny i metody získávání dat.

Cílem druhé části je rozřadit názvy do kategorií podle předem určených kritérií. Při klasifikaci je zásadní jazyk názvu, struktura názvu a motivace, která vedla k výběru daného jména.

Součástí práce je i bohatý slovník, který tvoří třetí a poslední část.

Za nejdůležitější výsledky výzkumu lze v rámci užitého jazyka považovat fakt, že většina názvů je v českém jazyce. Z hlediska strukturního se nejčastěji vyskytuje spojení prepozice a substantiva. Co se týká motivace, nejvíce frekventovaná je motivace podle polohy.

This diploma thesis deal with contemporary proper names of restaurants, pubs, cafes and bars in Brno. Thesis divides to three parts. The first part includes an introduction to the topic, onomastic theory and etymology some general word. They are mention methods of collection the data too.

The aim of the second party is classify the names into categories. The criteria for classification are language of name, structure of name and motivation for this name.

Part of the thesis is rich dictionary with all of names analyzed.

The most important results of this research are that majority of names is in Czech language. In terms of structure, majority of names is formed by preposition and substantive and the most frequent motivation is about position.

12. Použitá literatura

- ALTMAN, K. *Krčemné Brno*. 1. vyd. Brno: Doplněk, 1993. 157 s.
- HLUBINKOVÁ, Z. K některým typům názvů brněnských restaurací. In *Čeština doma a ve světě XV*. 1. vyd. Praha: Filosofická fakulta UK, 2007, s. 140 – 145.
- HOLUB, J. *Stručný etymologický slovník jazyka českého se zvláštním zřetelem k slovům kulturním a cizím*. 1. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1967. 528 s.
- IMRICHOVÁ, M. *Logonymá v systéme slovenčiny*. 1. vyd. Prešov: Prešovská univerzita v Prešove, 2002. 142 s.
- KARLÍK, P. NEKULA M. a PLESKALOVÁ J. *Encyklopedický slovník češtiny*. 1. vyd. Praha: Nakladatelství Lidové noviny, 2002. 604 s.
- KNESELOVÁ, H. Neoficiální podoby brněnských urbanonym. In *Propria v systému mluvnickém a slovotvorném*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 1999, s. 94 – 99.
- MACURA, V. Kontexty české hospody. In *Poetika míst*. 1. vyd. Praha: H&H, 1997, s. 63 – 70.
- MITTER, P. Možnost aplikace vztahových modelů u názvů restaurací. In *Acta Onomastica, Ročník 44*. 1. vyd. Praha: Ústav pro jazyk český AV ČR, 2003, s. 48 – 52.
- REJZEK, J. *Český etymologický slovník*. 2. vyd. Voznice: Leda, 2012. 752 s.
- ŠÍPKOVÁ, M. K názvům hospod, hostinců, šenků krčem a pajzlů. In *Přednášky a besedy ze XLVI běhu LŠSS*. 1. vyd. Brno: Masarykova univerzita, 2013, s. 215 – 225.
- ŠMILAUER, V. Třídění pomístních jmen. In *Zpravodaj místopisné komise ČSAV, číslo 1-2, ročník XIII*. Praha: Místopisná komise ČSAV, 1972, s. 171 – 204.
- ŠMILAUER, V. *Úvod do toponomastiky*. 2. vyd. Praha: Státní pedagogické nakladatelství, 1966. 219 s.
- ŠRÁMEK, R. *Úvod do obecné onomastiky*. 1. vyd. Brno: Vydavatelství MU, 1999. 191 s.
- VÁVRA, I. Jména starých hospod. In *Onomastické práce svazek 2*. 1. vyd. Praha: Místopisná komise ČSAV, 1968, s. 231 – 236.

Elektronické zdroje:

MENŠÍKOVÁ, M. Hostinec na Chajdě. In *Encyklopedie dějin města Brna* [online]. [cit. 2014-02-11]. Dostupné na World Wide Web: http://encyklopedie.brna.cz/home-mmb/?acc=profil_domu&load=266.

Brno – restaurace. In *Lunchtime* [online]. Aktualizováno 4. 1. 2014 [cit. 2014-02-08]. Dostupné na World Wide Web: <https://www.lunchtime.cz/restaurace/brno/>.

Hospody. In *Beerborec*. [online]. [cit. 2013-12-20]. Dostupné na World Wide Web: http://www.beerborec.cz/page.php?page=hosp&typ=search&search_type=instr&search_str=&search_mesto=Brno.

O nás. In *Na Švábce* [online]. [cit. 2014-01-22]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.nasvabce.cz/>.

O nás. In *Pivnice u Čápa* [online]. [cit. 2014-03-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.pivnice-ucapa.cz/o-nas--25.html>.

O pivním baru Marley. In *Bar Marley*. [online]. [cit. 2014-02-21]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.barmarley.cz/cs/o-baru>.

Pivní restaurant Don, In *Don* [online]. [cit. 2014-03-12]. Dostupné na World Wide Web: http://restaurantdon.cz/?page_id=2.

Pizza. In *Wikipedia* [online]. Aktualizováno 10. 4. 2014 [cit. 2014-04-10]. Dostupné na World Wide Web: http://cs.wikipedia.org/wiki/Pizza#cite_note-1.

Restaurace & Hospody - Okres Brno-město. In *Pivní deníček* [online]. [cit. 2013-11-12]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.pivnidenicek.cz/restaurace-a-hospody/ceska-republika/jihomoravsky-kraj/brno-mesto>.

Seznam podniků. In *Hospody v Brně*. [online]. [cit. 2013-10-07]. Dostupné na World Wide Web: <http://www.hospodyvbrne.cz/>.